

RIJEC

BROJ 783

20. TRAVNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

9771451425001 >

ZLOČIN I KAZNA

SADRŽAJ

4

Sjednica HNV-a u Subotici
**Predizborno
udaljavanje**

10

Po pozivu Pokrajinskog ombudsmena govorilo se o očuvanju jezika, kulture i identiteta
**Šansi mnogo,
a resursa nedovoljno**

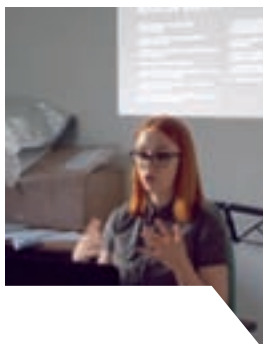
12

Član Izvršnog tima Fonda za humanitarno pravo Nemanja Stjepanović o presudi Vojislavu Šešelju:
**Šutnja vlasti je
odobranje zločina**

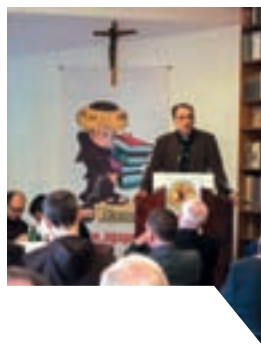
20

Promocija hrvatskih odjela
**Budi svoj –
prijatelj sam tvoj**

30

U Golubincima održan znanstveni kolokvij o posmrtnim običajima srijemskih Hrvata
**Zapisati,
da se ne zaboravi**

34

Četiri desetljeća nakladničke kuće *Agape*
**Kršćanski mediji
čine čovjeka boljim**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Oslobađanje

Prateći što se u Srbiji u »najvišem predstavničkom domu« događa posljednjih dana, nakon presude **Vojislavu Šešelju**, prisjetila sam se vizije ili obećanja nekadašnjeg premijera a današnjeg predsjednika, kako će raditi na tome da Srbija bude uređena, normalna i pristojna zemlja. Ako se zakoni ne poštuju, u parlamentu se prijeti i na najgori i najnepristojniji način vrijeđaju zastupnici, a od predsjednika države, koji na sve ima komentar i svakome zna održati lekciju, ne čuje se niti jedna jedina riječ osude (šutnja je odobravanje), je li to ona obećana normalna i pristojna Srbija? A dok ovo pišem, odmah mi padaju na um čuvene rečenice koje smo čuli nebrojeno puta – ako vam se ne sviđa ovdje, što čekate, put pod noge u lijepu vašu, kao eho riječi koje je izgovorio Šešelj u Hrtkovcima prije 26 godina. I ne samo u Hrtkovcima, i ne samo onda.

Zanimljivo, sve se to događalo neposredno prije dolaska predsjednika Hrvatskog sabora **Gordana Jandrokovića** u Srbiju. Prvo je Šešelj uputio prijetnje **Tomislavu Žigmanovu** i **Nenadu Čanku**, a već sljedeći dan na meti kolega-radikala u Skupštini je bila zastupnica **Aleksandra Jerkov**. Kakav doček! U medijima se pojavila informacija kako predsjednik DSHV-a neće sudjelovati sastanku zbog prijetnji i nereagiranja nadležnih, što on sam nije ni potvrdio ni negirao. Na koncu, susretu u Skupštini prisustvovao je i Žigmanov. Što će i kakvi biti rezultati ovoga posjeta i kakve će poruke biti upućene, do zaključenja broja nismo mogli znati. Teško da se mogu izbjeći komentari na cijelu situaciju, budući da su najavljeni razgovori s najvišim državnim vrhom u Srbiji: predsjednicom Skupštine, predsjednicom Vlade i predsjednikom Srbije, a među ostalim i o položaju hrvatske manjine u Srbiji. A bilo bi zanimljivo čuti i komentare **Milorada Pupovca**, predsjednika Samostalne demokratske srpske stranke i predsjednika Srpskog narodnog vijeća te zastupnika u Hrvatskom saboru, kako gleda na ovakvu situaciju, prijetnje, uvrede i znakovito nereagiranje. A još zanimljivije bi bilo čuti što misli Pupovac o najavljenim i predviđenim izmjenama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina u Srbiji kojima se predviđa da dužnosnici manjinskih stranaka ili republičkih, pokrajinskih i lokalnih tijela ne mogu biti ujedno članovi nacionalno-manjinskih vijeća, Zakona kojim se po ocjeni predstavnika nacionalnih manjina umanjuju stečena prava, smanjuju ovlasti nacionalnih vijeća, ograničava pravo na samoupravu i, umjesto jačanja, slabi se institucionalni položaj vijeća.

Pri tome, u javnosti predlažuć i različiti stručnjaci ističu kako je najvažnije depolitizirati vijeća jer se »oni trebaju baviti kulturom i obrazovanjem a ne politikom«. Ili u prijevodu: »pjevajte i plešite, bavite se folklorom« a o politici ima tko brinuti. Naime, prema definiciji »depolitizacija« označava »postupak oslobađanja od utjecaja politike, uklanjanje politike iz nekoga područja društvenog života«. Depolitizacija označava i »dobrovoljno ili prisilno isključivanje pojedinaca ili pojedinih skupina iz političkog života. Pri tome demokratski politički sustavi depolitiziraju pojedine funkcije i institucije državne vlasti, odnosno pravno onemogućuju sudjelovanje u političkom životu pojedinim kategorijama državnih službenika (npr. u vojsci i policiji)«. Ali ne samo to, terminom depolitizacije označava se i opadanje i gubitak zanimanja za sudjelovanje u politici te stanje političke apatije pojedinih društvenih skupina i pojedinaca, kao posljedice političke nemoći. Želi li se to postići ovim zakonom?

J. D.

Predizborno udaljavanje

Nacionalna vijeća će od novoga zakona imati više štete nego koristi, što se ogleda u predviđenim kaznenim odredbama za vijeća, smanjivanju ovlasti vijeća i zadiranju u njegovu autonomiju, stav je HNV-a

Najžustriju raspravu među vijećnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća na 73. redovitoj sjednici (održanoj u četvrtak, 12. travnja) izazvala je točka dnevnoga reda koja se ticala prijedloga HNV-a za izmjene teksta Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, jer je između ostaloga bilo riječi i o predstojećim izborima nacionalnih vijeća.

Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** predstavio je deset prijedloga izdvojenih kao najznačajnije među više od četrdeset, koliko ih HNV ima, na tekst Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Kao jedna od najrigidnijih predstavljena je odredba koja ograničava pravo na sudjelovanje u radu vijeća politički angažiranim osobama. Prema riječima Bačića navedena odredba se može eventualno ublažiti ukoliko se to ne bi odnosilo na stranke nacionalnih manjina jer njihov zakonski i cilj jeste zaštita i unaprjeđenje položaja nacionalnih manjina. I kroz preostalih devet prijedloga HNV je pokušao ublažiti činjenicu da će nacionalna vijeća od novoga zakona imati više štete nego koristi, što se ogleda u predviđenim kaznenim odredbama za vijeća, smanjivanju ovlasti vijeća i zadiranju u njegovu autonomiju.

Bačić je rekao i da je nekoliko prijedloga HNV-a za izmjenu navedenoga teksta usvojeno tijekom okruglih stolova.

Primjedbe i pojašnjenja

Vijećnici oporbene liste **Josipa Ivanković** i **Tomislav Stantić** prigovorili su djelatnicima HNV-a da nisu organizirali niti jednu javnu raspravu na ovu temu, a istakli su da sadržaj Nacrta spomenutoga zakona nije toliko problematičan, naročito ne odredba koja govori o depolitizaciji nacionalnih vijeća. Kao prijeko potrebne promjene na kojima treba inzistirati ovom prigodom za Stantića su decentralizacija nacionalnih vijeća, odnosno da u onim lokalnim samoupravama gdje postoji značajan broj pripadnika neke nacionalne manjine postoji i lokalno nacionalno vijeće, te omogućavanje i hrvatskoj zajednici direktnih izbora, a ne preko posebnog biračkog popisa.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** rekao je kako HNV ne treba organizirati javne rasprave za dokumente čiji nije tvorac te da je to obveza onoga tijela koje ga je izradilo. Također je ukazao da je bilo nekoliko organiziranih javnih rasprava o Nacrtu, među kojima i u Subotici. S tim u vezi Bačić je naveo kako je do sada HNV organizirao javne rasprave, ali za akte koje je samo donijelo, kao što je bio slučaj 2016. godine sa Strategijom obrazovanja.

Izazvani jednim od prijedloga HNV-a za izmjene teksta Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, a koji predlaže da se briše stavak o elektorskoj skupštini jer je njime propisan određeni minimum sudionika kako bi se mogla održati, povelu se diskusija i o predstojećim izborima za nacionalna vijeća.

Kao otežavajuću okolnost predstojećih izbora Sarić Lukendić naveo je ovjeru svakog potpisa kod javnog bilježnika, a Stantić je rekao i da dobro organizirane političke partije lako mogu pobijediti. Rješenje tog problema **Ivan Karačić** vidi u jedinstvu vijećnika HNV-a, odnosno u formiranju jedne liste. Na koncu, svih deset prijedloga je velikom većinom glasova usvojeno.

Novci za 11 udruga

Oporbena strana HNV-a imala je brojne primjedbe i na prijedlog odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava u svezi podnijetih prijava na natječaj Ministarstva kulture i informiranja za financiranje i sufinanciranje projekata iz područja suvremenog stvarateljstva u Republici Srbiji u 2018. godini.

Kako je rekao član Izvršnog odbora zadužen za kulturu HNV-a **Zlatko Načev**, i ove godine sredstva natječaja iznose milijun i trista tisuća dinara, a prijedlog ovoga tijela je da ona budu jednako podijeljena među 11 udruga, od 22 koliko ih je apliciralo. Načev je naglasio da su podržane one hrvatske udruge, odnosno institucije, koje organiziraju neke tradicionalne i od većeg značaja za zajednicu manifestacije te da se vodilo računa i o teritorijalnoj zastupljenosti prijavljenih.

Ivanković je rekla kako UBH *Dužijanca* organizira manifestaciju od najvećeg značaja za Hrvate u Srbiji te da joj je trebalo

biti predloženo više sredstava od ostalih, dok je Stantić imao primjedbu zašto HKPUD-u *Stanislav Prepek* iz Novog Sada ništa od sredstava nije predloženo za projekt predstavljanja nakladničke djelatnosti u Zagrebu, što ga je, prema Stantićevim riječima, svrstalo u neomiljene udruge HNV-a.

Izazvan ovom raspravom, Bačić je rekao kako HNV ne razvrstava udruge u dvije skupine u zavisnosti koja je podržala koju listu na izborima. To je potkrijepio činjenicom da je HNV među 11 udruga koje je navelo za dobivanje novaca preko ovoga natječaja predložilo i udruge koje su podržale i jednu i drugu listu na izborima.

Usvojen je i prijedlog odluke o davanju suglasnosti na revidirani Plan rada i poslovanja Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* za 2018. godinu. Ravnatelj ustanove **Ivan Ušumović** rekao je kako je Pokrajina osigurala za ovu godinu 5 posto više sredstava, koja će se iskoristiti za pojačavanje mreže dopisnika iz Srijema i investicijsko ulaganje, odnosno trajno rješavanje pitanja vlastitog prostora *Hrvatske riječi*.

Vijećnici su većinom glasova usvojili i prijedlog odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava u svezi dostavljenih projekata po natječaju Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2018. godini i prijedlog odluke o prijedlogu za raspodjelu sredstava u svezi projekata podnesenih na natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2018. godini u Gradu Subotici. Na sjednici je usvojen i prijedlog odluke o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava po raspisanom javnom natječaju Grada Subotice u području kulture za 2018. godinu, prijedlog odluke o davanju mišljenja o prijedlogu za članove Školskog odbora Osnovne škole *Ivo Lola Ribar* u Plavnoj i Osnovne škole *Aleksa Šantić* u Vajskoj.

J. D. B.

Službeni posjet Jandrokovića Srbiji

Prošlost neće diktirati tempo odnosa

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Gordan Jandroković**, na poziv predsjednice Narodne skupštine Republike Srbije **Maje Gojković**, boravio je u službenom posjetu Srbiji 18. i 19. travnja, u vrijeme zaključenja broja našeg tjednika. Prvoga dana službenog posjeta Gordan Jandroković je imao sastanak s Majom Gojković, a zatim s ministricom za europske integracije u Vladi Srbije **Jadrankom Joksimović**, te je sudjelovao na otvaranju Ureda Hrvatske gospodarske komore u Beogradu.

Jandroković je u Skupštini Srbije poslije razgovora s predsjednikom Parlamenta Majom Gojković rekao da je na sastanku bilo riječi o parlamentarnoj suradnji, gospodarskim odnosima Srbije i Hrvatske, kao i o statusu nacionalnih manjina u Hrvatskoj i u Srbiji.

»Svjesni smo otvorenih pitanja iz prošlosti, svjesni smo da ih moramo rješavati, ali to ne možemo postići ako ne razgovaramo. Vrlo je bitno razgovarati, razmjenjivati mišljenja, pa i razgovarati o onim temama oko kojih se ne slažemo«, rekao je Jandroković i naglasio kako se razgovaralo i o suradnji u svezi Europske unije.

»Hrvatska je zainteresirana da proces proširenja ide dalje i da sve zemlje u regiji jednom dostignu punopravno članstvo u EU.

Spremni smo ponuditi pomoć Srbiji u svezi s pregovorima«, rekao je Jandroković i napomenuo da će otvoriti i predstavništvo Hrvatske privredne komore u Beogradu.

»Otvorit ću predstavništvo Hrvatske privredne komore u Beogradu, kao znak da postoji interes gospodarstvenika za međusobnu suradnju, da zajednički ulažu i vjerujem da će to predstavništvo biti dodatni instrument gospodarstvenicima da dobro i kvalitetno surađuju.«

Dio razgovora dvoje predsjednika parlamenata posvetili su i suradnji u svezi s položajem manjina.

»Kazao sam Maji Gojković da, bez obzira na neke izjave koje se čuju ovih dana, a imaju negativne konotacije u svezi s hrvatskom manjinom, neće diktirati buduće odnose dvije zemlje«, rekao je Jandroković i naveo kako je za Hrvatsku važno da se u potpunosti ostvari ono što postoji u Međudržavnom sporazumu o nacionalnim manjinama, a to je između ostalog, garantirana zastupljenost hrvatske manjine u srbijanskom parlamentu.

Drugog dana službenog posjeta, Jandroković se sastao s predsjednikom Srbije **Aleksandrom Vučićem**, te s predsjednikom Vlade Srbije **Anom Brnabić**, nakon čega je u Subotici održao sastanak s predstavnicima hrvatske manjinske zajednice u Hrvatskom nacionalnom vijeću, jer je važna tema službenog posjeta bila i o pitanju položaja i prava hrvatske manjine u Srbiji.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u srbijanskom parlamentu **Tomislav Žigmanov** sudjelovao je sastanku kao član srbijanskog parlamentarnog izaslanstva tijekom posjeta predsjednika Hrvatskoga sabora.

Bio je ovo prvi službeni posjet predsjednika Hrvatskoga sabora Srbiji, koji je nastavak političkoga dijaloga između Hrvatske i Srbije, započetog tijekom službenog posjeta Hrvatskoj na poziv predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** predsjedniku Srbije Aleksandra Vučića u veljači ove godine.

Z. S.

Presuda Vojislavu Šešelju

Optužen i osuđen

Vođa srpskih radikala **Vojislav Šešelj** odgovoran je za progon vojskovođa Hrvata držanjem huškačkog govora u Hrtkovcima 6. svibnja 1992., objavio je prošle srijede, 11. travnja, nasljednik Haškog suda, Mehanizam za međunarodne kaznene sudove (MICT) u pravomoćnoj presudi Šešelju. Žalbeno vijeće MICT je osudilo Šešelja na 10 godina zatvora, zbog zločina protiv čovječnosti nad Hrvatima u tom vojskovođanskom selu.

MICT je donio drugostupanjsku, pravomoćnu presudu, čime je ispravljena pogreška Rapravnog vijeća Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) pod predsjedanjem suca **Jean-Claudea Antoanetija** koje je u ožujku 2016. prvostupanjskom odlukom Šešelja oslobodilo po svim točkama optužnice većinom glasova vijeća. Šešelj je tada nepravomoćno oslobođen svih optužbi za ratne zločine i haško se tužiteljstvo žalilo na tu presudu. Haško je tužiteljstvo zatražilo poništenje oslobađajuće presude zbog krupnih propusta prvostupanjskog vijeća ICTY-ja koje je, prema žalbi tužitelja, unatoč obilju dokaza u presudi donijelo »zapanjujući zaključak« da nije bilo sustavnog i raširenog napada na nesrpsko stanovništvo u Hrvatskoj i BiH, da nije bilo udruženog zločinačkog pothvata, kao ni Šešeljeve odgovornosti za progon, ubojstva i druge ratne zločine u Hrvatskoj i BiH i protiv vojskovođa Hrvata.

Dakle, ovom presudom je preinačena prvostupanjska odluka kojom je 2016. vođa srpskih radikala oslobođen od svih optužbi Haškog tužiteljstva, tako i od optužnice koje se odnose na poticanje progona, deportacije, prisilno premještanje Hrvata iz sela Hrtkovci u Vojvodini 1992. godine, kao i zločine protiv čovječnosti.

Šešelj je prvi Srbin koji je osuđen i za poticanje na zločine protiv čovječnosti u Vojvodini. Sud ga je proglasio krivim i osudio na kaznu od deset godina zatvora, no priznao mu je vrijeme provedeno u haškom pritvoru, gdje je proveo skoro 12 godina, te je sukladno tome Šešelj slobodan. Šešelj neće ići u zatvor, ali će u srpskoj povijesti, a i svjetskoj, ostati upamćen kao ratni zločinac.

Poticanje na zločine protiv čovječnosti

»Presuda danas prije svega predstavlja simboličnu zadovoljštinu prognanim srijemskim Hrvatima, i svima onima koji su

bili izloženi prijetnjama tijekom ratnih 1990-ih godina«, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, pravni povjesničar, dr. sc. **Slaven Bačić** s kojim smo razgovarali o tome za što je Šešelj konkretno osuđen i postoje li dijelovi optužnice od kojih je oslobođen?

»Žalbeno vijeće djelomično je preinačilo prvostupanjsku oslobađajuću presudu, te je optuženik Vojislav Šešelj pravomoćno osuđen na poticanje na zločine protiv čovječnosti, konkretno na poticanje na deportaciju, progon putem prisilnog raseljavanja stanovništva i druga nehumana djela – prisilno premještanje stanovništva. Riječ je o njegovome govoru kojega je održao u Hrtkovcima 6. svibnja 1992. na mitingu Srpske radikalne stranke. Prema žalbenom vijeću, taj govor sadržava jasan poziv na protjerivanje hrvatskog stanovništva iz ovog mjesta. U presudi su citirani pojedini dijelovi toga govora, poslije kojega su mnogi Hrvati i drugo nesrpsko stanovništvo napustili Hrtkovce zbog kontinuirane izloženosti prijetnjama, zlostavljanju i zastrašivanju, te u odsustvu reakcije lokalnih vlasti, prisiljeni su na zamjenu kuća, nudila im se lažna zamjena ili su prisiljavani napustiti svoje domove. U tom smislu žalbeno vijeće drži da nijedan razuman sudac nije mogao zaključiti da su civili nesrpske nacionalnosti odista svojevoljno napustili Hrtkovce. Dakle, on nije osuđen za navedena kaznena djela, već samo na poticanje na njihovo izvršenje. U tome dijelu prvostupanjska presuda ostala je na snazi, jer vijeće smatra da Šešelj nije izvršio ta kaznena djela, već je samo, zahvaljujući svojem utjecaju na gomilu, podudarnost njegovih huškačkih riječi i djela koja su potom počinili njegovi slušatelji, poticao na izvršenje tih djela. Međutim, osuđen je za jedan zločin protiv čovječnosti – činjenje progona, jer je inkriminirani govor u Hrtkovcima potaknuo nasilje koje je predstavljalo omalovažavanje hrvatskog stanovništva iz Hrtkovaca i kršenje njihovog prava na sigurnost, što je zločin progona«, kaže Bačić i navodi kako je »optužnica protiv Šešelja, poput većine drugih optužnica haškoga tužiteljstva, opširna i teretila ga je za više zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina u Hrvatskoj, BiH i Vojvodini, među ostalim i za još nekoliko drugih njegovih govora (u Vukovaru, Malom Zvorniku i Skupštini Srbije), ali je osim u navedenom što se tiče Hrtkovaca, žalba tužiteljstva odbijena.«

»Presuda danas prije svega predstavlja simboličnu zadovoljštinu prognanim srijemskim Hrvatima, i svima onima koji su bili izloženi prijetnjama tijekom ratnih 1990-ih godina«, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, pravni povjesničar dr. Slaven Bačić * Hrvatsko ministarstvo vanjskih i europskih poslova prošloga petka, 13. travnja, je najoštrije osudilo prijetnje koje je ratni zločinac Vojislav Šešelj uputio Tomislavu Žigmanovu, predsjedniku DSHV-a i zastupniku u srbijanskom parlamentu, kao i zastupniku Nenadu Čanku, predsjedniku LSV-a, te zatražilo da Srbija pravno reagira na izljeve mržnje i prijetnje

Osuđenik »ponosan na zločine« ponovno prijeti

I dok je boravio u pritvoru Haškog tribunala, Šešelj je prijetio i zastrašivao, primjerice, tako što je u svojim knjigama objavio podatke o zaštićenim svjedocima, a prošlog četvrtka, 12. travnja, samo 24 sata poslije izricanja presude, rekao kako je spreman ponoviti svoje zločine i to protiv dvojice kolega parlamentaraca **Tomislava Žigmanova i Nenada Čanka**.

»Intenzivno se pripremam za ponavljanje svojih ratnih zločina, a krenut ću od Tomislava Žigmanova i Nenada Čanka«, izjavio je Šešelj za portal beogradskog lista *Blic*.

Šešelj je i sutradan ponovio medijima svoju izjavu kako je »ponosan na zločine koji mu se pripisuju«, te da ih »planira ponoviti«.

»Bit će još intenzivniji nego što su bili. Kakvi? To vam ne mogu otkriti. Reći ću vam samo da ću krenuti od onog Žigmanova i Čanka«, rekao je Šešelj.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i član zastupničkog kluba oporbene Demokratske stranke, na čijoj je izbornoj list ušao u srbijanski parlament, Tomislav Žigmanov je reagirao na Šešeljevu izjavu očekujući poteze pravosuđa i državnih tijela.

»Ovako što se nije dogodilo u političkom životu Srbije još od '90-ih! Nedopustivo je da se u javnosti političkim neistomišlje-

nicima upućuju tako brutalne prijetnje, napose ne od onih koji su pravomoćno osuđeni za ratne zločine«, ocijenio je za *Hinu* Žigmanov i naglasio kako očekuje »osude ovoga čina od nositelja najviših instanci vlasti u Srbiji te reagiranje tužiteljstva«, jer »u protivnom, shvatit ću prijetnju posve ozbiljno«, rekao je Žigmanov.

Predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine (LSV) Nenad Čanak ocijenio je kako se Šešeljevo »zdravstveno stanje ubrzano pogoršava« i poručio da vođu radikala »treba hitno hospitalizirati.«

»U slučaju da te prijetnje nisu posljedica oštećenog poimanja stvarnosti, zbog ovakvog njegovog stanja trebaju reagirati određena državna tijela i pravna država«, rekao je Čanak za *Blic*, komentirajući Šešeljeve prijetnje ponavljanjem ratnih zločina.

Činjenica je da se nitko od najviših srbijanskih državnih zvaničnika nakon izricanja presude Šešelju nije obratio javnosti, iako jučerašnja presuda nameće obavezu predstavnicima države da u najmanju ruku iskažu suosjećanje sa žrtvama, otpočnu raspravu o ulozi države Srbije u zločinima i doprinesu procesuiranju svih odgovornih za zločine nad Hrvatima iz Hrtkovaca, ali i drugih vojvođanskih sela poput Novog Slankamena, Kukujevac, Golubinaca, Petrovaradina, Bača, Beočina, Morovića i Beške«, navodi se u priopćenju beogradske nevladine organizacije *Inicijativa mladih za ljudska prava*, koja je zatražila da se Šešelju, kao osuđenom ratnom zločincu, oduzme zastupnički mandat,

»Presuda tek dio pravde«

Komentirajući presudu Šešelju na 10 godina zatvora zbog poticanja na zločine protiv čovječnosti, Žigmanov je, među ostalim, rekao da je presuda tek »dio pravde«, a žrtva-ma Šešeljeve politike »djelomično zadovoljenje«.

Podsjetio je i da »na teritoriju Srbije nije bilo rata«, te da državljani Srbije hrvatske nacionalnosti nisu iskazivali nelojalnost državi, uz ocjenu da su »iza tih zločina stajale državne strukture i paravojne i policijske snage«.

»Poticaj progona i nasilja imao je za posljedicu protjerivanje i ubojstva vojvođanskih Hrvata«, ocijenio je Žigmanov, podsjetivši na 25 žrtava, te oko 35.000 Hrvata protjeranih iz Vojvodine, a ponajprije s područja Srijema.

.....

Podsjetivši da ta mogućnost postoji po zakonu o narodnim zastupnicima.

Nadležne institucije Srbije »nijeme«

U svezi upućene prijetnje Tomislavu Žigmanovu i Nenadu Čanku, Slaven Bačić kaže da je to slučaj na koji bi mjesno nadležno javno tužiteljstvo trebalo reagirati po službenoj dužnosti.

»Prije svega, imajući u vidu kazneno djelo ugrožavanje sigurnosti iz članka 138. Kaznenoga zakonika – u pitanju je prijetnja da će napasti na život ili tijelo određene osobe, pri čemu je prijetnja ozbiljna jer je izrečena od pravomoćno osuđene osobe za ratni zločin protiv čovječnosti. Čak ima utemeljenja i za kvalificirani oblik ovoga djela iz stavka 3., jer se djelo odnosi prema narodnom zastupniku, za koje je zapriječena teža kazna, a eventualno bi se moglo govoriti i o kvalificiranom obliku iz stavka 2. istog članka – ako je djelo izazvalo uznemirenost građana, u ovome slučaju, prije svega građana hrvatske nacionalnosti.«

Demokratska stranka pozvala je 12. travnja skupštinska tijela da u skladu sa zakonom konstatiraju prestanak mandata zastupnika Vojislava Šešelja, zbog presude MICT-a. DS je u priopćenju naveo da Zakon o izboru narodnih zastupnika propisuje da zastupniku osuđenom na kaznu zatvora dužu od šest mjeseci prestaje mandat.

»Ukoliko izostane reakcija nadležnih tijela, bit će jasno da državni vrh na čelu s **Aleksandrom Vučićem** danas podržava Vojislava Šešelja, kao što ga je podržavao i u vrijeme kada je Šešelj ratne zločine vršio«, priopćile su demokrate.

DS je pozvao nadležna tijela i da oštro i hitno reagiraju na prijetnje Šešelja koje je uputio kolegama Tomislavu Žigmanovu i Nenadu Čanku, kada je kazao da se, »intenzivno priprema da ponovi svoje ratne zločine« i da će »krenuti od Žigmanova i Čanka«.

Hrvatsko ministarstvo vanjskih i europskih poslova prošloga petka, 13. travnja, je najoštrije osudilo prijetnje koje je ratni zločinac Vojislav Šešelj uputio Tomislavu Žigmanovu, predsjedniku DSHV-a i zastupniku u srbijanskom parlamentu, kao i zastupniku Nenadu Čanku, predsjedniku LSV-a, te zatražilo da Srbija pravno reagira na izjave mržnje i prijetnje. MVEP ističe kako je

Šešelj prijetnje prema predstavniku hrvatske zajednice u Vojvodini ponovio samo 24 sata nakon što mu je Žalbena vijeće MICT-ja izreklo presudu i kaznu od 10 godina zatvora za zločine protiv čovječnosti zbog hušakačkog govora u Hrtkovcima 6. svibnja 1992., »koji je rezultirao deportacijom, progonom, prisilnim raseljavanjem i drugim nečovječnim postupanjem protiv vojvođanskih Hrvata«.

MVEP je u priopćenju izrazio »ozbiljnu zabrinutost što su nadležne institucije Republike Srbije ostale potpuno nijeme na prijetnje ponavljanjem najtežih međunarodnih zločina za koje je osuđen Vojislav Šešelj«, te navelo kako »odlučno traži i očekuje odgovarajuću pravnu reakciju nadležnih tijela Republike Srbije na ove ponovne izjave mržnje i izravne prijetnje upućene pripadnicima iste one manjinske zajednice u Vojvodini koja je bila objekt brutalnog etnički motiviranog nasilja 90-ih godina prošlog stoljeća i čije su rane još uvijek svježe«.

»Ministarstvo vanjskih i europskih poslova također traži od institucija Republike Srbije da spriječi svaki oblik fizičkog i verbalnog nasilja i netolerancije prema pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji«, navodi se u priopćenju.

Izjave koje zvuče prijeteće

Na redovitoj sjednici Narodne skupštine Srbije 12. travnja Tomislav Žigmanov našao se na meti kolege zastupnika Narodne seljačke stranke, članice vladajuće koalicije na čijem je čelu Vučićeva Srpska napredna stranka, **Marijana Rističevića**, koji je zatražio odgovor što će Vlada učiniti u povodu izjave Žigmanova da su državne strukture stajale iza zločina u Hrtkovcima te da je početkom '90-ih ubijeno 25, a protjerano 35.000 Hrvata iz Srbije.

Rističević je zatražio da mu se »dostavi spisak tih ubijenih Hrvata« te da mu Vlada odgovori jesu li »ti Hrvati iz Hrtkovaca mijenjali kuće sa Srbima iz Hrvatske i te ugovore ovjeravali na sudu«.

Po njegovoj ocjeni, šef radikala i zastupnik u Skupštini Srbije Vojislav Šešelj, kome je u Haagu izrečena kazna od 10 godina zatvora, mogao je »odgovarati samo za verbalni delikt, jer u Hrtkovcima nikakvog zločina nije bilo«.

Reagirajući na prozivku pred zastupnicima, Žigmanov je za *Hinu* rekao da ga Rističevićeve izjave »ne čude«, te ih drži »neozbiljnim«, ali ih »ne treba zanemariti, jer zvuče i prijeteće«.

»Rističeviću intervenciju držim neozbiljnom, no ipak ne i bezazlenom, jer ima elemente zastrašivanja. Njegovo stajalište da u Hrtkovcima 'nikakvog zločina nije bilo' krijepi, iako jalovo, jer nije utemeljeno na istini, prevladavajuće mišljenje u Srbiji o događajima iz '90-ih«, rekao je Žigmanov i naglasio kako očekuje da srbijanska Vlada reagira pokretanjem ozbiljnih istraga o progonu vojvođanskih Hrvata početkom '90-ih.

»Što se tiče Rističevićevog pitanja što će Vlada poduzeti u povodu moje izjave, volio bih da pravosudna tijela, na temelju opredjeljenja Vlade Republike Srbije, pokrenu ozbiljne istrage o zločinima nad Hrvatima u Vojvodini te da odgovorne privede licu pravde«, rekao je Žigmanov.

U povodu zahtjeva zastupnika vladajućih naprednjaka da mu se dostavi popis ubijenih Hrvata, Žigmanov je Rističevića uputio na Zajednicu protjeranih Hrvata iz Srijema, Banata i Bačke, sa sjedištem u Zagrebu.

Zvonko Sarić

Priopćenje Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata

Da nije bilo Miloševića, ne bi bilo ni Šešelja

I ovom presudom Haški sud, sada tzv. Mehanizam za međunarodne kaznene sudove, pokazao je svoju političku ulogu. Problem je u tome što sud nije želio utvrditi da je postojao udruženi zločin protiv Hrvata u Vojvodini. **Vojislav Šešelj** je bio samo dio tog udruženja i provodio je službenu politiku tadašnje vlasti R. Srbije na čelu sa **Slobodanom Miloševićem**. Da nije bilo Slobodana Miloševića i njegove velikosrpske politike, ne bi bilo ni Šešelja. Nepravda je što glavni akteri tog zločina, Slobodan Milošević, te vrh JNA **Veljko Kadijević**, **Blagoje Adžić** i drugi nisu odgovarali za te zločine.

Iako je ova presuda tek mala zadovoljština za sve ono što je proživjelo 40.000 prognanih Hrvata iz Vojvodine, 25 Hrvata ubijenih, stotine isprebijanih, prisilno mobiliziranih, s posla otpuštenih, mislim da je najvažnije da je sud međunarodne zajednice potvrdio ono što mi prognani Hrvati iz Vojvodine već skoro tri desetljeća govorimo: da je izvršen zločin nad nama u Vojvodini.

Najviše nas boli činjenica što ni sve dosadašnje vlasti R. Hrvatske nisu u potpunosti prepoznale naše progonstvo.

Kao i jedini Hrvat zastupnik u Skupštini Republike Srbije gosp. **Tomislav Žigmanov** tako i ja očekujem da će se nakon ove presude intenzivnije nastaviti politika suočavanja s činjenicom zločina nad Hrvatima u Vojvodini tijekom devedesetih i

da će drugi zločini biti procesuirani, a izvršitelji kažnjeni, što je sigurno u interesu dobrosusjedskih odnosa između R. Hrvatske i R. Srbije.

predsjednik Mato Jurić, dipl. iur.

DS: Šešelj prijeti, kazniti ga!

»Zastupnici Demokratske stranke zahtijevaju od nadležnih državnih tijela da hitno reagiraju na posljednje prijetnje osuđenog ratnog zločinca **Vojislava Šešelja**, upućene našem kolegi **Tomislavu Žigmanovu** i **Nenadu Čanku**«, priopćila je DS.

U priopćenju se navodi da je Šešelj, »govoreći o svojim ratnim zločinima«, rekao da se »intenzivno priprema da ih ponovi« i da će »krenuti od Žigmanova i Čanka«.

»Narodni zastupnici DS«, kaže se u tekstu, »zahtijevaju i da skupštinska tijela pokrenu neophodne procedure kako bi Šešelju bio oduzet mandat, budući da Zakon o izboru narodnih zastupnika propisuje da zastupniku osuđenom na kaznu zatvora dužu od šest mjeseci prestaje mandat«.

Fizičke prijetnje i uvrede u Narodnoj skupštini

Radikali prijetili zastupnici Jerkov

Zastupnici Srpske radikalne stranke su tijekom sjednice srbijske Skupštine u utorak, 17. travnja, grubo izvrijeđali zastupnicu oporbene Demokratske stranke **Aleksandru Jerkov** nakon što je spomenula činjenicu da je **Vojislav Šešelj** ratni zločinac i da ako krene razbijati noseve, kao što je najavio, neka krene od njezinog.

»Okružili su je, sjeli oko nje i najbrutalnije vrijeđali i prijetili da će joj razbiti njušku i da treba paziti što će raditi narednih dana«, rekao je novinarima u parlamentu šef zastupničke grupe DS-a **Goran Ćirić**, pozivajući predsjednicu Skupštine **Maju Gojković** i nadležne institucije da javno pred Skupštinom kažu svoj stav o prijetnjama upućenim Aleksandri Jerkov, ali i da iznesu stav i o prijetnjama Šešelja koje je nedavno uputio zastupnicima **Tomislavu Žigmanovu** i **Nenadu Čanku**.

Radikali su zastupnicu Jerkov nazivali riječima poput »spodoba«, »izdajnik« i »ustaška kurva«.

U Skupštini su je okružili članovi SRS-a, među kojima su bili i

Nataša Jovanović, **Aleksandra Belačić** i **Filip Stojanović**, te joj rekli da se pripazi.

»Tijekom cijele sjednice, na svakih pet minuta su mi dobacivali, vrijeđali me, a zastupnik Damjanović je u jednom trenutku i zapjevao 'ustaška kurva', rekla je novinarima Jerkov.

No, to nije bilo sve. Kad se vratila s pauze, na klupi ju je dočekala rukom pisana poruka »kurvo ustaška«.

Prijetnje i uvrede nisu spriječile Jerkov da pita predsjednicu parlamenta Maju Gojković što misli napraviti po pitanju Šešeljevih prijetnji zastupnicima Čanku i Žigmanovu, te kad će Šešelju biti oduzet mandat s obzirom na zakon koji nalaže da u parlamentu ne smiju sjediti osobe pravomoćno osuđene na kaznu dulju od šest mjeseci. Prema pisanju *Blica*, predsjednik Administrativnog odbora **Aleksandar Martinović**, koji bi trebao pokrenuti proceduru Šešeljevog opoziva, rekao je da u Hrtkovcima nitko nije protjerivao Hrvate, iako je za poticanje na to Šešelj u Haagu pravomoćno osuđen.

Z. S.

Po pozivu Pokrajinskog ombudsmana govorilo se o očuvanju jezika, kulture i identiteta

Šansi mnogo, a resursa nedovoljno

Predstavljen je program jezičnog dokumentiranja ugroženih jezika, među kojima je, zanimljivo, i jedan program koji se ne bavi dokumentiranjem jezika, nego »šokačkim govorom«, koji ni po kojim kriterijima ne spada u ostale koje navedeni Institut dokumentira

Institucija Pokrajinskog zaštitnika građana – ombudsmana organizirala je međunarodnu konferenciju »Jezik – kultura – identitet« u Novom Sadu 12. i 13. travnja. O ovim nepresahlkim temama, za koje interes iskazuju i pripadnici akademske zajednice i tijela vlasti, i upravna tijela i, konačno, građani – govornici, nositelji i graditelji, govorili su vrlo raznoliki stručnjaci i praktičari koji su se odazvali pozivu pokrajinskog ombudsmana dr. sc. **Zorana Pavlovića**. Prepoznajući da su »jezik i kultura glavne točke oslonca svake nacionalne zajednice«, on je, kao i ostali uvodničari, te nekoliko predstavnika pokrajinskih tijela uprave koji su govorili na ovoj konferenciji, izlistao načine na koji pokrajinska administracija nominalno djeluje na očuvanju tih oslonaca.

Što kaže akademska zajednica...

Neke od tih aktivnosti implementacija su odredbi Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima koje je Srbija, kao član Vijeća Europe, ratificirala 2006., te nominalno štiti prijavljenih 15 regionalnih i manjinskih jezika (među njima i hrvatski). Kako je naveo prof. dr. sc. **Ranko Bugarski**, član Europske akademije znanosti i umjetnosti i u dva mandata član Međunarodne ekspertne skupine koja ocjenjuje izvješća pojedinih država potpisnica o primjeni konvencije, Vijeće Europe iznosilo je pohvale na račun Srbije.

»Ono smatra da u nekim slučajevima Srbija vrlo dobro primjenjuje konvenciju, a neki slučajevi su proglašeni i primjerima najbolje prakse, kao što su institucije nacionalnih vijeća, kao i višejezični program na RTV-u«, kazao je on.

Dr. sc. **Tibor Várady**, srbijanski akademik, pokušao je odgovoriti na pitanje kako globalizacija utječe na identitet. Primijetio je da je posljedica tog utjecaja postojanje više empatije između većinskih i manjinskih jezika, jer i jedni i drugi imaju sličnu poziciju prema engleskom jeziku. Kazao je da razumijevanje potrebe očuvanja manjinskih jezika znači izlazak iz obrazaca i predrasuda.

»Tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća postojao je posebno negativan stav prema višejezičnosti koji treba prevladati. Ukoliko Mađar nauči govoriti srpski, to nije izdaja mađarstva već

Zoran Pavlović

povećanje stupnja dostojanstva te osobe«, naveo je jedan primjer Várady.

Dr. sc. **Biljana Sikimić** s Balkanološkog instituta SANU-a predstavila je UNESCO-vu listu ugroženih jezika, od kojih su u Srbiji kao takvi označeni: romski, arumunjski (cincarski), ladino (serafski španjolski), banatski bugarski, rusinski i torlački.

»Našim istraživanjima potvrđeno je da je karaševski torlački, koji su govorili Karaševci naseljeni u južni Banat početkom XIX. stoljeća nestao i da su njegovi govornici asimilirani«, kazala je ona. Predstavila je i programe jezičnog dokumentiranja ugroženih jezika, među kojima je, zanimljivo, i jedan program koji se ne bavi dokumentiranjem jezika, nego »šokačkim govorom« (koji ni po kojim kriterijima ne spada u ostale koje navedeni Institut dokumentira). Riječ je o suradnji koju Institut ima s **Markom Ivoševim**, umirovljenim profesorom ruskog jezika podrijetlom iz Berega i koji je do sada rezultirao izradom »Online rečnika šokačkog govora«. »Rečnik« predstavlja riječi koje započinju s ukupno sedam slova na način i u kontekstu u kome se izgovaraju na štokavskoj ikavici u Beregu. Nisu slučajno poklopljene činjenice da je »Rečnik« Ivoševa dio projekta SANU, institucije čija je intencija šokački i bunjevački dijalekt etablirati kao sastavne dijelove srpskoga jezika, s jedne strane, te otvoren govor o tome od strane recenzentice njegove zbirke poezije (pisane na šokač-

ONLINE REČNIK ŠOKAČKOG GOVORA

AUTOR: MARKO IVOŠEV

REDAKTORI: SVETLANA ČIRKOVIĆ, LJUBICA ĐURIĆ, BILJANA SIKIMIĆ, TEODORA VUKOVIĆ

koj ikavici). Te činjenice bacaju sjenu na uživanje u ljepoti (malobrojnih) riječi koje je Ivošev prezentirao internetskoj javnosti.

... a što praksa?

Drugi dan ove konferencije bio je u mnogo manjoj mjeri obilježen akademsko-politikantskim tonovima i promidžbom rada institucija AP Vojvodine. Nažalost, ni u njemu, iz nepoznatih razloga, sudionici govornicima nisu imali prilike postavljati pitanja u plenarnom dijelu, što bi trebala biti glavna odlika konferencija. Satisfakcija za to trebala je, pretpostavka je, biti iscrpan prikaz uporabe manjinskih jezika u pravosuđu i upravi. **Erika Szarvák Baráti**, predsjednica Osnovnog suda u Senti, detaljno je predstavila stanje uporabe mađarskoga jezika u radu ovog suda.

»Među zaposlenima u našem sudu nema sudskog tumača za mađarski jezik. Ukoliko stranke zatraže postupak na mađarskom, moći ćemo dobiti sudskog tumača sa strane ako imamo sreće, a inače se pretres odgađa. Zapisnici i sudske odluke se, ukoliko stranka traži suđenje na mađarskom jeziku, dostavljaju na oba jezika. I tu nastaju problemi, jer sud nema dovoljni broj zapisničara i daktilografa za mađarski jezik, a oni koji to znaju raditi ne prihvaćaju se ovog destimulativnog i zahtjevnog posla. Ni suci nisu u boljem položaju – sucu koji sudi na oba jezika ne daje se ni na koji način prednost, jer ukoliko proces vodi samo na srpskom jeziku može ga prije i efikasnije okončati. U ovoj situaciji, branitelji stranaka koje traže suđenje na mađarskom jeziku savjetuju klijentima da ono ipak bude na srpskom, s tim što se tijekom postupka može govoriti i mađarskim jezikom, dok sudac preuzima posao sudskog tumača. No, takav postupak ne klasificiramo kao postupak na mađarskom jeziku«, elaborirala je Szarvák Baráti.

Kako se službeni jezici i pisma nacionalnih manjina rabe u radu Gradske uprave Subotice, opširno je izvijestila **Marija Ušumović Davčik**, načelnica ove uprave. Predstavljajući rad prevoditeljske službe Gradske uprave, ona je rekla da su u njoj sistematizirana dva mjesta za prevoditelje za mađarski i jedan za hrvatski jezik, dok je zaposlen samo jedan prevoditelj za mađarski.

»Razlog tome je što se slabo vrjednuje rad u tijelima javne uprave, a i za rad u našoj Gradskoj upravi slaba je zainteresiranost«, kazala je ona.

Osim opsega rada koji je opisala, Ušumović Davčik je naglasila da gradska prevoditeljska služba ne radi samo za Gradsku upravu, već i institucije koje je ona osnovala, javna poduzeća i javne ustanove. U svom pregledu uporabe manjinskih jezika u Subotici, ona je referirala u predmetima koji stižu u Gradski

kontakt centar, o sačinjavanu biračkog popisa, izdavanju uvjerenja, o uporabi osobnog imena, upisa u matice, a prikazala i broj predmeta, odnosno postupaka koji su bili vođeni tijekom 2017. na mađarskom i na hrvatskom jeziku.

Ukoliko se lokalne samouprave ogriješe o propise koji reguliraju službenu uporabu jezika, i »smiješi« im se inspekcijski nadzor.

»Imamo dijametralno suprotne odluke i nesnalaženja lokalnih samouprava. U Općini Vrbas crnogorski jezik, primjerice, nije

Marija Ušumović Davčik

uveden u službenu uporabu, što je kršenje zakona, budući da je broj Crnogoraca po posljednjem popisu u toj općini veći od 15%. S druge strane, neke općine su suviše pretenciozne u svojem radu na službenoj uporabi jezika manjina. Tipičan primjer je Općina Bela Crkva, koja je u svim naseljima uvela u službenu uporabu češki, rumunjski i mađarski jezik. To uzrokuje financijske probleme i daleko je bolje rješenje ukoliko se službena uporaba ograniči na naselja u kojima je određen manjinski jezik službeni«, smatra **Adrian Borka** iz Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

On je kazao da u praksi često ne postoje zadovoljavajući kadrovski, materijalni i proceduralni uvjeti za opstanak i razvitak službene uporabe manjinskih jezika i pisama, ali da je primjetna i slaba obaviještenost pripadnika manjina o pravima u oblasti službene uporabe jezika. Na koncu, spomenuo je i da bi sredstva koja tijela vlasti na svim razinama izdvajaju za ove namjene mogla biti izdašnija.

O iskustvima nacionalnih vijeća u očuvanju identiteta govorili su predstavnici samih vijeća, među njima i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**.

Marko Tucakov

Član Izvršnog tima Fonda
za humanitarno pravo
Nemanja Stjepanović
o presudi Vojislavu Šešelju:

Šutnja vlasti je odobravanje zločina

Intervju vodio: Zlatko Romić

Beogradski Fond za humanitarno pravo jedna je od rijetkih udruga koja se u ovoj zemlji kontinuirano, dosljedno i sustavno suprotstavlja mržnji i zločinima. Osim jasnog i nedvosmislenog javnog označavanja odgovornih za to, ova organizacija, u suradnji sa srodnima u regiji, dugo godina unazad prikuplja dokumentaciju o zločinima koji su počinjeni, uglavnom nad civilima, tijekom ratova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, kao i za vrijeme NATO bombardiranja Savezne Republike Jugoslavije. Rezultati takvog djelovanja su do apsurdna dijametralno suprotni: Fond za humanitarno pravo (zajedno s Helsinškim odborom za ljudska prava i *Zenama u crnom*) u najvećem dijelu javnosti u Srbiji (počevši od državnog vrha, pa naniže) se doživljava kao izdajnička organizacija koja radi isključivo na štetu većinskog naroda, dok je njegova osnivačica **Nataša Kandić**

listi od preko 20 međunarodnih i regionalnih nagrada i priznanja svom životopisu pridodala i ovogodišnju nominaciju Nobelove nagrade za mir. Naš sugovornik **Nemanja Stjepanović** član je Izvršnog tima Fonda za humanitarno pravo, gdje je angažiran i na projektu »Dosijeji – potraga za počiniocima ratnih zločina«. U ovoj organizaciji je od prije dvije godine, a prije toga je radio u novinskoj agenciji *Sense* za koju je punih deset godina izvještavao sa suđenja iz Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju. S obzirom na osobne i reference organizacije u kojoj se sada nalazi teško je naći boljeg sugovornika u povodu presude Prizivnog vijeća Međunarodnog rezidualnog Mehanizma za kaznene tribunale lideru Srpske napredne stranke **Vojislavu Šešelju**. Razgovor s njim započnemo pitanjem da prokomentira ne samo Šešeljeve riječi kako bi opet ponovio zločine za koje je

Ako izostane reakcija pravosuđa povodom prijetnji Žigmanovu i Čanku, to onda znači da je država ponovno na Šešeljevoj strani* Ratni zločinci u posljednjih nekoliko godina proizvedeni su u moralne autoritete ovog društva i vraćeni su u institucije* Trebalo je da nakon rata utvrdimo i moralnu odgovornost novinara, odnosno svih onih koji su pozivali na nasilje, oni su morali biti lustrirani

osuđen nego i prijetnje koje je nakon izricanja presude uputio predsjednicima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Lige socijaldemokrata Vojvodine i zastupnicima u Skupštini Srbije **Tomislavu Žigmanovu i Nenadu Čanku**, kao i odsustvo reakcije državnog vrha i tužiteljstva tim povodom:

Šešelj nastavlja svojim istupima ugrožavati sigurnost građana Srbije, a država nastavlja ne reagirati. Čak i kada su dio njegove medijske predstave, Šešeljeve riječi treba uzeti ozbiljno, jer on se ne umije šaliti i ne šali se. Riječ je o ugrožavanju sigurnosti Tomislava Žigmanova i Nenada Čanka za što je zapriječena kazna od tri mjeseca do tri godine. Ako reakcija pravosuđa izostane, to onda znači da je država ponovno na Šešeljevoj strani.

Š: Smatrate li presudu Šešelju, kojom je osuđen na deset godina, adekvatnom kaznom za poticanje progona, deportacije i prisilnog raseljavanja Hrvata u Hrtkovcima (pri čemu Kukujevcima i druga mjesta u Srijemu nisu ni uzimani u obzir)?

Izuzetno je važno da imamo bar jednu presudu za bar jedno mjesto u Vojvodini koje je pod pritiskom Šešelja i drugih ekstremista etnički čišćeno početkom devedesetih godina prošlog vijeka. Važno je, također, da je Žalbeno vijeće prepoznalo da je značajan doprinos zločinima moguće dati i riječima, odnosno pozivom da se zločini počinju. Problem je, međutim, što je za zločine nad Hrvatima i drugim vojvođanskim nesrbima suđeno samo u Hagu, samo Šešelju i samo za Hrtkovce. Nakon svega, ostaju brojna otvorena pitanja – što je s drugim nalogodavcima, zašto nije suđeno počiniteljima, dakle onima koji su Šešelja poslušali? Tko će odgovarati za etničko čišćenje u Golubincima, Kukujevcima, Novom Slankamenu, Beočinu, Moroviću, Baču i drugim selima i, konačno, kada će do kraja biti rasvijetljena uloga države Srbije i njenog tadašnjeg rukovodstva u tim zločinima?

Š: Kako objašnjavate šutnju kompletnog državnog vrha povodom ove presude?

Kada je Šešelj oslobođen, tadašnji premijer Srbije, sada predsjednik **Aleksandar Vučić**, skoro slavodobitno rekao je da je ponosan jer je država »štitila dostojanstvo građanina Šešelja«. Nakon ove presude – muk. Ni Vučić, niti bilo tko od njegovih suradnika nije se obratio javnosti. U isto vrijeme, godinama unazad uvjerava nas da se promijenio i da je nositelj nove politike pomirenja. Upravo nedavna presuda Šešelju je primjer na kojem bi nam predsjednik Vučić mogao pokazati svoju transformaciju – priznati pogrešnu i kriminalnu politiku koju su stranka kojoj je pripadao i njegov politički učitelj vodili u prošlosti. Da prihvati činjenice o progonu Hrvata iz Vojvodine, pokaže iskreno kajanje zbog toga, uvaži žrtve i učini sve da ih država obešteti. Umjesto toga, Vučić se opredijelio za šutnju koja faktički označava odobravanje počinjenih zločina.

Š: Očekujete li da će predsjednica Skupštine Srbije opozvati mandat republičkog zastupnika Vojislava Šešelja, s obzirom na to da je osuđen za zločin (ne i zločine) za koji je bio optužen?

Ne očekujem. Zakon je više nego jasan i njemu bi kao upravo osuđenom ratnom zločincu mandat narodnog zastupnika automatski trebao biti prekinut. Problem je što to trebaju konstatirati ljudi koji su s njim radili na ostvarenju istih ciljeva, njegovi bivši stranački, politički i, ako hoćete, ratni suborci. Oni to neće raditi, jer su se sa Šešeljem razišli na osobnim, a ne na političkim osnovama i jer dobro znaju da će, ako se usude dirnuti u to osinje gnijezdo, i sami snositi političke posljedice. Tu postoji još jedna stvar na koju bih želio ukazati, a to je da je čovjek koji je osuđen za ugrožavanje sigurnosti građana Srbije trenutno član Odbora za kontrolu sigurnosnih službi Skupštine Srbije. Eto gdje smo mi danas, 26 godina poslije Hrtkovaca.

Š: U jednoj izjavi rekli ste da je Srbija prednjačila u ratovima u regiji, pa bi onda trebala prednjačiti i u suočavanju sa svojom prošlošću. Može li Srbija, ovakva kakva jest, to učiniti sama ili će takva »pomoć« (eventualno) uslijediti u vidu pritiska sa strane?

Postojala su mišljenja da bi upravo oni koji su zastupali ratnu opciju kao rješenje, oni koji su zastupali koncept ubijanja i etničkog čišćenja zarad ostvarenja svojih ideala mogli biti novi istinski pomiritelji. I mogli su da su se zaista promijenili, ali nisu. Njihova promjena je samo kozmetička i s ciljem dolaska i opstanka na vlasti. Njihove namjere se nisu promijenile, oni se nisu promijenili, samo su se primirili. Razočaravajuće je što su međunarodni partneri, prije svega oni iz Europske unije, na to pristali i dodijelili im *blanco* ulogu novih pomiritelja, novih no-

sitelja »mira i stabilnosti«. Kako vrijeme protiče, izgleda da su i oni postali toga svjesni i da će se takav pristup mijenjati i podrška biti sve slabija. Srbija mora biti nositelj tog procesa, ali ne na ovakav licemjerman način, nego iskreno uz poduzimanje konkretnih koraka koji podrazumijevaju procesuiranje odgovornih za zločine iz prošlosti, prihvatanje odgovornosti države i odricanje od nacionalističkih ideja koje je nemoguće ostvariti bez zločina nad drugima. Koliko smo od toga daleko svjedoči činjenica da je proces suđenja za ratne zločine u Srbiji na izdisaju, da se zločini prešutkuju, negiraju ili čak odobravaju; da nemamo praktično nijedno spomen obilježje na mjestima zločina u Srbiji, uključujući masovne grobnice i logore, ali zato vodimo raspravu treba li spomenik podići **Slobodanu Miloševiću**. Proces suočavanja s prošlošću danas je na najnižim granama još od završetka ratova.

HR Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Banata i Bačke u svojoj reakciji na presudu navodi kako je iza Šešelja stajala politika Slobodana Miloševića, odnosno da Šešelja »ne bi bilo« da nije imao podršku ondašnje vlasti. S druge strane, vrh Socijalističke partije Srbije sve je glasnjiji u inicijativi za postavljanje spomenika Miloševiću u Beogradu (moguće kasnije i u drugim gradovima). Što bi takav čin, po Vašem mišljenju, i simbolički i praktično značio za ovu zemlju?

Značio bi materijaliziranje faktičkog stanja. Ne postoji ništa smislenije od podizanja spomenika Slobodanu Miloševiću u ovom trenutku, jer bi to simbolički označilo suštinsko stanje stvari u kojem mi i dalje stojimo iza njegove ratne politike dva i pol desetljeća po okončanju ratova. Njegovi ratni ciljevi, zločini koje je generirao i zlo koje je naneo ljudima od Škabrnje do Đakovice jedva da su bili tema od njegovog odlaska s vlasti do danas. Jedino što mu se zamjera jesu stvari koje je počinio nad »nama«, dakle svojim sunarodnjacima, pa mu se tako spočitava što je izdao Srbe iz Krajine, nije odlučnije riješio pitanje Kosova, što je ubijao političke protivnike i pokrao novac. Sve te zamjerke su etnocentrične i daleko su od istinskog procesa sagledavanja prošlosti i uloge Miloševića u njoj.

HR Može li Srbija, osim suočavanja s vlastitom prošlošću, kao država i društvo, ići naprijed i bez lustracije odgovornih za politiku zločina koji su činjeni u ime njenih građana?

Osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj danas je narodni zastupnik. Još jedan osuđeni ratni zločinac, **Vladimir Lazarević**, je predavač na Vojnoj akademiji. Još jedan ratni zločinac, **Nikola Šainović**, je član Predsjedništva vladajuće Socijalističke partije Srbije. Još jedan ratni zločinac, **Veselin Šljivančanin**, sudionik je tribina druge vladajuće stranke – Srpske napredne. Još jedan ratni zločinac, **Momčilo Krajišnik**, bio je primljen od strane tadašnjeg predsjednika **Tomislava Nikolića** u Predsjedništvo Srbije. Ratni zločinci u posljednjih nekoliko godina proizvedeni su u moralne autoritete ovog društva i vraćeni su u institucije. Fond za humanitarno pravo unazad godinama ukazuje da su ljudi koji nisu osuđeni, a postoje dokazi da su umiješani u ratne zločine, u institucijama. Recimo, načelnik Generalštaba Vojske Srbije **Ljubiša Diković** tijekom rata na Kosovu bio je komandant brigade koja je činila zločine nad kosovskim Albancima. To je samo vrh ledenog brijega. Vojska i policija su pune ljudi koji su sudjelovali u ratovima i umiješani su u zločine. Pitamo se što to koči naš ekonomski razvoj, naš društveni napredak. Oni su kočnica, s njima u institucijama nema napretka, zato Srbija i cijela regija tapkaju u mjestu.

HR Kolika je tu odgovornost medija (urednika i novinara), kako devedesetih godina prošlog vijeka tako i danas, bar kada je riječ o onima koji ne samo da u svoje studije pozivaju zločince ili im daju (afirmativnog) prostora na svojim stranicama nego i sami u javnost šalju ogromne količine mržnje i netrpeljivosti, motivirane nacionalnom, vjerskom, rasnom, seksualnom ili nekom drugom pripadnošću ili opredjeljenjem?

Mediji su bili jedna od ključnih poluga ratnih zločinačkih pothvata. Prvo su sudjelovali u takozvanoj dehumanizaciji neprijatelja, odnosno uvjeravanju gledatelja i čitatelja – budućih vojnika – da sa zamišljene druge strane nisu ljudi, da njihovi životi nisu vredniji od »naših« ciljeva i da ih je zato dopušteno fizički ukloniti. Zatim su ti isti mediji i ti isti novinari bili glasnogovornici ratne politike, promoteri ideje o teritorijalnom uvećanju i nacionalnom razgraničenju, onda su se nakon rata nakratko ušutjeli pa se malo po malo vraćali, da bi posljednjih godina ponovno zablistali u punom sjaju. Svi ti novinari ili takozvani novinari zapravo su imali ulogu sličnu onoj čiji je glavni eksponent bio Šešelj – da regrutiraju vojnike koji će ubijati za Veliku Srbiju. Međunarodno pravo sankcionira poziv na zločine samo ukoliko postoji direktna veza izgovorene riječi s konkretnim kaznenim djelom, kao što je to slučaj sa Šešeljem u Hrtkovcima. Trebalo je da nakon rata utvrdimo i moralnu odgovornost novinara, odnosno svih onih koji su pozivali na nasilje, oni su morali biti lustrirani. Umjesto toga, mi smo ih vratili u medije i omogućili im da opravdavaju politiku koju su devedesetih promovirali.

HR Jednom ste rekli da građane Srbije više bole hiperinflacija ili benzin u bocama nego zločin u Srebrenici ili granatiranje Sarajeva. Kako komentirate to potpuno odsustvo empatije za nesreću drugih?

Količina empatije obrnuto je proporcionalna količini nacionalizma u jednom društvu. Mi nismo izliječeni od nacionalizma, zato je empatija, ako je uopće ima, etnocentrična. Uspijevamo žaliti samo svoje žrtve, za druge ne marimo.

HR Kolika je odgovornost »običnog čovjeka« (roditelja, nastavnika) za veliki broj mladih koji nisu ni bili rođeni u vrijeme ratova na prostoru bivše SFRJ, a pokazuju visoku dozu mržnje prema Drugome (obično manjinama) ne samo u pojedinačnom »djelovanju« nego i u okviru brojnih ekstremnih organizacija, od »navijača« do Obraza i sličnih? Drugim riječima, može li se zdrav razum u obitelji i školi oduprijeti ostalim segmentima društva, od najviših institucija države pa naniže (vojska, policija, sudstvo, Crkva...) do medija u toj borbi?

Mi kao društvo, ili bolje reći društva, jer je primjenjivo na cijelu regiju, svoju mržnju i svoje zablude prenosimo na nove generacije. Jedina, vrlo apstraktna nada je da će ljudskost u nama odnijeti prevagu nad ukorijenjenim zlom. Zato i najmanji napor u tom pravcu svakog roditelja, učitelja, novinara, političara zapravo predstavlja ogroman doprinos izlječenju cijelog društva. S druge strane je sustav zasnovan na sili, kao što rekoste – vojska, policija, sudstvo, politika, Crkva. Povijest nas, međutim, uči da sila ne pobjeđuje uvijek. Zato se vrijedi boriti. Ako u toj borbi ne uspijemo, naša će djeca nastaviti bježati odavde, ali ćemo im mi, koji smo se odupirali Šešeljevima i sličnim konceptima, bar preko *skypea* moći pogledati u oči.

U Petrovaradinu održan okrugli stol o Nacrtu izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim vijećima

Korak naprijed ili nazad?

Na osobnu inicijativu grupe vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. **Tomislava Stantića, Ivana Karačića, Vesne Zelenika, Stanka Krstina i Josipe Ivanković** u kući bana Jelačića u Petrovaradinu 16. travnja održan je okrugli stol posvećen aktualnom nacrtu izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Kao glavni razlog održavanja okruglog stola u Petrovaradinu, vijećnici su istaknuli značaj navedenog zakona, dok je Hrvatsko nacionalno vijeće uputilo priopćenje u kojem navodi kako ono ni na koji način ne sudjeluje u organiziranju ovoga događaja.

Okruglom stolu nazočio je i državni tajnik u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave **Ivan Bošnjak**, koji je izložio najvažnije izmjene Zakona. Pozitivne izmjene u Zakonu su, prema njegovim riječima, povećana transparentnost u radu i pokušaj da se uvede isključivost političkih funkcija s funkcijama u nacionalnim vijećima.

Depolitizacija

»S više strana nam je sugerirano da pokušamo depolitizirati nacionalna vijeća. Članovi nacionalnih vijeća se biraju na izborima na kojima političke stranke žele sudjelovati. Imali smo dosta naporne sjednice radnih grupa i došli smo do nacrtu Zakona koji je doživio izvjesne kritike. Mi smo definiciju nacionalnog vijeća proširili s organizacijom s javnim ovlaštenjima što negdje opredjeljuje njihovu prirodu. Jedno od najkrupnijih pitanja je upravo nespojivost funkcija i poslova u njihovoj nadležnosti. To je izazvalo dosta polemike na okruglom stolu. Član nacionalnog vijeća ne može biti član rukovodećeg tijela ukoliko je član političke stranke, a tu su navedeni predsjednik, predsjedništvo, izvršni odbor i slično. Ovdje se dodao zahtjev da to bude izuzetak za manjinske stranke. Čak su nam tražili da se u potpunosti briše ovaj stav. Druga formulacija je da član vijeća ne može biti dužnosnik ili rukovoditelj u tijelima lokalne uprave. Dozvolili smo da član nacionalnog vijeća može zasnovati radni odnos u nacionalnom vijeću za vrijeme trajanja svog mandata. To je jedna vrsta profesionalizacije funkcije u nacionalnim vijećima, ali i ova teza može trpjeti kritiku u situaciji ako se formira nova većina. Izražena je želja na okruglom stolu da član nacionalnog vijeća ima jednu vrstu imuniteta, što nikada nije bilo u zakonu niti smatramo da bi trebalo biti jer je sloboda govora omogućena, pogotovo ako se priča o temama koje su u nadležnosti nacionalnih vijeća«, istaknuo je Bošnjak.

Neslaganja

Tomislav Stantić je kazao kako se u Hrvatskom nacionalnom vijeću nisu složili oko izmjene nacrtu samog Zakona. »Naše ko-

lege smatraju da je nacrt ovog Zakona korak nazad. Mi mislimo da je to korak naprijed. Depolitizacija nacionalnih vijeća bio bi važan korak i mislim da je politizacija nacionalnih vijeća bila ozbiljna kočnica svih ovih godina. Druga stvar koja je po nama suštinski loša je izborni sustav. Svaki izbor koji nije direktan je diskutabilan. Ako nacionalna vijeća kao takva trebaju pridonijeti depolitizaciji jednog društva, mislim da oni predstavljaju ogroman kapital i šansu, a ne problem kako to neki vide. Jer zemlja koja ima 15 posto nacionalnih zajednica je bogata zemlja. U tom smislu mislim da je omogućavanje direktnog izbornog sustava za sve nacionalne manjine jako važno, ali isto tako i decentralizacija nacionalnih vijeća«, smatra Stantić.

Mnoga pitanja su i nakon održavanja okruglog stola u Petrovaradinu prema riječima državnog tajnika ostala otvorena. Izrazio je uvjerenje da se tiha manjina unutar HNV-a treba konzultirati, kako bi se dobila što bolja zakonska rješenja.

Mišljenja umjesto prijedloga

S obzirom na upućene kritike od strane pojedinih vijećnika na rad HNV-a, sudionicima Okruglog stola obratila se predsjednica Vojvođanskog kluba dr. sc. **Branislava Kostić**.

»Željela bih vas zamoliti kada budete davali svoje prijedloge na nacrt Zakona da ne razmišljate što je to što ne valja u HNV-u. Obratite pažnju da je davanje prijedloga zamijenjeno s davanjem mišljenja. Da li bi nacionalna vijeća trebala biti oblik samoorganiziranja i slobodnog djelovanja? Ima li ovdje dobrih rješenja? Za osnovne probleme nema. Sustav je napravio da nacionalna vijeća nemaju vlast, ali imaju moć raspolagati s novcem i dodjeljivati ga unutar zajednice. Razmišljajmo o ovom zakonskom dokumentu koji će važiti i nakon imenovanja novog rukovodstva HNV-a. Mislimo da to ne bi trebalo biti zamka u narednom razdoblju«, rekla je dr. sc. Kostić.

S. Darabašić

 Skupu se obratio i politolog prof. dr. sc. **Duško Radosavljević** koji je istaknuo da se država tre-

ba uključiti u kampanju za upis pripadnika nacionalnih manjina u poseban birački popis. Također je rekao da bi o ovoj temi trebao govoriti netko tko se bolje razumije u tu problematiku. Nakon primjedbe upućene mu od strane Josipe Ivanković, da se okrugli stol odužio, Radosavljević je napustio skup.

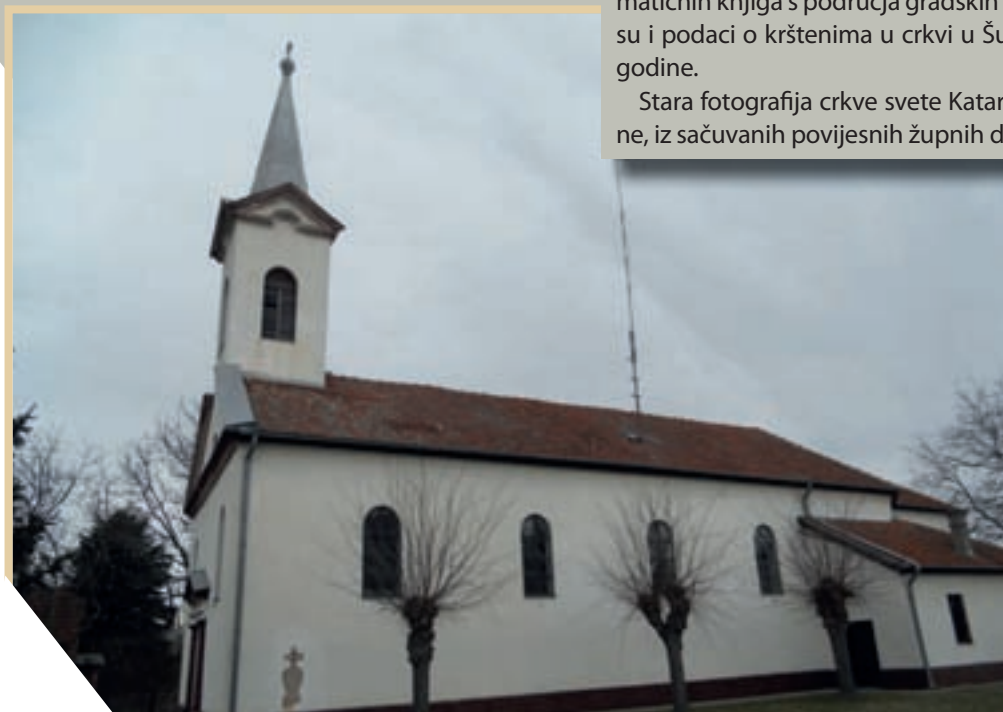

Staro vrijeme u temeljima CRKVE

Crkva svete Katarine u Šupljaku (mađ. Ludas) jedna je od najstarijih u okruženju grada Subotice. I samo mjesto u kojem se nalazi je staro i povijesno značajno; Ludoš (Ludas) u zapisima se spominje još 1335. godine. Poznati historiograf **István Iványi** u publikaciji o povijesti Subotice iz 1892. godine piše: »Znamenitost Ludoša predstavlja veliko Ludoško jezero koje je odigralo krupnu ulogu i u povijesti subotičkog stanovništva. Po okončanju vladavine Turaka Ludoš je pripao Subotici kao pustara i već 1740-ih godina ovdje se počinju naseljavati poglavito mađarski povrtlari, koji su se prihvatili uzgajanja duhana. Od tog vremena stanovništvo je ovdje brojčano uvećano do te mjere da su 1832. godine sagradili školu i crkvu, a u gradu je organizirano i posebno katoličko kapelanstvo za potrebe ove pustare. (Na Ludošu je 1832. stanovalo 202 oženjenih i 36 neoženjenih gazda). Ova pustara je postupno izrasla u pravo selo, napose u crkvenom šoru, a treba znati da je ta ista pustara prema podacima popisa stanovništva obavljenog 1880. godine brojala ukupno 4.129 stanovnika.«

Na sajtu Povijesnog arhiva Subotica, uz podatke iz registara matičnih knjiga s područja gradskih župa i Bajmaka, objavljeni su i podaci o krštenima u crkvi u Šupljaku od 1832. do 1849. godine.

Stara fotografija crkve svete Katarine potječe iz 1962. godine, iz sačuvanih povijesnih župnih dokumenata.

Strah od vanzemaljaca

Strah od nepoznatog spada među prvobitne, iskonske ljudske strahove. Razvojem znanosti izvor tih strahova se pomjerao. Izvorni strah od prirodnih nedaća prerastao je u strah od demona, potom bogova, konačno jednog boga, da bi postao strah od svemirskih bića. Današnja znanstvena saznanja tvrde da je svemir beskonačan i u njemu po teoriji velikih brojeva može postojati nekoliko tisuća planeta, sličnih ili istih kao što je naš, na kojima se može razvijati život, čime je moguć razvoj civilizacije slične našoj ili naprednije. Ove ideje su utjecale na razvoj znanstvene fantastike (sci-fi, SF), prvo u literaturi a potom i u filmskoj industriji. Susret naše i vanzemaljske civilizacije možemo grubo podijeliti u tri kategorije: prva je da su nam oni neprijatelji i žele nas uništiti ili porobiti; druga da su nam prijatelji, a treća je u principu neutralna. Neprijateljski odnos prema vanzemalcima započeo je **Orson Welles** 1938. godine u radio drami, emitiranoj na američkoj radio mreži CBS. On je od svog fantastičnog romana *Rat svjetova* napravio radio dramu, koja je nakon emitiranja među milijunima slušatelja izazvala paniku, koji su vjerovali da je istina o invaziji Marsovaca na naš planet. U eri »hladnog rata« između SAD-a i SSSR-a, 1953. godine snimljena je i filmska verzija ovog djela, koja je također imala veliki odjek u SAD-u, ali i u svijetu. Moram priznati da mi je ovaj film bio više nego smiješan. Smatram da je za sada najbolji film na temu susreta dvaju svjetova, odnosno civilizacija, film ruskog redatelja **Andreja Tarkovskog**, snimljen 1972. godine po romanu sjajnog pisca sci-fi romana **Stanislava Lema**. Tarkovski je želio snimiti film drugačiji od *Odiseje u svemiru* 2001. redatelja **Stanleya Kubricka** koji je imao veliki uspjeh (1968.). Oba ova djela na filozofski način pokušavaju promišljati susret dvaju svjetova u svemiru, koji su nam niti prijatelji niti neprijatelji, jednostavno drugačiji su i nama nepoznati.

Prijateljski vanzemaljci

Da su vanzemaljci prijateljski, na filmu je počeo propagirati **Steven Spielberg**, koji je 1977. godine snimio film *Bliski susreti treće vrste*. Iste godine u režiji **Georga Lucasa** pojavio se prvi film iz serije *Zvezdani ratovi*, koji je do danas doživio i deveti nastavak. Akteri ovih svemirskih priča potječu s različitih planeta, imaju fantastični izgled, a ljudima i bićima pomažu i roboti. Suština priče je vječna borba između dobrog i zla, smještena u svemirski beskraja. Spielberg je kasnije, 1982. godine, snimio i film *E. T.*, o simpatič-

nom vanzemalcu koji se želi vratiti kući, i to na koncu uspijeva pomoću djece. Popularni junak serija i stripova Alf, mali narančastodlakavi stvor, je pao s planeta Melmac. Prateći radio signal pao je ravno u garažu američke obitelji Tanner. Seriju o njegovim zgodbama i nezgodama snimila je mreža NBC i na radost i zabavu svima emitirana je u razdoblju između 1986. – 1990. godine. Otprilike u ovo vrijeme i na prostoru naše bivše zajedničke domovine pojavile su se također dlakave spodobice, ali ovozemaljske, koje su se ponašale neprijateljski kao da su marsovc.

Naši »vanzemljaci«

Realno, ne trebamo u svemiru tražiti vanzemaljce, jer i na našem planetu često egzistiraju, često i suprostavljene civilizacije. Uzmimo za primjer našu bivšu zajedničku domovinu SFRJ, u kojoj su živjela u »skladu i miru, u duhu bratstva i jedinstva« tri glavna, nekoliko »manje glavnih« i dvadesetak različitih naroda, narodnosti i etničkih grupa. Često čujemo »oprostiti moramo, ali ne smijemo zaboraviti!«. I mi, građani ove zemlje, pamtim da su se koncem devedesetih godina prošlog vijeka u javnosti na političkoj sceni pojavili, za mene čudni »dlakavi alfovi« nazvani četnicima. Marširali su i na našem Korzu. Kao u »šali« spominjao se broj sendviča za razne »vanzemaljce«: Mađarima jedan, Slovacima dva (jer putuju dalje). No, nekima ni to nije nuđeno, jer je rečeno: »gdje god vidiš Hrvata, ubij ga kao kera pored plotu«. Njihov idejni vođa, danas pravosnažno osuđeni ratni zločinac, počeo je svoj pohod na »vanzemaljce« u Srijemu s pričom da oni ne pripadaju našoj zemlji i treba ih odstraniti, »humano preseliti«. Sličnu ideju je propagirao i koncem 1998. godine kada je govorio: »600 tisuća Albana treba protjerati i vratiti preko Prokletija u Albaniju, odakle su i došli«. Kada je tadašnja država počela realizirati ovu njegovu ideju, članice NATO-a »su izgubile živce« i počele su »nepravredno, bez suglasnosti UN-a bombardirati« nedužnu Saveznu Republiku Jugoslaviju. Ovaj »vanzemaljac« ovih dana izjavio je da se ne kaje i da bi ponovno radio na »čišćenju zemaljaca« iz Srbije. Zvaničnici šute, i time odobravaju njegove riječi. Pitam se što će nam iracionalni strah od vanzemaljaca? Oni su daleko, a realni strah nam se usađuje svakodnevno. Živjela Srbija, bez nas »(van)zemljaca«, koji imamo »rezervnu domovinu«. Tada će se (pre)ostali morati suočiti sami sa sobom. A to je izgleda zasad nemoguće i daleko kao svemir!

Stanomanija

U Subotici je naočigled sve više praznih i napuštenih kuća. Nema pravila, periferija ili centar, nabijača ili kuća od čvrstog materijala, sudbina joj je slična – ozbiljno joj prijete samoca. Bogatije kuće su skupe za kupnju, ali i za održavanje, dok su jeftinije one običnije, uglavnom na periferiji u tako lošem stanju da se rijetko tko usudi ući u projekt njihove obnove. I u jednom

Drugo lice SUBOTICE

i u drugom slučaju potreban je duboki džep kojega nema prosječan Subotičanin. Stoga se većina mladih, onih koji nisu otišli u Njemačku ili Irsku, odluči za kupnju stana. Obavezno nova gradnja, jednosoban ili eventualno dvosoban, po mogućnosti Prozivka, 40-50.000 eura, rata kredita do kraja života i svi sretni i zadovoljni.

Naravno, svatko ima pravo odlučiti gdje će živjeti, ali imaju pravo i oni koji se bune jer godinama žive pored praznih kuća, a situacija se ne popravlja. Na sve češće prijave sugrađana da s napuštenih objekata otpadaju dijelovi fasada na trotoar i da se urušavaju zidovi u susjedna dvorišta Građevinska inspekcija po prijavi vrši uviđaj, objekt obilježava žutom trakom i pribavlja podatke iz katastra nepokretnosti i od MUP-a o vlasniku objekta i njegovu prebivalištu. Ako nađu vlasnika, terete ga da objekt mora vratiti u stanje koje ne ugrožava sigurnost drugih ljudi. A ako se vlasnik ne pronađe?

Ovaj problem praznih kuća svima smeta, a pitanje koje se nameće je, postoji li neka ideja unutar Grada kako ga riješiti i spriječiti? Očito je da će kuće biti sve starije i sve neprivlačnije da u njima život započne neki mladi bračni par. Hoće li u budućnosti cijele ulice na periferiji biti napuštene i svi ćemo živjeti u zgradama? Kao da smo vraćeni 80 godina unazad, u vrijeme cvjetanja industrije i radničke klase? Nadam se da se to neće dogoditi i da će prostorno planiranje Subotice zaživjeti te će se poticati i gradnja kuća, cijelih kvartova, a ne samo zgrada.

J. D. B.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i članovima od 60. do 73. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 31/10, 69/10 i 16/11)

Oglašava

JAVNI UVID U

Nacrt Plana detaljne regulacije za proširenje Bajskog groblja na prostor jugozapadno od postojećeg groblja do Ulice Frana Supila u Subotici

Javni uvid može se obaviti od 20. travnja 2018. do 21. svibnja 2018. godine, radnim danima od 8 do 15 sati u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14) do 21. svibnja 2018.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 22. svibnja 2018. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj dvorani), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Ispravak

Greškom doljepotpisanoga u prošlom broju *Hrvatske riječi*, u tekstu *Za Tita i otadžbinu!* (str. 18), uz ime kralja **Aleksandra Karađorđevića** upotrijebljen je epitet »pobjegli«. Kralj Aleksandar je, kao što je poznato, ubijen 1934. u Marseilleu, a na prijestolu ga je naslijedio njegov najstariji sin **Petar**, koji je odmah nakon bombardiranja Beograda emigrirao (Atena, Kairo, Palestina i na koncu London).

Uz ispriku čitateljima za ovu materijalnu grešku valja ponoviti kako i dalje ostaje čuđenje što će se od 2. svibnja na prostoru *Mini Jugoslavije* jedna pokraj druge nalaziti biste Aleksandra Karađorđevića i **Josipa Broza Tita**, prvoga kao osobe koja je 6. siječnja 1929. uvela diktaturu, a drugoga koji mu se godinu dana ranije na *Bombaškom procesu* suprotstavio riječima »Priznajem samo sud svoje partije«.

Z. R.

Okrugli stol u Beogradu o Zakonu o nacionalnim vijećima

Pozitivne i negativne ocjene

Tijekom Okruglog stola u Beogradu (16. travnja), na kojem je predstavljen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** upoznao je predstavnike diplomatskog kora, međunarodne zajednice i državnih institucija s odlukom s primjedbama HNV-a na ovaj zakon koja je usvojena na sjednici vijeća.

Vlada Srbije je predložila izmjene Zakona kojima bi se omogućilo poboljšanje njihovog statusa, transparentno financiranje i smanjenje prekomjerne politizacije, izjavio je ministar državne uprave **Branko Ružić**. Međutim, umjesto jačanju, Srbija će izmjenama Zakona o nacionalnim vijećima pridonijeti slabljenju institucionalnog položaja nacionalnih vijeća – zastupničkih tijela nacionalnih manjina, smatra predsjednik HNV-a dr. **Slaven Bačić**. Predsjednik HNV-a ističe da je najproblematičniji prijedlog upravo o »depolitizaciji nacionalnih vijeća«.

Bačić kaže kako je to protivno elementarnim postavkama o demokratskom izbornom procesu: manjinska vijeća biraju se na izborima, svaki izborni proces je politički, a osnovni čimbenici izbornog procesa jesu političke stranke. Bačić je istaknuo kako se ovom prijedlogu tijekom konzultacija protivio veliki broj predstavnika nacionalnih vijeća, jer je logično očekivati da manjinske stranke sudjeluju u izborima za manjinska vijeća i da

njihovi najistaknutiji članovi mogu biti i vijećnici ukoliko to žele. Direktor Komiteta pravnika za ljudska prava Yukom **Milan Antonijević** pak istaknuo je da ta organizacija, koja prati položaj nacionalnih manjina »može dati pozitivnu ocjenu tom Nacrtu zakona«.

»Stavlja Srbiji veliki broj obaveza, ali se ovakvim zakonom Srbija može dovesti korak bliže Europskoj uniji«, istaknuo je Antonijević i dodao da je najvažnije kasnije primjenjivati zakon u praksi.

Šef Misije OEES-a u Srbiji **Andrea Oricio** kazao je da je Nacrt zakona dobar i da se cijelo društvo treba udružiti kako bi se došlo do učinkovitog zakona koji bi poslužio inkluziji nacionalnih manjina.

Šef Misije Vijeća Europe u Srbiji **Tim Kartrajt** rekao je da prostor ljudskih prava nije definiran i ograničen, da raste ako postoji tolerancija i inkluzija i da u tom smislu sloboda nacionalnih manjina ne isključuje prava nikog drugog.

Ministar Ružić je podsjetio da se ove godine održavaju izbori za nacionalna vijeća i kazao kako je najvažnije da se unaprijedi vođenje »manjinskih« biračkih popisa, koji će biti ažurirani i postat će dio jedinstvenog biračkog popisa. Istodobno je pozvao pripadnike manjina da se upišu u poseban birački popis i sudjeluju u kreiranju politika koji se odnose na njihov položaj.

Uručeni ugovori za unaprjeđenje višejezičnosti u AP Vojvodini

Predsjednik i potpredsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** i **Mihály Nyilas** učinili su u ponedjeljak ugovore o dodjeli proračunskih sredstava tijelima i organizacijama s teritorija AP Vojvodine u čijem radu su u službenoj upotrebi jezici i pisma nacionalnih manjina. Za ovu namjenu osigurana su sredstva u ukupnom iznosu od 9,5 milijuna dinara, koja su, na osnovu javnog natječaja, raspodijeljena na 83 tijela i organizacije, za osposobljavanje zaposlenih da se koriste jezikom nacionalnih manjina, za razvoj sustava elektroničke uprave u uvjetima višejezičnosti, za višejezične ploče s nazivima naselja, ulica, tijela i javnih obavještenja, kao i za tiskanje višejezičnih obrazaca i javnih publikacija.

Predsjednik Mirović je istaknuo da je to samo dio javne politike prema nacionalnim manjinama, koja se ostvaruje u različitim segmentima i predstavlja jedan od najvažnijih prioriteta Pokrajinske vlade.

»Važna je suština, a ona je u zajedništvu, u zajedničkom životu, u isticanju vrijednosti koje pripadaju svima, jer, vri-

jednost nacionalnih zajednica je naša zajednička vrijednost i vrijednost većinskog naroda je vrijednost svake nacionalne zajednice«, poručio je Mirović i dodao da se to mora pokazivati različitim gestama, od prisustva u obilježavanju značajnih datuma i ličnosti pripadnika nacionalnih manjina, pa preko podizanja financijskog i tehničkog kapaciteta primjene službene i svake druge uporabe manjinskih jezika i pisama u Vojvodini.

Najavio je da će u pokrajinskoj administraciji od srpnja biti dovoljno prevoditelja za potrebe zastupnika i službi i da će, prvi put, biti realizirano prevođenje općih akata na jezike nacionalnih manjina.

Potpredsjednik Nyilas je naveo da se natječaj provodi već više od 10 godina s ciljem da se unaprijede prava pripadnika nacionalnih manjina na službenu uporabu jezika i pisma i dodao da se i jedno od 11 poglavlja Akcijskog plana za pregovaračko poglavlje 23 Srbije odnosi na uporabu jezika i pisama.

Promocija hrvatskih odjela

Budi svoj – prijatelj sam tvoj

Promocija hrvatskih odjela održana je u utorak, 17. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Ovoga puta program je zamišljen kao filmska večer, te su tijekom programa prikazini filmovi u kojima su glavni glumci djeca hrvatskih odjela, a slogan večeri je bio *Budi svoj – prijatelj sam tvoj*. U programu su sudjelovala i djeca hrvatskih vrtića iz Subotice i okolice, a prvi puta subotičkoj publici su se predstavili i prvaši iz Monoštoru koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku.

Svoj na svome

Na početku programa nazočne je pozdravio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** koji je u svome govoru posvjedočio o značaju upisa djece u hrvatske odjele, te je rekao kako je obrazovanje na hrvatskom na početku imalo problema, ali je sada puno toga urađeno, postoje odgovarajući udžbenici i puno je više djece u odjelima nego li prvih godina. Ono što je naglasio jest da su djeca u hrvatskim odjelima *svoj na svome*,

da se ovdje ne moraju sramiti svoga jezika niti svoje vjere, te je osobito izraženo zajedništvo. Također, nazočnima se obratio i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, koji je zahvalio roditeljima što upisuju djecu u hrvatske odjele. Tijekom programa prisutnima se obratila i predsjednica Udruge *Naša djeca* **Nevenka Tumbas**, koja je rekla kako Udruga već 16 godina savjetuje roditelje oko upisa u hrvatske odjele, te da je obrazovanje bitan korak za opstanak i budućnost našeg naroda na ovim prostorima.

Čarobni vrtuljak

Tijekom večeri prikazano je pet filmova: *Drvenci*, *Moje ditiinjstvo*, *Mi smo dica pradičova stabla*, *Aktiv* i *Baš kao svi* u kojima su glumci učenici hrvatskih odjela. Djeca iz vrtića na hrvatskom jeziku *Marija Petković Sunčica* i *Marija Petković Biser* iz Subotice, *Petar Pan* iz Tavankuta i *Bambi* iz Male Bosne skupa su izveli tri pjesme i pokazali nazočnima da *Kad se male ruke slože, sve se može*. Predstavili su

se i recitatori hrvatskih odjela, i to **Fabijan Dulić, Pavao Huska i Sara Dulić**. Kroz program *Čarobni vrtuljak*, kako je večer nazvana, nazočne su vodili **Mila Rukavina i Martin Vukov**.

Promociji hrvatskih odjela nazočili su i dopredsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća za Sombor **Snežana Periškić**, menadžerica kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** i ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Ušumović**, te ravnatelj škola gdje se odvija nastava na hrvatskom jeziku.

Na kraju programa roditeljima i djeci se obratila savjetnica predsjednika HNV-a **Jasna Vojnić** koja se zahvalila sudionicima programa i pozvala roditelje da upišu djecu u hrvatske odjele, a ukoliko imaju nedoumice da se uvijek mogu obratiti Hrvatskom nacionalnom vijeću.

Organizatori promocije hrvatskih odjela su bili Hrvatsko na-

cionalno vijeće i Udruga *Naša djeca*, koji su i svoj djeci osigurali prigodan dar.

U tijeku je upis

Podsjetimo, upis u škole i vrtiće je u tijeku i svoju djecu možete upisati na hrvatskom jeziku u već spomenute vrtiće, kao i u sljedeće osnovne škole: *Matko Vuković, Ivan Milutinović i Sveti Sava* u Subotici, *Vladimir Nazor* u Đurđinu, *Matija Gubec* u Tavan-kutu, *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni i 22. oktobar u Monoštoru. Također, nastava na hrvatskom jeziku postoji i u srednjoj školi Gimnaziji *Svetozar Marković* i *Politehničkoj školi* u Subotici.

Ustavom Srbije nam je zagaranirano pravo upisati djecu u hrvatske odjele, pa baš kako su i djeca poručila – *budi svoj!*

Ž.V.

Roditeljski sastanak glede putovanja

U prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u srijedu, 11. travnja, održan je roditeljski sastanak na kom su roditelji upoznati s detaljima ovogodišnjih izvannastavnih aktivnosti, odnosno s programom putovanja. Svako putovanje koje se očekuje je prezentirala savjetnica predsjednika HNV-a za razvojne projekte **Jasna Vojnić**, a roditelji su mogli odmah djecu prijaviti za putovanje ili samo uzeti potrebne obrasce za prijavu. Također, Jasna Vojnić je iznijela i podatak da se ovi programi, koji su zaživjeli među djecom, planiraju i proširiti, odnosno da će se nastojati organizirati i zimovanja za djecu, kao i određena vrsta putovanja za roditelje. Lijep odziv roditelja sam po sebi je

govorio koliko su roditelji zainteresirani za ovakve aktivnosti. Svi oni koji nisu prisustvovali roditeljskom sastanku, a žele da njihova djeca sudjeluju u ovim putovanjima, dodatne informacije o prijavama i detaljima putovanja mogu dobiti putem e-pošte: obrazovanje@hmv.org.rs, osobno u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao i preko svojih razrednika, odnosno učiteljica ili putem Facebook profila Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje. Važno je napomenuti da je broj mjesta za svaku destinaciju ograničen.

Ž.V.

Dejan Petković, proizvođač slačice iz Alekse Šantića

Sigurnost donosi ugovorena cijena i otkup

*Dejan Petković ovog proljeća slačicom zasijao 60 hektara.
Prodaja i cijena ugovoreni su prije sjetve*

Dejan Petković, poljoprivrednik iz Alekse Šantića, četvrta je generacija Petkovića koja živi u ovom selu. Doselili su se Dejanovi preci iz Čantavira u Šantić u vrijeme kada samo selo još nije bilo ni osnovano, već su tu bili samo salaši raštrkani po ataru. I danas je njegovo uzorno poljoprivredno gospodarstvo izdvojeno iz sela, na cesti prema Subotici. Nastavio se Dejan baviti poslom kojim su se bavili i njegov pradjed i djed – poljoprivredom. I jedan je od vodećih šantićkih poljoprivrednika. Obrađuje oko 300 hektara zemlje i ima farmu sa 150 priplodnih krmača, a proizvodnja je organizirana od prasadi do tovljenika.

Iskorak

Dejan je mlad poljoprivrednik, spreman da na svojim njivama eksperimentira odnosno da u strukturu ratarske proizvodnje uvođi nove, rjeđe kulture. Poslije facelije i zobu ovog proljeća posijao je 60 hektara slačice. Iako je to prva godina da sije slačicu, hrabro je odlučio da čak petinu njiva koje obrađuje zasije ovom kulturom.

»Za sjetvu slačice sam se prvenstveno opredijelio zbog toga što je ovo ugovorena proizvodnja. Radim za poznatog kupca i ne samo da znam tko će otkupiti urod već i po kojoj cijeni će to biti. Ugovorena je cijena od 850 eura po toni. Koliko će biti prinos ne znam, jer nemam prijašnjih iskustava u ovoj proizvodnji. U ovisnosti od godine prinos je od 1,5 tona po hektaru, pa i iznad dvije tone«, kaže Dejan i navodi još nekoliko prednosti ove proizvodnje:

»Jari je to usjev, dakle sije se u proljeće, a skida s njiva prije velikih ljetnih vrućina. Rasteretit ću i svoju proizvodnju u kojoj dominira kukuruz«, pojašnjava ovaj mladi poljoprivrednik svoju poslovnu politiku.

Koliko će u konačnici biti zarada na ovoj proizvodnji Dejan sada ne može procijeniti. To će biti moguće na kraju žetve kada se s jedne strane stave troškovi proizvodnje, a s druge ostvareni prinos.

Nepovoljni vremenski uvjeti ovog proljeća koji su pomjerili rokove sjetve razlog su što Dejan slačicu nije posijao u optimalnim rokovima sjetve, a to je kraj prve dekade ožujka.

»Slačicu sam posijao 28. ožujka, a bolje bi bilo da je posijana dvadesetak dana prije. To su oni optimalni rokovi sjetve, ali vrijeme nam nije dalo da ranije sijačicama uđemo u njive. Kakav će biti ishod ove proizvodnje teško je reći. Ne mora velikog utjecaja

imati to što je sjetva kasnila i predstavnici kompanije s kojom sam ugovorio ovu proizvodnju kažu da ne bi trebalo biti velikih problema zbog kašnjenja, ali naša proizvodnja je na otvorenom i ovisi o vremenskim uvjetima koji prate vegetaciju. Sama proizvodnja nije zahtjevnja. Uradili smo jesenas osnovnu obradu zemljišta, sjetvu smo obavili sijačicama za žito, na 25 centimetara, na svaku drugu lulu. Uradit ćemo zaštitu od korova i vjerojatno u vrijeme cvjetanja zaštitu od kukaca. Ne traži mnogo hraniva, ali je osjetljiva u vrijeme cvjetanja i formiranja ploda. Zna i ponijeti dobro, ali i podbaciti, pa vidjet ćemo kako nas vrijeme posluži. Naravno da i ja, kao i ostali poljoprivrednici, bez obzira što sijali očekujemo da ovo za našu proizvodnju bude povoljna godina«, kaže Dejan.

Ovih dana obilazi izniklu slačicu koju je zasijao na jednoj parceli od 60 hektara. Zadovoljan je kako su usjevi nikli i kako izgledaju nekoliko dana poslije nicanja.

Planiranje

Slačica nije jedina rijekta kultura koju Dejan sije na svojim njivama, jer svake godine, osim osnovnih ratarskih kultura, nekoliko

Slačica

Slačica je jednogodišnji usjev i pripada vrsti jednogodišnjih krstašica. Naraste do 1,2 metara, a cvjetovi su joj žuti. Bila je poznata još u starom Rimu, na dvoru cara **Dioklecijana**, gdje su se listovi koristili za salatu, a sjeme kao začim. Arapi su je proširili prvo u Španjolsku, da bi u XII. stoljeću stigla u Njemačku i Englesku. Danas se proizvodi u cijeloj Europi, kao i u Americi, Aziji i Africi. Godišnja proizvodnja u svijetu veća je od 400.000 tona. Osim proizvodnje radi dobivanja sjemena, koristi se za zeleno gnojivo. Naša klima idealna je za proizvodnju slačice. Odlično podnosi rani proljetni mraz. Iako dobro podnosi sušu, osjetljiva je na nedostatak vlage u tlu u fenofazi (četiri do pet listova), kao i na nedostatak vlage u zraku u fazi cvjetanja. Prosječan prinos slačice u Srbiji je od 1,5 do 1,8 tona po hektaru, ali često prelazi i dvije tone. U Srbiji se slačica sije na manje od 2.000 hektara.

desetaka hektara odvoji i za malo rjeđe vrste. Jesenas je posijao 60 hektara uljanom repicom. Zadovoljan je kako na početku proljeća izgledaju usjevi. Ali, osim uljane repice, na Dejanovim njivama bilo je i drugih rijetkih usjeva.

»Sijao sam ranijih godina i faceliju, ovas, crnu golesemu, zob. Osim pšenice, suncokreta, uljane repice, ječma i kukuruza uvijek dodamo po nešto novo. Godina je duga, klima je sve neizvjesnija i strukturu sjetve planiram tako da od ljeta do zime imam skoro svakog mjeseca žetvu«, kaže Dejan.

A koliko se u ovom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu planira i pravi strategija razvoja vidi se i po tome što je Dejan, ili točnije njegova supruga **Aleksandra** pametno iskoristila već postojeći sustav zagrijavanja koji se koristi za grijanje prasilišta. Aleksandra je postojeći sustav grijanja iskoristila za zagrijavanje plastenika i počela proizvodnju cvjetnog rasada i tako uštedjela na troškovima grijanja, što je za plastičnu proizvodnju važna karika. Aleksandra je registrirala vlastito poljoprivredno gospodarstvo. Cvjetni rasad za sada prodaje od kuće, ali već krajem travnja izložit će ga na sajmu cvijeća u Somboru.

Z. Vasiljević

Tjedan u Somboru

Umivanje Sombora

Došlo proljeće, a u Somboru se zahuktali građevinski radovi. Što oni na privatnim gradilištima, što oni na javnim (čitaj: objektima u vlasništvu Grada). Ne bih ovoga puta o onim privatnim. Svoje mišljenje o rušenju starih obiteljskih kuća s velikom okućnicom umjesto kojih niču višekatnice već sam rekla. I nisam ga promijenila. Hoću ovoga puta o onim javnim objektima koji će konačno dobiti (ili barem početi dobijati) novo lice. Prvo Gradska kuća. Ili točnije: atrij Gradske kuće. Godinama je to bilo pravo ruglo u centru grada. Zatvoren i zapušten, koristio se kao skladište, a nostalgичnim Somborcima ostalo je samo da se sjećaju godina kada je na dan kroz taj atrij prolazilo po nekoliko tisuća ljudi, radila fontana i ljetnja pozornica. Do početka ovog ljeta trebalo bi opet biti tako, jer je počela dugo očekivana obnova. Kažu, atrij će do lipnja zablistati u punom sjaju. Kao nekada. Skoro, jer ipak neće sve biti isto. Neće više biti bračkog mramora kojim je bio popločan cijeli atrij. Kažu, nije se dobro pokazao u našim klimatskim uvjetima, pa će ga zamijeniti neki prikladniji materijal.

Skele su postavljene i u dvorištu županijskog zdanja, a obnavlja se unutarnja fasada. Kažu, bit će identična onoj nekadašnjoj. Tako i mora, jer se u centru Sombora ni četka u ruke uzeti ne može, a da se prije toga ne dobije suglasnost Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture (a da se to baš i ne poštuje uvijek tema je za neki drugi Tjedan). Novo lice (konačno) početak će dobijati i Grašalkovićeve palače. Zamišljeno je da ovo reprezentativno zdanje ubuduće bude svojevrsan centar somborske kulture. Obnova će početi sa skromnih osam milijuna dinara, koliko je Grad Sombor dobio na natječaju Ministarstva kulture i informiranja. Malo je to novca za kompletnu rekonstrukciju, ali barem će se krenuti.

Neke druge reprezentativne građevine (nažalost) pričekat će neke bolje dane. Njihovi vlasnici (čitaj: državna poduzeća ili državna tijela) daleko su od Sombora, pa ih mnogo i ne boli kada s čuvene Kroničeve palače otpada žbuka ili kada pod teretom nebrige iz dana u dan propada mali dvorac u parku kod željezničke stanice.

Z. V.

Da ožive sjećanja

 Gibarac danas

Društvo za očuvanje šokačkih Hrvata *Gibarac* osnovano je 16. svibnja 2010. godine u cilju očuvanja tradicije šokačkih Hrvata u Srijemu, njegovanja nacionalnog i kulturnog identiteta, očuvanja narodnih običaja šokačkih Hrvata, sakupljanja i čuvanja izvornih narodnih rukotvorina, upoznavanja mladih s tradicijom, potom razvijanjem suradnje s lokalnom zajednicom, Općinom Šid i udrugama s područja AP Vojvodine. Kao jedan od ciljeva Udruge istaknut je i doprinos turističkoj ponudi šidskoj općini kao multikulturalnoj sredini.

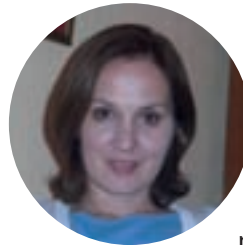
Osnivači ove udruge su **Anica Pinterović, Zlatica Nikačević i Đura Martinović**, predsjednik, koji je ovlašten i za zastupanje Udruge. Dugoročni plan ove udruge je i obnova župne kuće u Gibebaru, u svrhu korištenja Zavičajnog muzeja u kojima bi bili izloženi eksponati, rukotvorine, narodne nošnje i svi ostali autentični predmeti važni za povijest Gibebarčana. Nedavno je pokrenuta fb stranica Udruge s osnovnom idejom očuvanja običaja, sjećanja i osjećanja pripadnosti. Ovu ideju Gibebarčani i ljubitelji tog pitomog mjesta sa zadovoljstvom su prihvatili. Na fb stranici Gibebarčani, oni koji su ratnih devedesetih napustili svoje selo, potom obitelji koje su tu ostale, kao i svi oni koji se sa sjetom sjećaju bezbrižnih dana u njemu, svakodnevno objavljuju stare fotografije i svoja sjećanja, podsjećajući sebe i druge na dane mladosti, ali i kulturne vrijednosti specifične samo za to selo.

Očuvanje uspomena

Prije ratnih devedesetih u Gibebaru je živjelo oko 92 posto Hrvata. Od 300 obitelji, koliko ih je živjelo nekada u Gibebaru, ostalo ih je samo nekoliko. Danas su oni raseljeni diljem svijeta i

Tjedan u Srijemu

Tko će kupiti prazne kuće?

O tome kako sve više ljudi odlazi iz Srijema u nekoliko navrata pisali smo u našem tjedniku. Ovaj problem prisutan je kako kod nas tako i u susjednoj Hrvatskoj, najviše u Slavoniji, u što sam se uvjerila i prilikom nedavnog posjeta pograničnom mjestu Tovarnik. Ovaj problem pra-

ti i sve veći broj praznih kuća, koje ostaju napuštene i prepuštene zubu vremena. Veći broj oronulih kuća najveći je u selima šidske općine. Njihovim vlasnicima koji iz svojih mjesta ne odlaze samo privremeno nego se većina ne namjerava vratiti, zbog niske cijene nekretnina uzrokovane velikom ponudom na tržištu, nije isplativa njihova prodaja. U posljednjih nekoliko godina iseljenjem je najviše pogođeno najveće selo u šidskoj općini Erdevik, iz kojeg je otišla trećina radno sposobnog stanovništva. Fruškogorsko selo Ljuba također dijeli sudbinu mnogih mjesta koja polako izumiru. U posljednjih pet godina to selo napustilo je oko 60 ljudi. U potrazi za boljim životom obitelji i mladi odlaze u Slovačku, s obzirom na to da ih je većina slovačke nacionalnosti pa koriste te pogodnosti oko preseljenja. Područje šidske općine je posljednjih godina podnijelo veliki teret migrantske krize, koja je i danas prisutna. Veliki broj migranata, njih oko 700, smješteno je u prihvatnim centrima. Tu su i oni neevidentirani, smješteni u napuštenim tvornicama na periferiji grada, okolnim atarima, a često se mogu vidjeti i na ulicama. Njihov broj se ne zna i nitko ne zna odakle i kako dolaze. Ovih dana osvanula je vijest da će u Srijemskoj Mitrovici i Šidu, kao i u još pet gradova u Srbiji u kojima se nalazi veliki broj migranata, započeti lokalna kampanja njihovoj integraciji u ove sredine. Organizacije civilnog društva iz navedenih gradova će zajedno s lokalnim mrežama za integraciju migranata organizirati niz aktivnosti kako bi ublažili socijalnu distancu između lokalnog i migrantskog stanovništva kako bi se ukazalo na potrebe i probleme migranata koji žive u ovim gradovima. Lokalne kampanje koje će se narednih mjeseci voditi dio su međunarodnog projekta »Gradimo zajedno – monitoring i javno zastupanje u lokalnim zajednicama« koje uz potporu Europske unije provode Fondacija Konrad Adenauer, udruga Atina i Makedonsko udruženje pravnika. A tko će kupiti prazne kuće? Kruži neslužbena informacija (iako demantirana od predstavnika lokalne samouprave) o potražnji za njihovom kupovinom od strane nepoznatih osoba. Ima li istine u još uvijek nedorečenom pitanju, pokazat će vrijeme.

S. D.

Hrvatske od Darde do Splita, od Vukovara do Poreča. U rodno mjesto okupe se za Svisvete i Dušni dan, posjete rodbinu, grobove svojih najmilijih i prisjete se lijepih vremena. Koliko vole svoj Gibarac, pokazuju na fb stranici, na kojoj redovito prikazuju stare fotografije svojih predaka i ljudi koji su ostavili pečat u njemu, ali i samo njemu svojstvenim običajima.

»Fb stranicu smo postavili kao cilj još prilikom osnutka udruge. Taj virtualni oblik komunikacije smo smatrali najpogodnijim i jednim mogućim, na neki način, okupljanjem Gibarčana. Druga velika vrijednost fb stranice jest očuvanje uspomena, običaja, zajedničkih sjećanja, osjećanja pripadnost. U praksi se to pokazalo točnim«, ističe dopredsjednica udruge **Zlatica Nikačević**, dodajući:

»Naš dugoročni plan je obnova župne kuće i njenog korištenja u svrhu Zavičajnog muzeja. To smo započeli i zastali. Ono što mi je posebno drago jest da je naša crkva u Gibarcu sv. Ivanu Nepomuku obnovljena u čemu smo i mi kao udruga sudjelovali. Na obilježavanju njene 200. obljetnice, na našu veliku radost, u Gibarcu je zabilježeno najveće okupljanje njegovih nekadašnjih mještana«, kaže Nikačević.

Da zajedno širimo uspomene

Veliku zahvalnost za pokretanje fb stranice Udruge duguju **Branislavi Petrović** iz Gibarca koja i danas živi u njemu. Ona redovito postavlja

fotografije i sjećanja na svoje rodno mjesto, a od Udruge joj je uručena i zahvalnica za njen trud i rad.

»Značaj postojanja fb stranice DOTŠH na kojoj Gibarčani objavljuju svoje fotografije, sjećanja i razne informacije je velik za sve Gibarčane i njegove prijatelje. Na prvom mjestu da se ne zaboravi prošlost, tradicija i običaji našeg sela i da današnje i buduće generacije saznaju odakle su njihovi korijeni«, kaže Branislava Petrović, ističući da je na ideju da formira grupu na fb stranici došla razmišljajući koliko je njenoj majci i njoj drago kada ih posjete nekadašnji susjedi koji danas žive širom svijeta.

»Želja mi je da se što više Gibarčana svih generacija skupi u grupi i da tako širimo uspomene na naš Gibarac, ali i da stječemo nova poznanstva s mlađim generacijama koje nisu ovdje rođene. Poruka grupe Društva za očuvanje šokačkih Hrvata Gibarac je da se čuje i glas ponosnih šokačkih Gibarčana kako bi se sačuvali stoljećima stvarani običaji i tradicija«, navodi Petrović.

Osim fotografija iz prošlosti, dostupne su fotografije i sadašnjeg izgleda sela kako bi se onima koji su sada daleko, a kojima je Gibarac ostao u srcu, on barem na kratko približio.

S. Darabašić

Vinski turizam: Za početnike putokaz, za iskusne podsjetnik (4)

Iskoristiti tržišne MOGUĆNOSTI

Za uspješan rad vinarije neophodno je prepoznavanje mogućnosti na tržištu i njihovo brzo iskorištavanje. Centralnu ulogu prije svega ima brzina. Brojne prednosti (jake strane) potječu iz prepoznavanja tržišnih mogućnosti i trendova. Trendove koji se pojavljuju u načinu ishrane, stilu življenja, društvenom životu i u kulturi treba iskoristiti prije nego što postanu masovna pojava. Ako se priključimo trendu kada je već uobičajen, moramo biti jeftiniji od drugih koji su bili brži i dosljedniji (a tko bi to želio i htio?).

Tržište nagrađuje ekstra profitom ako se ne samo imitira, nego se samostalno i kreativno traže nova, atraktivna, tržišno prihvatljiva, samo za dotičnu vinariju svojstvena rješenja i ponuda. Tu ponovo dolazi do izražaja odabrani stilski pravac! Brzina reagiranja na trendove i dosljednost u stilskom pravcu garantira budućnost vinariji. Kratko i jasno rečeno: »naša vinarija prati modu, ali u našem stilu!«. Nije na odmet ponoviti: stilski pravac se prije svega ogleda u načinu postupanja s gostima, odnosno ugošćavanju.

Rizici u poslovanju

Rizici su sastavni dio poslovanja. Na tržištu po pravilu ima više rizika nego »dobitnih kombinacija«, ali ako iskoristimo bar jednu – vinariji primjerenu i na vrijeme primijenjenu – nekoliko rizika pouzdano možemo čak i zanemariti.

Uspješan nastup pojedinih vinarija na tržištu često se zasniva na tome što konkurenti postupno gube intenzivne veze s gostima, uglavnom zbog svoje nedosljednosti i tako postaju dio jednog automatiziranog bezličnog sustava pružanja usluga i usluživanja. To je za dobro i pravilno vođenu vinariju beneficija. Međutim, trajno i uspješno poslovanje ne treba se zasnivati na tuđoj nevolji, već na stvaranju vlastitog brenda, imidža (CI – corporate identity). Za jedan jak brend potrebna su prethodna odgovarajuća ostvarenja: vremenska (tradicija), sadržajna i novčana. Ova ostvarenja mogu se smatrati i tržišnim investicijama,

kao dio aktivnog rada i ulaganja na polju stvaranja imidža. Jedan jak brend privlačan je svojom harmonijom, jedinstvenom (prepoznatljivom) pojavom (ponudom) i ukazuje na višu objektivnu i subjektivnu kvalitetu.

Ideja i koncept

Jedna poslovice kaže: »Čovjek bez ideje nije Bog zna što, ali čovjek s idejom je čovjek i pol«!

Početak u bilo kom poslu je ideja. Da bi se ideja provela i ostvarila, potrebno je imati koncepciju kako ostvariti željeni cilj. Ideja je vizija – što se hoće/želi, a koncepcija je misija – kako do ostvarenja zamisli, pri čemu je vodilja »filozofija« dotične vinarije. Za tržišno afirmiranje ideje bitno je odlučiti se za poziciju. Pozicija na tržištu, usprkos sveobuhvatnoj SWOT analizi, ne nastaje sama od sebe nego je treba aktivno birati. Osim toga, pozicioniranje je rukovodeći zadatak. Idealno uspješno tržišno pozicioniranje približava vlastitu (odabranu) ciljnu grupu i drži je dalje od konkurencije. Izabrana tržišna pozicija obvezuje na promišljanje »obećanja« danog gostima (stilski pravac ponude!).

Pozicija i profil

Pri pozicioniranju treba promisliti svaku provedenu aktivnost u vinariji. Svaka rekonstrukcija, ambijent, dekoracija, način pružanja usluge i ugošćavanja, upotrijebljeni materijali (pa čak i posuđe!),

svaki tiskani materijal (posjetnice, prospekti, memorandum, etikete, itd.), pisani materijal, internet link i prije svega mi sami, nedvosmisleno utječu na našu poziciju: tko smo i što smo, gdje nam je mjesto. Pozicija nam daje obavještenje kolika je distanca od konkurencije, a profil koje i kakve usluge vinarija želi pružiti gostu. Važno je znati: umjesto ponude hrane i pića vinarije, prije će centralnu ulogu odigrati usluga i usluž enje.

Kada je riječ o profilu, sljedeća pitanja zahtijevaju odgovor:

Kako gost dolazi do informacija (neposredno, osobno, posredno, vizualno, putem sredstava masovnih komunikacija)?

Kako ustanoviti jesu li gosti zadovoljni ponuđenim uslugama (ispitivanje tržišta)?

Kakvu posebnu ponudu (više od uobičajene/standardne) pružiti gostu, a da on to nije tražio (npr. nagrađivanje stalnih gostiju)?

Kako i kada treba mijenjati ponudu (tzv. životni ciklus proizvoda/usluge)?

Što i koje su nam nezamjenjive prednosti, odnosno aduti?

Što podrazumijevamo pod punom lojalnošću gosta?

Odgovori na ova pitanja daju nam za rezultat profil. Profil bar dva puta godišnje zahtijeva preispitivanje i provjeru. Povoljan i djelotvoran način za daljnji razvoj i unaprjeđenje profila vinarije je komunikacija s gostima. Zado voljan gost će svoje pozitivne dojmove (pre)pričati bar trojici. Oni će postati znatiželjni i željet će to provjeriti. Ako će im očekivanja biti zadovoljena, (pre)pričat će to, moguće, opet bar trojici. Nažalost, proces se može odvijati i u suprotnom pravcu. Razočarani gost će negativna iskustva prenijeti dalje jedanaest puta. Ovaj odnos pozitivnog i negativnog (3:11) provjeren je u praksi! Loše vijesti se šire mnogo brže nego dobre i bolje se urezuju u pamćenje.

Tržišna pozicija, profil i stvaranje kruga gostiju nepropustiv je zadatak. Tko ne želi biti jeftin, treba naći poziciju i profil, koji se najbolje vide, pamte i osjećaju u CI (Corporate Identity) identitetu korporacije, a primjenjivo je i važi i za vinarije.

Četiri oslonca identiteta (CI) su:

CD (Corporate Design) – ono što je vidljivo, uočljivo. Pri tome to ne ovisi samo od toga kakav nam je logo i logo-tip (riječ, slika, tip slova, boja, prijelom, itd.), već mnogo više od ponašanja i informacijske kulture;

CC (Corporate Culture) – stručni izraz koji se odnosi na vidljivu kulturu poduzeća;

CB (Corporate Behavior) – tu spada sve ono što će ugodno iznenaditi kako gosta, tako i sve one s kojima je u poslovnom kontaktu;

CF (Corporate Fashion) – odnosi se na izgled, odijevanje, pojavljivanje zaposlenih. To ne znači da je obavezna ugostiteljska uniforma!

Unutarnja i vanjska harmonija ulijeva povjerenje i garancija je uspjeha!

Atila Dunderski

Izaslanstvo Osječko-baranjske županije u Subotici

SUBOTICA – Izaslanstvo Osječko-baranjske županije, na čelu sa županom **Ivanom Anušićem**, boravilo je u srijedu u Subotici, gdje su bili gosti HKC-a *Bunjevačko kolo*. Gostima je ovom prigodom predstavljen rad Centra i problemi s kojima se udruga suočava u radu. Jedna od tema sastanka bila je mogućnost da županija pomogne rad HKC-a.

Gosti iz Osijeka su obišli i nekoliko znamenitosti Subotice, te bili u posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću. Nakon toga, u HKC-u *Bunjevačko kolo* priređen je kulturni program, a potom održan sastanak s predstavnicima ostalih hrvatskih udruga kulture s područja Subotice. Više o ovom događaju čitajte u sljedećem broju *Hrvatske riječi*.

Kraljice Bodroga u Posavskim Bregima

POSAVSKI BREGI – Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga*, KUDH-a *Bodrog* iz Monoštora, sudjelovala je na 6. Smotri folklor *Lepe moje ravne pole*, koju je u Posavskim Bregima organizirao KUD *Ogranak Seljačke sloge*. Na smotri su sudjelovali i KUD-ovi iz Martinske Vesi, Daruvarskog Brestovca, Buka te domaćini.

Z. V.

Kreativno-edukativna radionica u Surčinu

SURČIN – Kreativna sekcija Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina, u prostorijama svoje udruge organizirala je 14. travnja kreativno-edukativnu radionicu na kojoj su se sudionici imali prilike upoznati s načinom izrade cvjetova i figurica za dekoriranje torti, kao i o alatima koji se koriste prilikom pravljenja tih dekoracija. Voditeljica radionice bila je **Janja Ščulac**, članica sekcije, koja je s polaznicima podijelila svoje umijeće i dugogodišnje iskustvo u izradi dekoracija za torte. Po završetku radionice voditeljica je bila prezadovoljna punim stolom raznovrsnih ukrasa za torte koje su polaznici radionice izradili, a polaznici radionice uživali su u druženju, novonaučenoj vještini i radosti stvaranja u ugodnom ozračju.

S. D.

Nagrada za Milicu Lerić

NOVI SAD – Na Natječaju za izradu znanstvenih i stručnih radova studenata **Milica Lerić**, studentica Akademije umjetnosti u Novom Sadu, osvojila je Izuzetnu nagradu za znanstveni rad. Lerić je studentica četvrte godine na studentskom programu Etnomuzikologija u klasi prof. dr. **Nicea Fracilea**, a rad je napisala pod mentorstvom doc. dr. **Vesne Karin**.

I Šokadija u humanitarnoj akciji

SONTA – Organizacijom dramske večeri, u humanitarnu akciju prikupljanja sredstava za operaciju i liječenje teško oboljelog predsjednika KUD-a *Mažoret* **Adama Vidakovića** uključila se i KPZH *Šokadija* iz Sonte. U okviru dramske večeri gostovat će

predstava dramske sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora, komedija *Općinski načelnik* autora **Franje B. Babića**, koja će biti održana u subotu, 21. travnja, s početkom u 19 sati, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti.

»Novac prikupljen na ovoj večeri namijenjen je zajedničkom fondu za liječenje našega prijatelja Adama. Stoga pozivam sve ljude dobre volje da dođu pogledati jednu doista dobru komediju i svojim prisustvom oplemene ovu večer!«, kaže predsjednik *Šokadije* **Zvonko Tadijan**.

Već ranije, u nedjelju, je u Sonti održan veliki humanitarni koncert *Adamovo veče* kako bi se pomoglo Adamu Vidakoviću. Vidakoviću je u ožujku dijagnosticirana vrlo teška bolest, koja se može sanirati jedino operacijom koja se ne radi u Srbiji. Za hitan operativni zahvat u Mađarskoj neophodno je osigurati 4.000 eura. Akciji su se priključile i sončanske rukometašice, koje su prikupile dio sredstava na subotnjoj prvenstvenoj utakmici protiv ŽRK *Klenak 09*. Na *Adamovoj večeri*, osim mažoretkinja i folkloraca, nastupili su brojni Vidakovići prijatelji iz kulturnog miljea.

I. A.

Trening mentalne aktivnosti u Surčinu

SURČIN – U prostorijama Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu u nedjelju, 15. travnja, održan je trening mentalnih aktivnosti. »Trenirajte svoj mozak i ostanite gospodari svog sjećanja i u dubokoj starosti«, moto je koji širi **Sanja Crljen** koja je bila predavačica i trenerica na ovoj radionici. U okviru treninga pedesetak prisutnih je s radošću radilo vježbe s trenericom, a zaključak treninga je bio da mozak voli iznenađenja.

S. D.

Zbornik Vidakoviću u čast predstavljen u Zagrebu

ZAGREB – Nakon Subotice, zbornik radova *Vidakoviću u čast* predstavljen je i u Zagrebu. Promocija je održana u srijedu na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, a u organizaciji Instituta za crkvenu glazbu KBF-a i Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice, koje je nakladnik zbornika. U zborniku su zastupljeni radovi s međunarodnog znanstvenog simpozija održanog prigodom 100. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti mo. **Albe Vidakovića** (1914.– 1964.). Prema najavama, na predstavljanju su govorili: fra **Ante Crnčević**, dr. **Ivica Ivanković Radak**, mo. **Miroslav Martinjak**, **Josipa Polić** i mo. **Miroslav Stantić**. U programu je sudjelovao i Mješoviti zbor Instituta za crkvenu glazbu.

Završna svečanost natječaja Bogatstvo različitosti

PALIĆ – U povodu Svjetskog dana knjige i autorskih prava OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta šesti put organizira završnu svečanost likovno-literarno-novinskog natječaja *Bogatstvo različitosti*. Svečanost će biti održana danas (petak, 20. travnja) u ogranku subotičke Gradske knjižnice na Paliću, s početkom u 12 sati. Tom prigodom bit će predstavljen zbornik radova *Bogatstvo različitosti 2013. – 2017.* te dodijeljene nagrade, pohvale i zahvalnice sudionicima ovogodišnjeg natječaja.

Gosti iz Klanjca u posjetu Petrovaradinu i Novom Sadu

Spojili obale Sutle i Dunava

»'Petrovaradinci u Predgrađu jestu pravi čisti Hrvati, i to potomci kajkavskih Hrvata naseljenih u prošlom stoljeću. Ovako piše **Fran Grginčević**, autor članka u jednim starim novinama s kraja XIX. stoljeća. Kajkavski se u Petrovaradinu više ne govori, ne znamo više ni tko je potomak kajkavskih Hrvata, tko Nijemaca pa pohrvaćen, tko bunjevačkih a tko bosanskih Hrvata, ali da bi osvježili taj spomen i ojačali veze s matičnom domovinom, ovdje smo s našim prijateljima«. Tako je, na prvi pogled teško vidljive, a ustvari već prijateljske veze zagorskog gradića Klanjca i cijelog Zagorja, te Petrovaradina predstavio predsjednik HKPD-a **Jelačić Petar Pifat** pred brojnom publikom u amfiteatru novosadskog SPENS-a na koncertu koga su Klanjčani darovali Petrovaradincima i Novosađanima 14. travnja. Predvođeni gradonačelnikom Grada Klanjca **Zlatkom Brlekom**, a uz organizaciju **Snježane Horvatin**, koja je na čelu ondašnjega Kulturnog centra, oni su ovo prijateljstvo predивно glazbeno obojili.

»Od svog prvog spominjanja 1463. godine do danas, Klanjec je uspio sačuvati oblike pitoresknog gradića izuzetne baštine na samo 50 km od Zagreba. Postojbina krapinskog neandertalca, čistih gora, zagorskih vinograda i brega privlači vas u Zagorje, koje ima najveću koncentraciju spomeničke baštine u našem dijelu Europe. Od davnina ovdje su korijenje puštale mnoge plemićke obitelji, a umjetnici, primjerice čuveni kipar **Antun Augustinčić**, pronalazili svoju inspiraciju. Gotovo na svakom našem brežuljku naći ćete dvorac, kuriju, burg, crkvu ili kapelu«, rekla je Horvatin, uz poziv za posjet Hrvatskom Zagorju. Taj poziv, kako je rekao gradonačelnik Brlek, Petrovaradinci su prihvatili prije više od dvije godine, od kada sudjeluju s Klanjčanima u provođenju zajedničkog projekta iz programa *Europa za građane*.

Glazbeno-plesna razglednica koju je te večeri prikazao KUD **Antun Mihanović**, bila je sastavljena od kajkavskih popijevki, okret-

Zlatko Brlek, Aleksandar Petrović i Snježana Horvatin

nih plesova, igra Posavine ali i nostalgičnih klasičnih plesova koji su nekada obogaćivali društveni život na dvorovima. Program je započeo sjetnom interpretacijom pjesme *Oj jesenske duge noći* koju je napisao ovdašnji pjesnik **Branko Radičević**. Mješovita pjevačka skupina, sačinjena od članova HKPD-a **Jelačić**, povela je, nakon nekoliko plesova, slušatelje do obala Jadrana i izvela svima poznate pjesme mediteranskoga štima: *Cesarica*, *Kad mi dođeš ti* i *Vilo moja*. Publika je posebno dobro primila kajkavske popijevke, koje su se, na iznenađenje gostiju, aktivno pjevušile od strane okupljenih ljubitelja kulturnoga amaterizma.

Gradonačelnik Brlek je u izjavi za naš tjednik rekao da mali Klanjec i ogromni Novi Sad

spaja puno toga. Bio je optimist.

»Počeli smo od kulture, a ja sam se danas susreo s pomoćnikom gradonačelnika Novog Sada **Aleksandrom Petrovićem**, pa vjerujem da se na njoj nećemo zaustaviti«. Kultura će, po riječima Snježane Horvatin ipak ostati snažna poveznica dva grada, budući da je Klanjec ponovo aplicirao za EU sredstva u spomenutom programu. Gosti iz Klanjca posjetili su narednog dana znamenitosti Novog Sada, Petrovaradina i Srijemskih Karlovaca. U listopadu gosti s obala Dunava putuju na obale Sutle u uzvratni posjet.

M.T.

U Golubincima održan Znanstveni kolokvij o posmrtnim običajima srijemskih Hrvata

Zapisati da ostane

U prostorijama Pastoralnog centra u Golubincima 13. travnja održan je znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata, a na temu posmrtnih običaja Hrvata u Srijemu. Prisutni su imali prilike čuti rezultate istraživanja s četiri lokaliteta u Srijemu: Petrovaradina, Sota, Golubinaca i Nikinaca. Uvodničarka je bila **Sindy Vuković**, studentica diplomskog studija antropologije i komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Ona i njezine kolege su u sklopu kolegija *Prakse terenskog istraživanja* pod vodstvom profesorice dr. sc. **Milane Černelić** boravili i istraživali u Srijemu.

Opsežna analiza

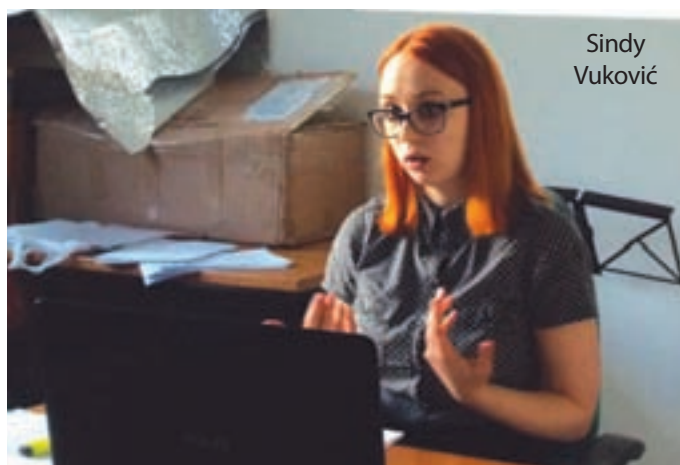
Tijekom svog prvog boravka u Srijemu studenti su se upoznali sa starim zanatima, tradicijskom kuhinjom u Srijemu, pokladnim običajima (maškarama), narodnim nošnjama, običajima vezanim za blagdan sv. Vinka... Tijekom svog istraživanja o posmrtnim običajima studentica Sindy Vuković razgovarala je s devet kazivača iz Srijema.

»Očekivala sam da će to nekako biti emocionalna tema i da neće biti lako razgovarati o tome, ali u biti se ispostavilo da sam ja ta kojoj je ta tema teže pala nego li kazivačima. U tom smislu tema je bila izazovna, a s obzirom na to da studiram antropologiju ovo mi je bilo prvo etnološko istraživanje«, istaknula je Vuković. »Mislim da sam se dobro snašla i to mogu zahvaliti profesorici Černelić i susretljivosti kazivača koji su mi pričali o smrti svojih najbližih. Saznala sam dosta informacija zahvaljujući ko-

jima sam mogla uraditi opsežnu analizu. Važno je istražiti i ovu temu kako bi se ostavio neki pisani trag, a kako sam saznala u razgovoru s kazivačima i njima to puno znači. Kako kažu, žele da se ti njihovi običaji sačuvaju i da budu zapisani u zborniku. Sve što sam saznala bilo mi je apsolutno novo. Svaki lokalitet ima svoje specifičnosti, svoje posebne običaje i obrede. Primijetila sam da dolazi do stapanja s pravoslavnim običajima, što su mi i sami kazivači rekli. Neki na to gledaju blagonaklono, dok drugi

Primijetila sam da dolazi do stapanja s pravoslavnim običajima, što su mi i sami kazivači rekli. Neki na to gledaju blagonaklono, dok drugi smatraju da bi se trebali zadržati njihovi hrvatski običaji, rekla je uvodničarka Sindy Vuković

Sindy Vuković

smatraju da bi se trebali zadržati njihovi hrvatski običaji«, rekla je Sindy Vuković.

Sve je manje kazivača

Unatoč malom broju kazivača, studenti su došli do značajnih informacija, a saznali su dosta i o običajima za koje se do sada nije znalo.

»Nažalost, bilo je malo problema u Srijemu što se tiče kazivača za teme koje istražujemo. Njih je danas manje na raspolaganju. Nema dovoljno starih ljudi i uglavnom su nam dostupne informacije od Drugog svjetskog rata pa nadalje, dok nam nedostaje ono ranije razdoblje. Ali trudimo se izvući što je najviše moguće jer je ovo posljednja prilika da se na temelju istraživanja ti običaji sačuvaju od zaborava, da se zabilježe i ostanu kao spomen budućim generacijama. Isto tako, cilj je i da se mladi potaknu da se običaji obnove, što se danas i događa, samo možda u nekom novom obliku«, kaže profesorica Milana Černelić.

Potpora istraživačima

Golubinci su bili jedan od lokaliteta koji su posjetile studentice tijekom svog boravka u Srijemu.

»Mi smo se potrudili izaći u susret studenticama i pronaći starije ljude koji pamte neke stare običaje, a neki od njih su sačuvani i prakticiraju se i danas. Mislim da bismo i mi Srijemci

mogli raditi s određenim projektima slična istraživanja kao i oni. Siguran sam da imamo potencijala ali i etnologa koji bi mogli obavljati slična istraživanja u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata. Preostala su još da se izvrše istraživanja o *sremačkoj svadbi* i nadam se da će se i to uraditi u dogledno vrijeme i uvrstiti u zbornik, kako bi ti običaji ostali zabilježeni», rekao je predsjednik HKPD-a Tomislav iz Golubinaca **Vlatko Čačić**.

Rezultati u monografiji

Druga grupa studenata koja je proteklog tjedna boravila u Srijemu posjetit će ga još jednom kako bi završili kontrolna istraživanja. Nakon toga očekuje se objavljivanje rezultata istraživanja u zasebnoj monografiji.

»Istraživanja ne samo da pokušavaju zapisati nekadašnje stanje, već pokazuju i razliku koliko se i sam život mijenja. Svi

elementi tradicionalnog života naših ljudi iz godine u godinu pokazuju ogromne promjene. Ne samo zato što žive u sredini gdje jedni na druge utječu, nego i zato što se sam život mijenja. Veoma smo zahvalni svim aktivistima koji su nam pomogli da se ovo istraživanje održi i želimo nastaviti praksu prikazivanja rezultata. Već sljedeći puta ćemo otići u neko drugo mjesto, a cilj nam je da se neki od radova objave. Nadamo se da će se u naredne dvije godine ovi radovi skupiti i da će i oni poput istraživanja Bunjevaca i podunavskih Šokaca biti objavljeni u zasebnoj monografiji. I to je cilj: sačuvati napisano i zapisano kako se nekada živjelo, kako bismo znali kako Hrvati ovdje nisu ni slučajno, da oni vode svoje korijene nekoliko stoljeća i da ono što ovi ljudi pamte jeste nešto autohtono i njihovo. Samo pamćenje i zapisi mogu spasiti ono što je nekada bilo«, rekla je menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a **Katarina Čeliković**.

S. Darabašić

Istraživanje studenata iz Zagreba o srijemskim Hrvatima

Sedam studenata Filozofskog fakulteta iz Zagreba boravilo je nedavno u višednevnom posjetu Srijemu u cilju terenskog, etnološkog istraživanja običaja tamošnjih Hrvata. Prva etnološka istraživanja studenata iz Zagreba u Vojvodini započela su još 2011. godine u Bačkoj kada su teme bile običaji i kultura bunjevačkih Hrvata. Nakon dvije godine nastavljeni su istraživanja šokačkih Hrvata, da bi 2017. prvi puta studenti zajedno sa svojom profesoricom **Milanom Černelić** posjetili Srijem. Suradnja je nastavljena i ove godine u vidu terenskog istraživanja, a studenti su bili smješteni u Srijemskoj Mitrovici. Posjet je organiziran u suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Filozofskog fakulteta u Zagrebu i HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice.

»Tijekom boravka u Srijemu studenti su, osim Srijemske Mitrovice gdje su smješteni, posjetili Sot, Golubince, Petrovaradin, Slankamen, Hrtkovce, Rumu, Nikince i Zemun«, kaže **Dario Španović**, profesor povijesti i etnologije iz Srijemske Mitrovice, koji je ujedno i koordinator ovog istraživanja u Srijemu. »Tu su sad, s ovom grupom, istražene brojne teme vezane za identitet Hrvata, počevši od božićnih i uskršnjih običaja, poklada, narodnih nošnji, igara, glazbe, tradicijskih zanata, posmrtnih običaja, svadbenih običaja, tradicijske ishrane... Dakle, sve ono što čini identitet jednog naroda. Istraživanje je jako bitno, jer do sada nije postojala nikakva publikacija vezana za običaje Hrvata u Srijemu, tako da nakon što se istraživanje završi, Filozofski fakultet sa Zavodom planira objaviti monografiju koja će biti dostupna kako narednim generacijama tako i svima koji se zanimaju za ovu tematiku. Očekuje se ponovni dolazak studenata u kontrolno istraživanje, što će biti u rujnu, koji će o temi kojom su se prvobitno bavili opet razgovarati s drugim ispitanicima u cilju provjere i komparacije podataka. Prikupljeni podaci će na ovaj način biti zapisani, što je od iznimne važnosti za očuvanje naše kulturne baštine.«

Svoje iskustvo s terenskog istraživanja u Srijemu s nama je podijelila studentica **Sindy Vuković**:

»Kao studentica komparativne književnosti i antropologije došla sam ponovno ovdje, na kontrolno istraživanje. Istražujem posmrtno običaje srijemskih Hrvata, a tako mi se zove i tema istraživanja. Bila sam na tri lokaliteta – u Sotu, Petrovaradinu i Golubincima. Većina ispitanika je vrlo draga, susretljivi su a dobila sam dosta informacija i dosta građe. I sama sam iznenađena koliko sam informacija dobila. Nisam u obvezi ponovno doći, ali ako mi se ukaže prilika definitivno ću opet doći, jer razmišljam da tu temu uzmem za svoj diplomski rad.«

Temom poklada bavio se student **Borna Zorica**:

»Treća sam godina, prvi put sam ovdje. Ljudi su dosta otvoreni i zahvaljujući tome sam dobio dosta podataka. Nakon ovog posjeta, ako budem dobro uradio rad i to bude ocijenjeno odlično, bit ću poslan na kontrolni teren.«

Studenti su ovom prigodom posjetili i Muzej Srijema, te razgovarali sa župljanima župe u Srijemskoj Mitrovici, čime su ostvareni kontakti vezani za suradnju i nakon ovog posjeta.

T. Divljak

Urednik časopisa *Nova riječ* Tomislav Žigmanov o djelovanju novosadskog HKUPD-a Stanislav Preprek u području književnosti

Kada **hrvatsku književnost** promoviraju obožavatelji Vojislava Šešelja...

Glavni i odgovorni urednik časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* **Tomislav Žigmanov** nedavno je na internetskim stranicama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) objavio tekst pod nazivom *Kada hrvatsku književnost promoviraju obožavatelji Vojislava Šešelja...* U tom tekstu, uz ukaze o općenitim slabostima književnih praksi među vojvođanskim Hrvatima, Žigmanov je iznio svoje negativno stajalište o pojedinim segmentima djelovanja Hrvatskog kulturno-prosvjetno-umjetničkoga društva *Stanislav Preprek* iz Novog Sada u području književnosti u posljednje četiri godine.

Žigmanov u tekstu ističe kako se književnost Hrvata u Vojvodini još i danas očituje bez čvršćeg i trajnijeg okvira valorizacijskih nastojanja. »Drugim riječima, književnost se među Hrvatima u Vojvodini često zna iscrpljivati u čin književnoga stvaralaštva i prateće naklade književnih djela, dok su strukture i sastavnice književne percepcije i valorizacije (književna kritika istih djela u periodici i novinstvu, kritička sažimanja opusa pojedinaca, prikazi značajnih fenomena u književnim opusima više osoba, kritički pregledi povijesti književnosti itd.) uvelike izostajali i još uvijek izostaju«, navodi on.

Po njegovom sudu, HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada u formalnom smislu, priznaje da je prezentacija i valorizacija književne prakse i više nego potrebna, »no realizaciju iste ostvaruje ne toliko i ne samo na nakaradan, nego, smijemo reći, i po mjesnu hrvatsku književnost poguban način«.

Društvo je tijekom svojega rada objavilo petnaestak knjiga, uglavnom poezije, no želi se, kako piše Žigmanov, nametnuti kao stožerno mjesto hrvatske književnosti u Vojvodini. »Recimo odmah i izričito, na temelju iščitanih njihovih publikacija, estetski često upitne kvalitete – tu nije i ne može biti riječ o *main streamu* umjetničke hrvatske književnosti u Vojvodini!«, piše Žigmanov.

Žigmanov vodstvu Književnoga kluba spomenute udruge zamjera i to što su od 2015. godine za jednog od valorizatora knjiga iz njihove naklade angažirali književnog kritičara mr. **Pavla Domonjija** koji je promicatelj i hvalitelj »lika i djela« predsjednika srbijanskih radikala **Vojislava Šešelja**, nedavno pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Den Haagu osuđenog za poticanje deportacije i progon Hrvata iz Hrtkovaca u Vojvodini.

mr. Pavel Domonji

»Narečeni 'književni kritičar mr. Pavel Domonji član je, prema napisima iz medija kojima je vjerovati, ni manje ni više nego Srpske radikalne stranke, bio je čak i njihov kandidat na proteklom izborima za pokrajinski parlament, a usto gorljivi je promicatelj i hvalitelj 'lika i djela' predsjednika srbijanskih radikala Vojislava Šešelja. Štoviše, veći je broj njegovih knjiga i preveo na slovački jezik! Riječ je o onom istom Vojislavu Šešelju, za kojega se dobro zna što je o Hrvatima ne samo govorio i što danas govori, nego što je sve spram Hrvata, pa i onih u Vojvodini, činio u prvoj polovici 1990-ih! A činio je to i u Hrtkovcima, zavičaju voditelja Književnog kluba ove udruge! Za ta je 'djela' Vojislav Šešelj optužen za ratne zločine pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Den Haagu! No, takvo što Preprekovom 'književnom kritičaru mr. Pavlu Domonjiju nije problem.«

Žigmanov navodi i kako politička stajališta ne moraju uvijek biti od presudne važnosti za kvalitetu posla kojim se čovjek bavi. Također, politička stajališta ne moraju *a priori* biti ni u kakvoj korelaciji s estetskim svjetonazorom i ishodišnim kritičkim vrednovanjima umjetničkih djela. Isto tako, politička stajališta ne moraju nužno biti u funkciji ograničavanja slobode nečijeg djelovanja. Pa ipak, iznesena načela, kako smatra Žigmanov, itekako mogu biti i više nego prijeporna kada je riječ o konkretnom angažmanu književnog kritičara mr. Pavla Domonjija u

Književnom klubu HKUPD-a *Stanislav Preprek* iz Novog Sada.

»Takvo što smatramo na temelju sljedećih razloga: Najprije ćemo ukazati na onaj koji smjera na meritum – na stručnost, koji se mora označiti isključivo negativnim. Naime, 'književni kritičar mr.' Pavel Domonji u svojim objavljenim recenzijama u *Preprekovim* izdanjima i javnim nastupima očituje visok stupanj neznanja kada je riječ kako o generičkim, tako i o aktualnim kontekstima književnosti čije autore predstavlja. Jer, od književnoga kritičara s titulom magistra, a ne tek pohvalitelja 'pjesništva', osobito vodećih ljudi *Preprekovaca*, očekuje se daleko više – recimo, situacijsko smještanje objavljenih poetskih ostvaraja u cjelinu hrvatskoga pjesništva kako u dijakronijske, tako i u sinkronijske koordinate, ili točnije diferencirajuće određivanje poetike zastupljenih autora u odnosu na glavne tendencije hrvatskoga pjesništva u Vojvodini. Budući da tako što i u elementarnome izostaje, Domonjijevo 'kritičarsko' pačanje u hrvatsko pjesništvo u Vojvodini smatramo ne samo i ne toliko jalovim, nego i posve nepotrebnim, jer u sebi ne sadržava nikakve novume. Ili se smjera na nešto drugo? Možda je njegovo pohvalno 'kritičko' pisanje o djelima često sumnjive kvalitete zapravo valorizacija upravo takve književnosti koja će potom u srbijanskim krugovima biti proglašena *main streamom* umjetničke hrvatske književnosti?!

Drugo, valja imati na umu i posljedice njegova 'književnoga rada' na ideologijskome planu, planu glede kojega i književnosti moraju računati! Jer, ni one nisu imune od konkretnih društvenih užljebjenja. Naravno, ovdje ne računamo toliko na eventu-

alnu političku korektnost Domonjijevih napisa – tu je on posve zahvalni suradnik, koliko na slanje poruka situiranih u šire društvene kontekste. Recimo, hrvatska književnost u Vojvodini nije dorusla samosvojnosti i kritičarskoj samostalnosti nego kao služinčadska mora biti, mazohistički dakako, navezana na resurse književne scene u Srbiji. U protivnom, 'Preprekovci' bi registrirali nedavno preminuće barda hrvatske književnosti u Vojvodini, inače njihovog sunarodnjaka, **Petka Vojnića Purčara** te mu odali, makar odlaskom na sahranu, minimalnu počast.

Naime, i to je treći naš temeljni prigovor praksi *Preprekovaca*, očito nedorasla i infantilna djelovanja u području književnosti. Djelovanja koje namjerno izostavlja navezanost na hrvatsku književnost u Vojvodini i njezine resurse, bilo da je riječ o drugim sredinama (recimo, Subotica) ili o postojećim književno-kritičarskim imenima (recimo, **Zvonko Sarić**), te je, dakako, lažno i sektaški čini neintegrativnom. Jer, ovako uspostavljena i kritički (pozitivno) vrednovana može se za nekoga, napose one koji hrvatsku književnost u Vojvodini ne poznaju – a takvi su gotovo svi!, nadavati kao jedina i kao relevantna! Svega toga napose trebaju biti svjesni književni krugovi u Hrvatskoj te oni koji dodjeljuju novac za kulturne programe Hrvata u Vojvodini. Oni i samo oni moraju biti svjesni da njihova pomoć ovome nastojanju jest samo odmoć Hrvatima u Vojvodini i njihovoj književnosti!«, zaključuje u tekstu Tomislav Žigmanov, urednik časopisa *Nova riječ*.

D. B. P.

Sastanci povodom zajedničke manifestacije

Šokci i baština u listopadu u Baču

Ovogodišnji *Šokci i baština*, zajednička manifestacija udruga šokačkih Hrvata iz Podunavlja, bit će održana početkom listopada u Baču, a bit će u znaku 330. obljetnice dolaska Šokaca iz tuzlanskog kraja na ova područja. Tim povodom održano je već nekoliko susreta organizatora manifestacije, a to su uz udruge i Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, te predstavnici Katolič-

ke Crkve. Domaćin ovogodišnje manifestacije *Šokci i baština* trebao je biti HKUPD *Matoš* iz Plavne, ali su oni domaćinstvo ustupili HKU *Antun Sorgg* iz Vajske, zbog aktivnosti koje imaju u svezi organizacije proslave 10. obljetnice od osnutka udruge.

Glavni program, nastup udruga, bit će priređen u Baču, a prije toga bit će služena sveta misa u tamošnjem Franjevačkom samostanu. Do sada je dogovoreno da će u kontekstu 330. obljetnice dolaska u ove krajeve, biti priređen okrugli stol na tu temu, a koji će biti održan istoga dana ranije u Plavni.

Predstavnici udruga su se na nedavnom sastanku dogovorili kako će u Organizacijski odbor manifestacije biti imenovan po jedan član iz svake udruge, a da će iz Vajske i Plavne biti više članova, jer su oni nositelji manifestacije. Organizacijski odbor će primati sugestije i prijedloge u svezi proslave.

Održavanje manifestacije poduprli su i predstavnici Katoličke Crkve s područja Bača, dekan bačkog dekanata prečasni **Josip Štefković** i fra **Josip Špehar** iz Franjevačkog samostana u Baču.

A. Š. / D. B. P.

Bog i djeca Abrahamova

Ujedinjeni u različitosti

U petak, 13. travnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici održana je tribina *Bog i djeca Abrahamova*, koju organiziraju Katolička, Pravoslavna, Evangelička i Reformirana crkva, te predstavnici islamske i židovske vjerske zajednice u Subotici. Gost predavač bio je brat **Richard**, iz međunarodne redovničke zajednice *Teizéu* Francuskoj, a specijalni gost bio je i apostolski nuncij, mons. **Luciano Suriani**, papin izaslanik, koji je bio u pohodu Subotičkoj biskupiji. Predavanje je naslovljeno *Ujedinjeni u različitosti: radujmo se darovima drugih*.

U ime organizatora o. **Dragan Stokin**, starješina hrama Vaznesenja Gospodnjeg u Subotici, pozdravio je nazočne i kratko podsjetio na početke tribine, koji nisu bili lagani, kao i njen nastavak, te ujedno zahvalio svima koju su podržali njeno organiziranje. Tribini su nazočili i fra **Zdenko Gruber**, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana i imam Islamske vjerske zajednice u Subotici **Abdurahman Salaji**.

Na samome početku tribine nuncij se obratio riječima:

»Jedinstvo nije uniformiranost, jedinstvo je zajedništvo i ono se rađa, nastaje iz različitosti. I zato različitosti ustvari postaju da-

rovi. Da nas je Bog Abrahamov htio sve jednake, bilo bi to vrlo monotono. On nas je stvorio različite da bismo u uzajamnosti mogli stvarati jedinstvo zajedništva. Želim nadodati da je Srbija, gdje živim malo više od dvije godine, jedan privilegirani laboratorij koji je vrlo pogodan za stvaranje jedinstva. I ukoliko ne dopustimo da nas pobijedi naš egoizam i naša sebičnost, onda ustvari imamo prilike od tih različitosti stvarati lijepi plod zajedništva koje se živi. Zato ne samo da od srca blagoslivljam ovu inicijativu, nego i želim, i siguran sam da će, iako ovako mala, donijeti velike plodove«, kazao je mons. Suriani.

U svom predavanju brat Richard je nazočne upoznao, odnosno podsjetio na povijest Taizea, te na način na koji se ovi duhovni susreti organiziraju. Također je istaknuo da se sve više javljaju i predstavnici drugih vjerskih zajednica, koji žele osjetiti duh zajedništva. Također je istaknuo kako su na ovim susretima svi sudionici jednaki, bez obzira na finansijske mogućnosti, te kako ista pravila važe za sve, bez iznimke. U svom predavanju istaknuo je tri načela: kako trebamo drugog i drugačijeg čovjeka, te da u drugome otkrivamo sebe. U drugome načelu naglasio je da se ne trebamo sramiti onoga što jesmo i da trebamo učiniti sve kako da se čovjek pored nas ne mora sramiti sebe. Kao treće načelo istaknuo je da se trebamo radovati darovima drugih, te da je to najveći izazov kršćanskog života. Nakon tribine u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila je upriličena molitva u duhu *Teizéa*.

Ž. V.

Četiri desetljeća nakladničke kuće *Agape*

Kršćanski mediji čine čovjeka boljim

Kako se razvijala ideja u katoličkom nakladništvu u Vojvodini i kako ju je Gospodin vodio, te gdje ju je doveo nakon 40 godina, mogli su se uvjeriti čitatelji, svećenici, redovnici i medijski djelatnici u Novom Sadu 24. travnja. Toga dana proslavljena je, franjevački skromno, obljetnica ovog nakladnika, kao i liturgijska zahvala za ovaj, malo je reći, značajan jubilej. Nakon pozdrava fra **Ilije Vrdoljaka**, provincijala Hrvatske franjevačke provincije sv. *Ćirila i Metoda*, **Árpáda Jánosa Potápia**, predstavnika Vlade Mađarske, povijest *Agapea* prikazao je fra **Karlo Harmath**, utemeljitelj i dugogodišnji ravnatelj *Agapea*. Urednica **Judit Szabó** osvrnula se na izdanja, dok je povjesničarka dr. **Piroska Csáky** govorila o povijesti kršćanske literature na mađarskom jeziku u Vojvodini. O budućnosti mjesnog katoličkog tiska zapaženo je govorio vlč. **Dragan Muharem**.

»Zadaća je kršćanina biti medijskim djelatnikom. Vjerska publicistika može mnogo više raditi na formaciji vjernika, jez za puko informiranje postoje, mnogo brži, elektronički mediji«, kazao je Muharem, propitujući se koliko su katolici u Srbiji danas spremni biti medijima evanđelja.

Misu zahvalnicu u crkvi sv. *Ivana Kapistrana* koja je uslijedila predvodio je zrenjaninski biskup mons. **Ladislav Német**, predsjednik MBK sv. *Ćirila i Metoda*, uz glazbenu pratnju Franjevačkog zbor mladih *Kapistran* iz Novog Sada.

Agape je bio prvi nakladnik kršćanske literature na mađarskom govornom području u komunističko vrijeme, i ostao je to

i danas. Od svojih početaka tiskao je preko 800 naslova u ukupnoj nakladi većoj od 3.350.000 milijuna primjeraka. Od toga manji dio su i hrvatski katolički autori čija djela su prevedena na mađarski (20 naslova), kao i publikacije na hrvatskom jeziku (24 naslova), a od 1982. do 1991. to je bila podružnica zagrebačke *Kršćanske sadašnjosti* za mađarska izdanja. *Agape* je, posebice u teškim vremenima osporavanja javnosti Crkve, bio nakladnički i medijski uslužni centar Katoličke Crkve na ovim prostorima.

M. Tucakov

Dan duhovnih zvanja

Dan duhovnih zvanja je uvijek na četvrtu nedjelju iza Uskrsa. Ova nedjelja se još zove nedjelja *Dobroga Pastira*, jer se čita evanđelje o Dobrom Pastiru, Isusu, koji posvećuje i daje svoj život za druge. Ovaj dan je uveo papa **Pavao VI.** prije 55 godina da bi poticao vjernike na sva duhovna zvanja.

Taj dan je za paulince osim Dana *Paulinuma* i proštenja sjemenišne kapele najvažniji dan. U čast Dana duhovnih zvanja učenici i sjemeništarci svake godine priređuju prigodni program u katedrali – bazilici sv. terezije Avilske, te će tako biti i ove godine. U nedjelju, 22. travnja, u 17.30 bit će prigodni program u čast Dana duhovnih zvanja, a iza toga slijedi sveta misa, koju će služiti odgojitelji sjemeništa. Svetu misu će uzveličati pjevanje, sviranje i govor učenika *Paulinuma*. Sjemeništarci rado očekuju vjernike i sve zainteresirane.

J. M.

Pred vratima raja

Mladi župe *Marija Majka Crkve* iz Subotice u nedjelju, 6. svibnja, organiziraju poučnu komičnu predstavu *Pred vratima raja*, koja će biti održana na kazališnoj sceni *Jadran* u Subotici s početkom u 20 sati. Ulaz je besplatan.

Ž. V.

Proštenje u Žedniku

Na blagdan sv. Marka evanđelista, 25. travnja, zaštitnika župne crkve u Žedniku, u 10 sati bit će blagoslov žita na salašu **Ivice Skenderovića**, dok će navečer u 18 sati biti služena svečana sveta misa proštenja u konceleciji svećenika Subotičke biskupije. U nedjelju, 29. travnja, također će se po uobičajenom rasporedu služiti svete mise. U 8 sati je sveta misa na mađarskom jeziku, dok je u 10 sati sveta misa na hrvatskom jeziku.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Pastir dobri

U suvremenom svijetu usporedba s ovcom znači nešto pogrdno. Ovca je slika za onog koji ne misli svojom glavom, tko nije dovoljno razborit i snalažljiv, tko ne zna sam o sebi brinuti te slijepo slijedi drugog. Nazvati nekoga ovcom znači uvrijediti ga. No, u Svetom pismu često se koristi slika ovce i pastira. Isus upravo tom slikom želi naglasiti svoju ljubav i brigu za ljude. Takvo poimanje odnosa Boga i čovjeka kao ovce i pastira u Isusovo vrijeme bilo je ljudima blisko zbog načina života, te su znali što znači biti pastir i brinuti se za svoje stado. Iako se u prvi mah može činiti takva usporedba neshvatljiva i neprihvatljiva modernom čovjeku, kada mnogi nisu vidjeli ovce, pa ne znaju ni što to znači biti pastir, ona je ipak vrlo aktualna i danas, te otkriva isti onaj smisao kao i prije gotovo dvije tisuće godina.

Pastir i stado

Isusovim suvremenicima bilo je dobro poznato da biti pastir znači braniti i čuvati svoje stado, brinuti se za njega. Kada naiđe opasnost, pastir je tu da zaštiti i otkloni, da sam sebe izloži i ugrozi kako bi svoje stado sačuvao. On je morao paziti da ni jedna ovca ne zaluta, a kada zaluta da je pronađe. Morao je brinuti da im ništa ne manjka, da budu zadovoljne i sve na broju. Pastirski posao bio je težak i opasan. Ovce su slušale svog pastira i slijedile ga, a kao što i Isus kaže, on je svaku poznao. Autoritet pastira temeljio se na odnosu ljubavi.

U evanđelju Isus za sebe kaže da je dobri pastir, te lik pastira suprotstavlja liku najamnika. Na prvi pogled njih dvojicu se ne može razlikovati. Tek kada nastupi opasnost, razlika postaje očita. Pastir će se izložiti opasnosti da zaštiti svoje stado, a najamnik će pobjeći da zaštiti sebe. Njegov odnos prema stadu ne temelji se na ljubavi, nego na koristi.

Isus je pastir, ne najamnik. On se izložio za svoje stado ne štedeći sebe ni po cijenu života. Njegova briga i ljubav bile su toliko snažne da je prolio krv, te umro u mukama, osuđen poput zločinca. I to sve za spasenje svoga stada. U tom kontekstu biti nazvan ovcom više nije pogrdno, nego spasonosno, jer označava pripadnost Božjem stadu, tj. Božjem narodu. Po toj pripadnosti znamo da smo spašeni

prolivenom krvlju svog pastira, jer nas ljubi više nego vlastiti život.

Jedini pravi pastir je Krist

Suvremeni čovjek se ne želi uspoređivati s ovcom, jer mu je to odbojno i pogrdno, a slijedi bezbroj pastira. Preko televizije, interneta, tiska predstavljaju nam se različite vođe i njihove ideje od politike, preko stila života, ishrane, odijevanja... U svakom ljudskom području interesa nameću se neke vođe koje mi slijedimo kao što ovce slijede pastira. Mislimo da je to što oni nude ispravno i dobro za nas, pa se za tim povodimo. No, to su sve najamnici koji od nas imaju koristi. Nešto od onoga što nam nude i jeste dobro, ali njima je ipak važnije ono što od nas dobiju. Svijet je prepun »najamnika« koje slijedimo i ne stidimo se reći da se na njih ugledamo i da pripadamo njihovim pristalicama, tj. njihovom »stadu«. No, sve je manje onih koji se žele javno izjasniti da nasljeduju Krista poput pastira i da su dio njegovog stada. To je nepoželjno, zaostalo, to je za starije ljude ili za one koji nemaju vlastito mišljenje – takav stav vlada u mnogim sredinama. I mnogi kršćani se povode za nekim idejama, modernim stavovima, a stide se javno priznati kako se povode za Isusovim idejama.

Mnogi kao da su zaboravili da je jedini pravi pastir Isus Krist i da je najvrednija pripadnost ona Kristovom stadu, jer: »Nema ni u kome drugom spasenja. Nema uistinu pod nebom drugoga imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti« (Dj 4,12). To nam treba biti misao vodilja u našim opredjeljivanjima ovdje na zemlji.

Mnogo je onih koji na razne načine žele biti nekakvi pastiri, ali je samo jedan pravi pastir kojeg uistinu treba slijediti i njegovom stadu pripadati, a to je Krist. On poznaje svaku svoju ovcu, to znači svakoga od nas. Zna što svakoga muči, a što ga raduje, zna kakve ga opasnosti vrebaju i kako ga zaštititi. Samo smo u njegovom stadu sigurni i samo njega slijedeći hodimo putem vječnosti. Stoga, kakvi god trendovi da vladaju svijetom, kakve god ponude da se stavljaju pred nas, birajmo uvijek Krista i ne napuštajmo njegovo stado. Sve će proći, osim vječnosti u koju nas on vodi.

**Daniel Kujundžić, učenik
Gimnazije Svetozar Marković**

Za prirodne znanosti

Daniel Kujundžić iz Subotice učenik je Gimnazije, svira tamburu i igra folklor. Osnovnu školu završio je na hrvatskome jeziku, na kojemu pohađa i srednju. Ima dvije sestre **Josipu** i **Katarinu** i brata **Karla**.

Osnovnoškolsko obrazovanje Danijel je stekao u školi *Matko Vuković*. Kaže kako mu je u toj školi bilo lijepo i da mu je u sjećanju ostao izlet kada ih je nastavnica hrvatskoga vodila u Osijek i Đakovo. S društvom je također bio zadovoljan jer je većinu poznao još iz vrtićkih dana. Išao je na natjecanje iz matematike i stigao do međuopćinske razine.

Sada pohađa drugi razred Gimnazije *Svetozar Marković*, opći smjer. Od natjecanja je sudjelovao na kvizu *Čitanjem do zvijezda* na kojemu se uspio plasirati na državnu razinu.

Daniel kaže kako planira upisati fakultet nakon srednje škole, ali da se još nije odlučio koji bi to bio. Ono što zna je da ga privlače prirodne znanosti, među kojima najviše voli biologiju. Slobodno vrijeme uvijek rado ispunji odlaskom na probe folkloru u Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, a sve nedavno je svirao i tamburu u orkestru Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*.

J. D. B.

**Lucija Horvacki, finalistica međunarodnog
natjecanja iz engleskog jezika**

Na ponos hrvatskoj zajednici i gradu

Prošloga tjedna objavljeni su rezultati polufinalnog međunarodnog *Hippo* natjecanja iz engleskog jezika. Od ukupno 25.320 kandidata uzrasta od 9 do 19 godina iz 31 države 101 kandidat se uspio plasirati u finale. Među njima je i **Lucija Horvacki** iz Subotice, učenica hrvatskoga odjela koja je ujedno i jedina sudionica iz Srbije u svojoj kategoriji.

Lucija je učenica petog razreda Osnovne škole *Matko Vuković* koja se, osim iz engleskog jezika, izdvaja i kao izvrsna učenica i iz drugih predmeta, a osim škole aktivna je i u području muzike gdje s tamburom osvaja također hvalevrijedne rezultate.

Uskoro finale

Od svih uspjeha koje je do sada postigla Lucija upravo plasman u finale *Hippo* natjecanja iz engleskog jezika, koje će biti održano 13. svibnja u Italiji, izdvaja kao najdraži jer se za ovo natjecanje puno pripremala.

Iako je teško povjerovati da Lucija ne ide u privatnu školu engleskog jezika, ona kaže da je njezino znanje ovoga jezika najveća zasluga nastavnika koji joj predaje **Nikole Gemeša** i učiteljice koja joj je i pružila prva znanja i pripremala je za natjecanje **Silvije Stefanović**.

Do sada je već sudjelovala dva puta na ovome natjecanju, u trećem i četvrtom razredu, kada je također postigla dobre rezultate došavši do drugoga kruga natjecanja, a ovo joj je prvi puta da se plasirala i na treći, finalni dio.

Luciju na natjecanju u Italiji čeka razgovor sa stručnim povjerenstvom na engleskom jeziku od kojega će ovisiti njezin uspjeh. Kaže kako je do sada, u prvom i drugom krugu natjecanja imala manje zahtjevnije zadatke – slušati priču na engleskom i na temelju nje odgovarati na pitanja te pisati esej.

Za natjecanje u Italiji se već počela pripremati s nastavnikom. Kaže da zna da će konkurencija biti jaka, ali da se ne boji. Obećava nam da će i ondje pokušati nešto osvojiti, a i ako ne osvoji, navodi da joj je dovoljno i ono što će sigurno dobiti, a to je iskustvo.

Ova školska godina za Luciju je bila uspješna i iz biologije i likovne kulture. Na općinskom natjecanju iz biologije je osvojila treće mjesto, a njezin crtež *Einsteinove karikature* za sada je došao također do općinske razine natjecanja.

Kaže da su joj omiljeni predmeti u školi likovna kultura i engleski jezik, jer je iz njih u posljednje vrijeme najuspješnija i najaktivnija.

Za odjel koji pohađa ima samo riječi hvale i kaže kako te prijatelje nikada ne bi mijenjala za neke druge. S njima je proživjela puno lijepih trenutaka, a među najljepšima izdvaja ljetovanje u Novom Vinodolskom.

Nagrađivana tamburašica

Lucija je učenica i Niže muzičke škole, smjer tambura u kojoj kao i u *Matku* postiže zapažene rezultate. Ove godine na Festivalu vojvođanske tambure u Novom Sadu osvojila je prvo mjesto, dok je na Međunarodnom natjecanju tamburaša u Požegi (HR) bila druga. Što se tiče tambure, prošla godina joj je također bila i više nego uspješna s obzirom na to da je na Festivalu vojvođanske tambure bila najbolja u svojoj kategoriji.

Članica je i Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisma* u čijem dječjem orkestru svira. Unazad tri godine pjevala je kao solistica na Dječjoj smotri pjevača koju organizira ova udruga, a već sada nam najavljuje i svoj četvrti nastup na ovome festivalu.

Nakon završetka osnovne škole, planira ići utabanim stopama starija dva brata i upisati gimnaziju, opći smjer na hrvatskome jeziku. O izboru fakulteta još joj je vrlo rano da razmišlja, ali kaže kako je trenutačno najviše privlači likovna umjetnost.

U slobodno vrijeme Lucija voli crtati i družiti se s prijateljicom koja joj živi u susjedstvu. S njom često sluša muziku, a iako je tamburašica, kaže kako voli i ostale žanrove poput stranog popa.

J. D. B.

Obitelj

RECEPT NA TACNI

MUSAKA OD GLJIVA

Nisu samo tehnika i tehnologija na kojima pratimo razvoj društva i koje trpe promjene. Društvo se svakodnevno mijenja i mi svjedočimo tim promjenama. Doduše, one su najvidljivije u tehnološkom, znanstvenom, industrijskom pogledu, zatim u modi, trendovima, stilovima ali i u kuhinji. Dogodilo nam se to da su neka jela zadržala samo ime, a skoro sve promijenila. Tako nešto se dogodilo i s musakom, tradicionalnim jelom za koje se smatra da ima grčko porijeklo i kojem smo glavni sastojak patlidžan zamijenili krumpirom, a danas za recept na tanjuru krumpir mijenjamo gljivama.

Potrebno: 500 g gljiva / 2 glavice luka / 100 g suhe slanine / 2 žlice ulja / 2 češnjaka / 10 kriški kruha / 250 ml mlijeka / 200 ml kiselog vrhnja / 3 jaja / žlicu suhog začina / peršin / sol / papar / origano.

Priprema: Očišćene gljive narežite na listiće. Crni luk, češnjak i peršin sitno narežite, a slaninu narežite na tanke kriške. Na zagrijanom ulju ispržite slaninu i narezani crni luk, pa dodajte gljive. Sve zajedno pirjajte, malo posolite, dodati papar, češnjak, malo origana, peršin i začini. U namašćenu vatrostalnu posudu složite jednu do druge pet kriški kruha koje ste prethodno natopili u mlijeko. Po kruhu rasporedite pola količine pripremljenih gljiva, pa ponovo stavite red natopljenog kruha i odozgo preostale gljive. Sve prelijte mješavinom vrhnja i jaja. Tako pripremljeno jelo kratko zapecite u rerni na 160 stupnjeva oko 20 minuta.

Dodatak: Igrajte se, ubacujte i mijenjajte sastojke jer musaka sve trpi, a uvijek je ukusna.

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (108)

Mirko Huska – glumac, redatelj, pedagog

Mеду dugogodišnje vodeće glumce i zauzete redatelje subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, počevši od svojedobne scene u nastajanju, mirne duše bismo mogli prepoznati i imenovati golem prinos **Mirka Huske** (7. VII. 1921. – 1. V. 1986.), u jednom razdoblju možda čak i ključne osobe glede rada i djelovanja toga odveć kratkovjekog HNK. U rodnom gradu završava pučku školu i nižu gimnaziju, a Učiteljsku školu u

Mirko Huska, Giza Katančić i Geza Kopunović-Josip Kosor, *Požar strasti*

Somboru, dočim je po povratku doma, zaposlenik subotičkog kotarskog suda. Po osnutku Zbora hrvatskih kazališnih dobrovoljaca priključio se ovoj skupini (1938.), isprve nastupajući u manjim ulogama (Eugen Tomić, *Pastorak*; Geno Senečić, *Neobičan čovjek*). Također je zapažen i njegov prinos radu *Bunjevačkog momačkog kola*, gdje je do 1942. među čelnicima Društva.

Tijekom završnih bitaka II. svjetskog rata od kraja 1944. do travnja 1945., a napose po osnutku Pozorišnog odsjeka pri Komandi grada, Huska sudjeluje u scenskoj izvedbi više djela, kao što su: Vuk satir (**Ivan Gundulić**, *Dubravka*), Raskoljnikov (**Fjodor Mihajlovič Dostojevski**, *Zločin i kazna*), Ilija (**Josip Kosor**, *Požar strasti*).

Budući da je prepoznat njegov scenski prinos, od jeseni 1946. postaje stalnim članom profesionalnoga ansambla subotičkoga HNK. Ondje tumači brojne teatarske likove, od epizodnih likova do nosećih ili i glavnih uloga. Primjerice, na tragu dramatizacija romana **Augusta Šenoa**, nadalje **Ostrovskog**, **Jovana Sterije Popovića**, **Miroslava Krležu** i dr. Potrebno je istaknuti još nešto – Huska nastupa i kao jedini partner **Jelke Asiće** u scensko-mozaičkoj dramatizaciji **Miroslava Krležu** (1976.) što ga je temeljem vlastitog predloška načinila i režirala ova dugogodišnja prvakinja subotičkoga kazališta.

U tom kontekstu važno je istaći još nešto: izraženu potrebu Mirka Huske za stalnim stjecanjem novih znanja, kao trajno potrebnim činom, pače doživotno presudnim procesom, neizbježnim uvjetom neprekidnog saznavanja i stalnog usavršavanja, uključujući i potrebu i pravo scenske osobe na eksperiment, intenciju što datira u nj još od 1947. godine kada se prvi put iskušao i kao reda-

Mirko Huska, Zvonko Žungul i Eržika Kovačević, *Ženidba i udadba*

telj. Imajući ovo u vidu, **Emil Karasek**, tadašnji ravnatelj subotičkog kazališta, jamačno nije mogao imati poteškoća nagovoriti ga da se prihvati pohađanja višemjesečnog redateljskog tečaja kod uglednog i priznatoga teatrologa **Huga Klajna**.

Prvom Huskinom profesionalnom režijom smatra se postavka Sterijine komedije *Ženidba i udadba* (1949.), nakon koje su uslijedile njegove inscenacije pučkih igrokaza **Matije Poljakovića**: *Č'a Bonina razgala*, najizvođenije djelo u povijesti subotičkoga kazališta (1950.), *Niko i ništa* i *Vašange* (1952.), *Kuća mira* (1953.), *Buckanje sa smutipukom* (1955.), *Bolto u raju* (1960.), *Č'a Bonina razgala* (1961.), *Ludograd* (1962.), te *Naše i vaše zgode i nezgode* (1962.), *Ode Bolto na ogled* (1967.) i *Kad bog đavlu kumuje* (1967.).

Kako zapaža **Jasna Ivančić** [*Leksikon*, 2009.], režirao je i nekoliko drama i komedija često izvođenih na hrvatskim i srpskim pozornicama: *Hasanaginicu* **Milana Ogrizovića** (1953.), *Mečavu* **Pere Budaka** (1957.), *Zajednički stan* **Dragutina Dobričanina** (1954.), *Put oko sveta* **Branislava Nušića** (1956.), a okušao se i s djelima francuskoga klasicizma (**Molière**, *Scapinove spletke*, 1951.), rusko-ga realizma (**Aleksandr Nikolajevič Ostrovski**, *Bez krivice krivi*, 1950. i *Šuma*, 1955.) te španjolskoga teatra XX. st. (**Guilherme Figueiredo**, *Lisica i grožđe*, 1959.).

Od značaja je i Huskin publicistički uradak u tisku *Naša pozornica – A mi szinpadunk*, u povodu djelatnosti subotičkog HNK (primjerice, članak *Hiljadu predstava*, uz nebrojene anonse što ih je napisao). Bio je član prve postave (1955.) utemeljenog uredništva književnog časopisa *Rukovet*, gdje je također ostavio zapažen trag. Dodajmo na kraju još nešto, ne bez dubljega razloga i značenja: Mirko Huska je svojim režijskim zahvatima naznačio, barem tada još, postojanje relativno snažnoga impulsa tradicijskog, ruralnog života i njegova govora, ali ukazao i na sve prisutniji, artikulirani, prepoznatljiviji jezik grada, ne samo po njegovim, gdjekada, nevještim, namještenim i »drvenastim« scenskim dijalozima, koji se međutim sve snažnije obrću i prevrću, također tražeći i nalazeći sebi mjesta, donoseći i otvarajući neminovne novine i promjene, uz stanovita leksička pitanja iz domene sintakse, semantike, stilistike, pa i druga što stoje – i uz, i nasuprot.

Tragom napisa *Smiju li Sonćani biti bolesni*

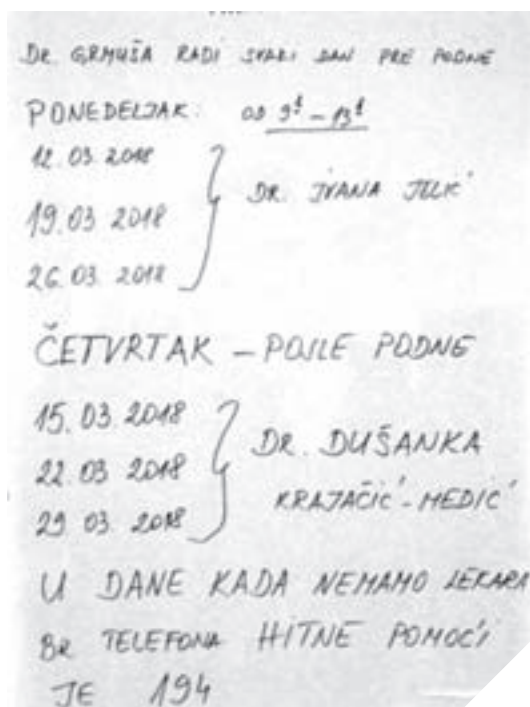
Ima pomaka

Prije nešto više od dva mjeseca pisali smo o kaotičnom stanju i velikom nezadovoljstvu pacijenata u ambulanti u Sonti. Podsjetimo, ne prvi put, zbog odlaska jednoga od dvoje liječnika, ovoga puta dr. **Nevene Ćuk** na trudnočko bolovanje, Sonćanima je na raspolaganju ostala samo liječnica

trebe za stajanjem u red za predaju zdravstvenih kartica već prije svanuća.

»Dolazila sam u red još prije 5, a ispred mene bi već bilo desetak onih koji čekaju. Ovo je ipak napredak, mada nije rješenje koje bi nas potpuno zadovoljilo. Sada nam je bar olakšano izdavanje recepata, mada se i dalje pitamo zbog čega ne upošljavaju mlade liječnike kojih na tržištu rada ima dovoljno, a nažalost, prinuđeni su kruh tražiti u drugim poslovima, u posljednje vrijeme još češće izvan ove države«, kaže pacijentica **Snežana Jakšić**.

Ivan Andrašić

dr. Dragana Grmuša

dr. **Dragana Grmuša**. U Domu zdravlja Apatin, kojem pripada i ambulanta u Sonti, nemaju liječnika kojega bi poslali na zamjenu u ovo mjesto, a odobrenje Ministarstva zdravlja za upošljavanje novoga na određeno vrijeme, i to pod uvjetom da ga financira lokalna zajednica, zbog trombe administracije trajalo bi predugo, vjerojatno čak do povratka dr. Ćuk. Iako je dr. Grmuša davala sve od sebe, ostajala raditi prekovremeno ili dodatno dolazila poslijepodne, ne pitajući se hoće li to netko platiti, gužve su postajale sve veće. Najveće gužve stvarao je veliki broj pacijenata iz kategorije kroničnih bolesnika, kojima je svakog mjeseca trebalo ispisati hrpu istih recepata za medikamente koje su im propisali liječnici specijalisti. Takvo stanje dovelo je do toga da su ordinirajući liječnici u seoskim ambulantom općenito opsjednutiji administrativnim, nego svojim osnovnim poslom. Nezadovoljstvo pacijenata je raslo, sve češće je izazivalo nervozu, pa i verbalne čarke s ni krivim ni dužnim medicinskim osobljem. Ubrzo poslije našega napisa nešto se pomjerilo. Na ulazu u ambulantu osvanula je obavijest o radu liječnika na ispomoći dva puta na tjedan po četiri sata. Iako rješenje nije sustavno i ne zadovoljava potrebe mjesta poput Sonte, u velikoj mjeri je smanjilo gužve u čekaoni i rasteretilo rad dr. Grmuše, osobito u administrativnom dijelu njezina posla. I pacijenti su znatno zadovoljniji, nema više po-

Puno je rasterećenija i liječnica dr. Dragana Grmuša

»Pokazalo se da, kad ima dobre volje, za svaki problem se može naći i rješenje. Sada mi je ipak puno lakše, jer me je do nedavno ispisivanje recepata iscrpljivalo i oduzimalo mi puno dragocjenog vremena od rada s akutno oboljelim pacijentima. Dolazila sam u situaciju da tijekom prijepodneva i po nekoliko puta moram izaći na hitnu intervenciju, što je još više produljivalo čekanje pacijenata kojima je trebalo samo ispisati recepte. Ovakav vid pomoći meni je dobrodošao, no, to nikako nije dovoljno za mjesto poput Sonte. Ovdje bi, sukladno broju pacijenata i opsegu posla, trebala ordinirati minimum dva liječnika. Problem je i što nam laborantica iz Apatina dolazi svega jedanput na tjedan, a često nam se ukaže potreba i za hitnim rezultatima, pa to stvara nove probleme i troškove pacijentima, jer su u tom slučaju prinuđeni na odlazak u laboratorij u Apatin. No, to je sve izvan granica mojih moći i svoj rad moram prilagoditi situaciji, mada često u interesu pacijenata ostajem i produljeno, ne pitajući se hoće li mi to netko platiti. Nekad je čovjeku dovoljno i jedno obično, ljudsko hvala.«

Taj čudesan životinjski svijet!

Kada hodaju ili trče, **mačke** koracaju s obje lijeve noge, pa s obje desne, a osim njih tako hodaju samo još žirafe i deve.

Mušjaci **pingvina** svojim ženjkama daruju najljepše kamenčiće kao znak svoje ljubavi. Baš su romantični!

Kada je jedan od **slonova** u krdu neraspoložen ili uznemiren, prilaze mu rođaci, maze ga surlama i ispuštaju zvuke ljubljenja u znak podrške.

Tko bi rekao da su **krave** tako društvene, zapravo one imaju najbolje prijatelje i kada se od njih moraju odvojiti bude im jako teško.

Završen kviz *Čitam i skitam*

Još jedan kviz za poticanje čitanja, *Čitam i skitam* je za nama. U srijedu, 11. travnja, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica izvučeni su sretni dobitnici. No, prije samoga izvlačenja nagrada, kojih je bilo čak 250, održana je i prigodna priredba u kojoj su sudjelovali zbor OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice i članice Plesnog studija *Larisa*. Bio je ovo 10., jubilarni, kviz, koji je okupio oko 800 sudionika iz Subotice i okolice. Kao i godinama

unazad i ove je glavna nagrada bio bicikl, a otišao je u ruke **Dunje Vojnić Hajduk**, učenice 7. e razreda OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice. Popis nagrađenih je poprilično dugačak, no vjerujem da su svi oni već došli po svoje nagrade. Dakle, Gradska knjižnica Subotica i njene informatorice koje su i ovoga puta organizirale javno izvlačenje, osigurale su preko sponzora divne i vrijedne nagrade. Bilo je tu putovanja, knjiga, školskog pribora, odjev-

nih predmeta, poklon paketa Akademije Oxford, paketi slatkiša, grickalica, sokova, čokoladnog mlijeka, ulaznice u ZOO vrt, na bazene... Zaista svega. A ponajviše je bilo radosti kada je netko od prisutnih na izvlačenju dobio dar. Radost se toga dana širila gradom, jer svi nazočni su još dobili i balone...

Ukoliko vam je žao što niste sudjelovali, evo prijedloga: sljedeće godine nemojte zabušavati, nego knjigu u ruke, odgovorite na pitanja i eto šanse za ovako lijepe nagrade. Isplati se čitati – uvijek!

Ž.V.

Sretan rođendan, ZEMLJO!

Dan planeta Zemlje prvi puta je obilježen 22. travnja 1970. godine u Americi i tada se okupilo čak 20 milijuna ljudi.

Dvadesetak godina kasnije u obilježavanju ovog datuma sudjelovalo je više od 200 milijuna ljudi širom svijeta koji su shvatili da je zaštita okoliša briga svih nas.

Ako živimo na ovome planetu, onda se za njega trebamo i brinuti, a to možeš i TI. Evo i prijedloga kako:

Vodu ne troši bespotrebno! Dok se sapunaš ili pereš zube, zatvori pipu.

Ako nisi u prostoriji, ugasi svjetlo.

Nagovori odrasle pa možete skupa u šetnju do prijatelja, automobili zagađuju okoliš.

Umjesto plastične vrećice služi se platnenom. One su korisnije, ljepše i ne zagađuju okoliš. Na ovo možeš podsjetiti i roditelje.

Ne bacaj smeće po ulicama, parkovima, jezerima... uopće po okolišu.

Ne uništavaj biljke. One su korisne u prirodi, kao i životinje, Zemlja je i njihov dom.

Ono što se može reciklirati, pravi s roditeljima kompost ili ako imate mogućnost, u odgovarajuće kante razvrstavaj otpad.

BUDI PRIMJER DRUGIMA!

oplaneti se! Recikliraj

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prsluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Prodaje se stan na Radijalju od 52 m². Tel.: 069 2887213.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt RUŠENJE STANICE ZA OPSKRBU GORIVOM – Subotica1 na katastarskoj parceli 37232/1 KO Donji grad, Ulica Beogradski put br. 223 (46.064890°, 19.168101°), nositelja projekta NIS a. d. Novi Sad, Narodnog fronta br. 12 Novi Sad.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na sajtu Grada Subotice.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta PATENT CO d.o.o., Mišićevo, Vlade Četkovića 1a, podnio je dana 20. 3. 2018. pod brojem IV-08/I-501-99/2018, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: TVORNICA ZA PROIZVODNJU PREMIKSA na katastarskoj parceli 10603/5 KO Bajmak, Subotica, Ulica Vlade Četkovića 1a (45.994499o, 19.484812o).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat soba 128, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 23. 4. 2018. do 25. 5. 2018., a javna prezentacija Studije bit će održana 25. 5. 2018. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 25. 4. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Rukomet žene DRLS Skupina Srijem – Bačka

Sve manje publike

SONTA – U utakmici 11. kola ŽRK *Sonta* je na svojem parketu katastrofalno poražena od trećeplasirane ekipe ŽRK *Klenak 09* rezultatom 5:26 (1:13). Mlade Sončanke, i pored velike borbenosti, u obrani nisu bile u stanju pružiti dostojniji otpor iskusnijim i tjelesno znatno jačim protivnicama, a o igri u napadu dovoljno govori podatak da su u prvom poluvremenu svega u jednom navratu, u nastavku u još četiri, uspjele svladati protivničku vratarku. Kod Sončanki po 1 zgoditak su postigle **N. Kalanj, S. Kalanj, Zorica, Mihalek i Išpanov**. Strpljenje je, po svemu sudeći, posve izgubila i publika, pa je gledalište sve praznije. U drugom poluvremenu ove utakmice na tribinama je ostalo manje gledatelja nego što je na parketu i na klupi bilo domaćih igračica. Čelništvo kluba trebalo bi se nad ovim podatkom duboko zamisliti i iznaći rješenja koja će publiku vratiti u dvoranu. U narednom kolu ŽRK *Sonta* će gostovati u Senti.

Nogomet

Srpska liga Vojvodina

Zahuktali Crveni đavoli

SUBOTICA, BEČEJ – Nogometaši *Bačke 1901* slavili su u 20. kolu na svojem stadionu protiv *Odžaka* rezultatom 3:2 (2:1) i u 21. kolu, na gostovanju u Bečeju, na sveopće iznenađenje i protiv lidera, ekipe *Bečej 1918*, zabilježili rezultat 1:3 (1:0). Protiv *Odžaka* su domaćini diktirali tempo od početka utakmice. Zgoditkom **Orčića** u 21. minuti došli su u prednost, međutim, gosti su poravnali svega dvije minute kasnije. Novu prednost Subotičanima donosi **Krmar** zgoditkom u 33. minuti. Poslije odmora publika je uživala u odličnoj igri obju ekipa. I, kako to po nepisanom pravilu biva, nakon jednog propuštenog zicera domaćina, gosti poravnavaju u 52. minuti. Da pravda bude zadovoljena, svojim drugim zgoditkom na utakmici pobrinuo se **Krmar** u 83. minuti. Na gostovanju u Bečeju, osokoljena prethodnim rezultatima, *Bačka 1901* je prikazala odličnu igru i upisala četvrtu pobjedu zaredom. Prvo poluvrijeme, uz dobru igru obju ekipa, završeno je minimalnom prednošću domaćina, uz zapucani penal Subotičana. U nastavku su se gosti potpuno otvorili i dominirali travnjakom. Na poravnanje se nije dugo čekalo, **Krmar** je preciznim udarcem s velike udaljenosti loptu plasirao u mrežu domaćina. Subotičani dodatno pojačavaju pritisak, stvaraju nove prigode i najavljuju preokret, do kojega je u finišu utakmice i došlo. Prvo je **Orčić** u 83. minuti doveo goste u prednost, a pobjedu je potvrdio **Krmar** na isteku 90. minute. U narednom kolu *Bačka 1901* će na svojem travnjaku dočekati doprvaka *Dinamo 1945* iz Pančeva.

Vojvođanska liga Sjever

Svakom po bod

TAVANKUT – Tavankučani su u nedjelju rezultatom 2:2 podijelili bodove s gostima, ekipom trećeplasirane *Mladosti* iz Bačkog Petrovca. Gosti su se u Tavankut došli nadigravati, pa su gledatelji uživali u odličnoj nogometnoj predstavi. U igri bez grubo-

sti viđeno je dosta prigoda, ali i dobrih vratarskih intervencija, pa je na neki način nogometna pravda na koncu zadovoljena. U narednom kolu Tavankut će gostovati u Čonoplji, kod šesto-plasirane *Sloge*.

Domaćini igrali i promašivali, gosti pogađali

SOMBOR – Na gradskom stadionu u Somboru, pred oko 100 gledatelja, *Radnički* se prikazao u najlošijem ovosezonskom izdanju i zabilježio poraz od 0:2 (0:2) od ekipe *Preporoda* iz Novog Žednika. Bila je to vrlo neobična utakmica. Igrači *Radničkog* u polju su dominirali, stvarali prigode, ali i ispromašivali sve što se moglo promašiti, čak i najozbiljnije zicere. Žedničani su praktički bez ozbiljnije prigode dva puta zatresli mrežu domaćina. Gosti su došli u prednost već u 2. minuti. Nakon kiksa kompletne obrane domaćina, centriranu dugu loptu glavom je s tri metra prosljedio u mrežu ukopanog **Bulovića** jedan gostujući napadač. Uslijedila je serija napada domaćih, međutim, u 21. minuti *Preporod* je realizirao penal i povećao prednost. *Radnički* je u nastavku imao potpunu inicijativu, ali bez ozbiljnije prijetnje po gostujućeg vratara, pa su bodovi otputovali u Novi Žednik. U narednom kolu Somborci gostuju u Bačkom Petrovcu, kod trećeplasirane *Mladosti*.

PFL Sombor

Nova pobjeda

SOMBOR – Nogometaši *ŽAK-a* zabilježili su novu pobjedu na stadionu kraj pruge. Svladali su fenjeraša, ekipu *Mladost* iz Krušića rezultatom 3:1 (2:0). Solidnu prednost imali su već na poluvremenu, pa su u nastavku igrali opuštenije. U drugom poluvremenu obje ekipe su realizirale po jednu prigodu, pa je domaćin lagano osvojio već ukalkulirane bodove. U narednom kolu *ŽAK* će na stadionu kraj pruge dočekati ekipu *Hajduk–Juniora* iz Kule. U klubu se nadaju novoj pobjedi za radost navijača koji se polako vraćaju na stadion.

MFL Sombor 1. razred

Velika pobjeda

MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* iz Monoštora u nedjelju su na Doli, u vrlo tvrdj i borbenoj utakmici osvojili nova 3 boda pobjedom nad favoriziranim *Partizanom* iz Kupusine rezultatom (2:1) (0:0). Iako se igralo vrlo žustro, stvarale su se prigode ispred oba vratara, na odmor se otišlo bez pogodaka. Na isteku prvog poluvremena svi na stadionu su zanijemili. Naime, u jednom žestokom duelu čuo se jak prasak, ispostavilo se da je slomljena noga igraču *Dunava* **Vedranu Jegeru**. Bez zgoditaka se igralo i prvih četvrt sata u nastavku. U 60. minuti Monoštorci su došli u prednost zgoditkom **Balaža** iz opravdano dosuđenog penala, a na 2:0 povicio je devetnaestogodišnji **Santo** u 75. minuti. Gosti su zgoditkom u 85. minuti uspjeli samo ublažiti poraz. U narednom kolu na Doli će se odigrati novi šokački derbi, Monoštorci će dočekati velikog rivala, ekipu *Dinama 1923* iz Berega.

Zlatan bod Berežaca

RASTINA – Posljednjeplasirana ekipa *Dinamo 1923* iz Berega u nedjelju je, u derbiju začelja, na gostovanju kod pretposljednje *Rastine 1918* podijelila bodove s domaćinom, rezultatom 2:2. Rastinci su u utakmicu ušli riješeni da osvoje bodove spasa, ali je žestoko igrala i gostujuća ekipa, pa se na travnjaku vodio pravi rat za svaku loptu. Na koncu, rezultat je bio najpravičniji, neodlučan, pa je svakom takmacu pripao po bod. Za Berešce ovo je pomalo nenadan, ali zlata vrijedan bod u borbi za opstanak, a svaka naredna utakmica im je kvalifikacijska. U narednom kolu *Dinamo 1923* će u novom šokačkom derbiju gostovati u *Monoštoru* i na Doli potražiti bodove spasa.

MFL Sombor 2. razred

Nemilosrdni lider

SOMBOR – Jedva okupljena ekipa *Dinama*, bez sedmorice standardnih prvotimaca, otputovala je u Sombor na noge lideru, zahuktaloj OFK *Šikari*. Utakmica je završena rezultatom 7:0 (3:0), a Sončani su u svih 90 minuta uspjeli jedanput pogoditi vratnicu. Od prvog sudačkog zvižduka bilo je očito da gosti neće biti ravnopravan takmac lideru. Domaćini su pokazali više htijenja, pa su čak i pri sigurnoj prednosti igrali kao da im sudbina ovisi o narednom zgoditku. Potpuno izmijenjena i drastično pomlađena ekipa Sončana nije im mogla parirati niti u jednom segmentu

igre, a nametnuo se i dojam da su igrači bili i prestrašeni snagom i tjelesnom spremom domaćih nogometaša. U narednom kolu *Dinamo* će u derbiju začelja dočekati fenjeraša *Telečku* i u toj utakmici jurišati na pobjedu koja bi podigla moral ekipe.

Općinska liga Bačka Palanka 1. razred

Dobra igra i sigurna pobjeda

BAČ – Pobjedom od 2:0 u derbiju kola nad ekipom *Neština* iz istoimenog mjesta *Tvrđava* se na prvenstvenoj ljestvici priključila vodećoj petorci. U odnosu na jesensku polusezonu odnos igrača prema obvezama u igri je znatno poboljšana, pa su uslijedili i rezultati koje je publika od njih i očekivala. U narednom kolu Bačani će gostovati u Bačkom Magliču, kod susjeda na ljestvici, ekipe *Maglića*, s kojom su izjednačeni po broju bodova.

Bod nade za Slogu

VIZIĆ – Na gostovanju u Viziću *Sloga* je u derbiju začelja rezultatom 2:2 uspjela izbjeći poraz od izravnog takmaca u borbi za opstanak, ekipe *Borca*. Plavanci su ovim remijem uspjeli održati priključak s izravnim takmacima u borbi za opstanak i u nastavku prvenstva svaka naredna utakmica im je kvalifikacijska. U narednom kolu *Sloga* će dočekati jednoga od njih, ekipu *Krivanj* iz Selenče.

Ivan Andrašić

.....

Temeljem članka 6. Uredbe o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koja realiziraju udruge (*Službeni glasnik RS*, br. 16/18), članka 1. stavak 3. Pravilnika o uvjetima, kriterijima i postupku dodjele sredstava za financiranje projekata koji su usmjereni k unaprjeđenju sigurnosti prometa na cestama i ulicama na području Grada Subotice (*Službeni list Grada Subotice*, br. 5/18) i članka 51. stavak 1. točka 5. Statuta grada Subotice (*Službeni list Općine Subotica*, br. 26/08 i 27/08-ispravak i *Službeni list Grada Subotice*, br. 46/11 i 15/13) gradonačelnik Grada Subotice raspisuje

NATJEČAJ

za financiranje ili sufinanciranje projekata koji su usmjereni k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice u 2018. godini

Natječaj se raspisuje za projekte koji su usmjereni k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice. Maksimalni iznos za financiranje odnosno sufinanciranje pojedinačnog projekta u jednoj godini je 2.000.000 dinara.

I. CILJ NATJEČAJA

Cilj natječaja je unaprjeđenje prometnog odgoja i obrazovanja djece osnovnoškolske dobi na području Grada Subotice.

II. KRITERIJI I MJERILA

Kriteriji temeljem kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na javni natječaj su:

- 1) kvaliteta projekta (izvedivost, mogućnost razvijanja projekta i njegova održivost, originalnost, aktualnost teme, opravdanost i dr.);
- 2) ciljevi koji se postižu (opseg ispunjavanja javnog interesa, stupanj unaprjeđenja sigurnosti u prometu djece osnovnoškolske dobi na području Grada Subotice i dr.);
- 3) ciljna skupina i način uključivanja (veličina ciljne skupine, aktivno/pasivno uključivanje i dr.);

- 4) prethodne aktivnosti i iskustvo udruge u području unaprjeđenja sigurnosti prometa (dokazuje se dostavljanjem realiziranih projekata, pisama preporuke i potpore i dr.);
 - 5) ekonomičnost proračuna projekta, usklađenost proračuna s planiranim aktivnostima (Povjerenstvo može tražiti objašnjenja u svezi s proračunom i umanjenja po pojedinim stavkama. Stoga je u interesu podnositelja prijave napraviti realan i ekonomski opravdan proračun);
 - 6) broj uspješno realiziranih projekata u prethodne tri kalendarske godine s drugim donatorima;
 - 7) suradnja s drugim subjektima u realizaciji projekta;
 - 8) učinci projekta.
- Povjerenstvo ocjenjuje svaki projekt temeljem vrjednovanja navedenih kriterija.

III. PRAVO NA SUDJELOVANJE

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju udruge građana registrirane u Agenciji za gospodarske registre sa sjedištem na području Republike Srbije sukladno zakonu, i koje suglasno odredbama svog osnivačkog akta i statutu ostvaruju ciljeve u području prometa, dok partneri u projektu mogu biti sve pravne osobe.

IV. DOKUMENTACIJA

Sudionik natječaja je u obvezi dostaviti jedan primjerak popunjenog prijavnog formulara u tiskanoj verziji Prijava na natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata usmjerenih k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice – Obrazac br. 1. Podnositelj prijave može podnijeti najviše jednu prijavu.

Uz prijavu, podnositelj prijave dužan je obvezatno priložiti:

- 1) dokaz o podnositelju prijave:
 - a. izvadak iz registra u kojem je podnositelj prijave registriran,
 - b. preslik statuta udruge,
- 2) detaljni opis projekta za koji se traži financiranje, odnosno sufinanciranje,
- 3) pečatirani i potpisani protokoli o suradnji sa svim partnerima u projektu (ukoliko postoje),
- 4) pozitivne reference (ukoliko ih ima, pisma preporuke, pisma podrške, i sl.).

V. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj se objavljuje u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*, u jednom dnevnom listu koji se distribuira na području cijele Republike, na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs u rubrici Natječaji i oglasi kao i na portalu e-Uprava.

Prijave se podnose na propisanom obrascu Obrazac br. 1 – Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata usmjerenih k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice, koji je sastavni dio natječajne dokumentacije, a koji se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici »Natječaji i oglasi«.

Nepotpune i nepravodobne prijave, kao i prijave koje nisu sukladne uvjetima javnog natječaja ne razmatraju se.

Popunjene Prijave s dokumentacijom slati u tiskanom obliku, u zatvorenoj kuverti, predajom u Gradski uslužni centar Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom. Na kuverti napisati naziv i adresu podnositelja prijave i naziv projekta s naznakom »Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata usmjerenih k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice« – NE OTVARATI.

Popunjene prijave za Natječaj (Obrazac br. 1) potrebno je obvezno dostaviti i u elektroničkom obliku, na e-mail adresu: petar.pantelinac@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 15 dana od dana objavljivanja u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*, u dnevnom listu *Kurir* koji se distribuira na području cijele Republike Srbije, na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs i na portalu e-Uprava, odnosno od 20. 4. 2018. godine do 5. 5. 2018. godine.

Rezultati javnog Natječaja objavljuju se na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs najkasnije u roku od 60 dana od dana završetka podnošenja prijave.

Sudionici natječaja koji su dobili sredstva temeljem javnog natječaja, izvješće o realizaciji projekta dostavljaju tijelu koje je dodijelilo sredstva, a sukladno zaključenom ugovoru. Obrazac Izvješća o realizaciji projekta usmjerenog k unaprjeđenju sigurnosti prometa na području Grada Subotice - Obrazac br. 2, nalazi se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Korisniku sredstava koji ne dostavi u roku izvješće o realizaciji projekta, tijelo koje dodjeljuje sredstva upućuje zahtjev za povrat sredstava.

Povrat sredstava vrši se u roku koji je predviđen ugovorom.

Informacija o korisnicima sredstava koji nisu dostavili izvješće o realizaciji projekta, odnosno koji nisu izvršili povrat sredstava, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Projekt mora biti realiziran tijekom 2018. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8 do 14 sati na telefon 024/626-927 u Tajništvu za komunalne poslove, energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice.

Gradonačelnik, Bogdan Laban

U NEKOLIKO SLIKA

Započinje *Dužijanca 2018.*

Na blagdan sv. Marka evanđelista, 25. travnja, obred blagoslova mladog žita bit će upriličen u Đurđinu.

Slavlje će započeti svetom misom u 16.30 sati u crkvi sv. Josipa Radnika, nakon čega će se uz pjevanje *Litanija Svih svetih* vjernici uputiti do njive na sam čin blagoslova. Ovim činom počinje proslava *Dužijanca 2018.*

Iz Ivković šora

Pučak

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. E, ovo sam čeko da lipo možem iznet par šamadla prid ambetuš i sist ko čovik brez bojazni da ću ozepst, da će mi vitar izduvat ove moje rđave zube i gledat po ciloj avliji. Moj rođo Joso se lipo namistio tute pored mene pa i on uživa u ovom lipim danu. I josag se bome već obradovo, kako gledim ima pileža svudan po avliji, ne zavlače se više siroti pod šupe i čardakove već se raširili po ledini. I josag se zna radovat, virujte mi. Gledam tako sve odreda: pućak se tako lipo rebući na srid avlije s njegovim pućkama, malo-malo pa i vabi, a one sve oko nje-ga. Kugod da znadu da nji zove. Ja zvižnem, a on oma natrag odgovara »blIII«. Kredlike sam malo puštio u pridnju avliju da ne vidi ova moja jel oma se lati metle pa i odvija. Kaže da joj ćibaje cviče, a vraga ćibaje; one samo skupljaje bube i kojikake štetočine sitne. Josag je zdravo korisan i zafalan, nije kugod čovik da oma pravi štetu. Gleda samo svoju hasnu, a od prirode se skroz izljućio ko trinajsto prase pa se čudimo što imamo svakaki alergija i andraka, nismo više otporni ni na čeg. A di možmo bit otporni kad nismo nikad napolju, nema tilo od čeg opraviti tu otpornost. Sad nas samo nakljukaju kojikakim likovima što jedno popravljaju a drugo kvare. Gledim ove mlade, čim dvared kinu oma kod dva-tri doktora pa da vidiš punog buđelara i patikarima i doktorima. »Ta da«, veli Joso na ovo moje kontanje. »Borme, da je samo to. Već oma moraš ić vuć krv, mokraču i stolicu nositi na analizu. Sadašnji doktori ne vide šta je brez tog, a kadgod stari doktori čim vide čovika znali šta mu fali. Al da je to brezbolno, pa nek ide u vraga. Ajak! Kad odeš tamo, svale te, prikolju i izvade ti bar po litre. Kako se to nije moderniziralo, vraga? Za sve dotiče, a spasiti čovika ne dotiče.« Ta idi, Joso moj, di ti živiš mislim se ja. Nisam mogo da se ne nasmijem. »Ta gledaj samo na visti: malo-malo pa skupljaju novce priko telefona za ličenje dice, a na kojikake kaleme imaju na milijune evra. A onda kad narod neće da kalami dicu s huncutckim i neispitanim kalemima šalju debele kazne. Njima svedno, novce skupljaju od sirotinje i ovako i onako. A kad gledaš kojikake seminare i konferencije na televiziji, onda se svi rebuće kugod ovaj tvoj pućak. Svi su u pravu i svi lupaju šakom u astal«, nastavlja Joso svoj divan, onako sebi u bradu. A i šta mu vridi? Naglas i onako nas paore niko ne sluša i ne pita jel imamo simena, goriva, ni kako ćemo posaditi i uraditi njive. A zato pitaju jesmo li platili porez i druge izmišljene reštancije. Doduše, ne čudim se: oni imadu pune ruke posla; koliko je samo svita pa triba to od svakog i oduzet. Nije ni to lako, a misle nek se drugi kogod paštri za pomaganje paoršaga. Samo, niko se još do sad tog nije satio, čeljadi moja. Jedno je spuštiti krila i naduvati perje pa kast »blIII« ko moj pućak, a drugo, borme, uvatiti se za buđelara pa kast »ajte i vi malo doprinosite i privriđivajte na zemlji, da se i vama pomogne«. Na to ćemo još pričeknuti. Ko doživi, pripovidaće. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Osto čuvat salaš

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva već dugo ni bijo na salašu ko staroga pajte Martina. Stigne do njega za tri frtalja sata, a za još frtalj i do Dunova. Martin oduvik volji ka mu kogod naide, pa se š njim isripovida do mile volje. Ni došo na svit na salašu, napravili ga on i njegova. Ka se oženijo, nisu imali kud. On iz deset dice, ona iz osam. O tala dobijo polić zemlje, ona ždribe i žencko tele. I notomu bili zahvalni njevima i Bogu. U prvo vrime, kaki bijo i red, bili ko njegovi. Kuća mala, čeljadi puno, a mladost traži svoje. Tako jim se i prvo dite začelo u kube kukuruzvine. Goru jedno za drugim i samo snotu ka će imat svoju kućicu, pa makar i malu ko ne na Medanu. Naštodirali tako napraviti salaš nonomu poliću što dobijo u tal. Oma prve zime išo u šumu napraviti drva. Dada mu bijo dobar š lugarom, pa dobijo po veliku parcelu, na koje bilo dosta lipi, sprawni vrba, baš kaki tribu za građu. Ostaće dosta i za ložit, kako sapi, za cilu godinu. Drva tribalo povaditi ispanja, a parcelu iskrčiti i granjice svuč na rpe i popalit. Na kraj bi lugar obilježijo, pa bi se debla izrizala i ostala šumcke. Naj što radijo za nadnicu bi dobijo panjeve i ogranke, a ako bi tijo, mogo bi kupiti i debla. Martin tako i napravijo. Lugar ošacovo ko brat za brata, pa mu građa ni ni ispala skupa. Vo drugo podilili on i dada. Obadva išli u šumu cilu zimu, pa na vrime iskrčili parcelu i svozili drva. Debla oma zdenili na poliću, bilo jim nusput. Na lito se latili gradnje. Martinov didak svašta zno radit, pa i nabijati i pokrivati kuće. On, ope, o dragosti što će mu se cura i zet skućiti, te zime išo napraviti trske, pa šćim se putevi prosušili, svozijo je, isto na polić. Na lito se latili nabijanja. Martinov najstariji brat jim do četiri štosu cigala, pa prvo iskopali i postavili tvrde fundamente. Sazvali mobu, a obadve familije, Bogu fala, bile velike, komšiluk dobar, pa se zidovi nabili za pešes dana. Nikako u to vrime jim i prvo dite došlo na svit. Martinu srce da iskoči iz prsa. Brzo digli i građu, stari kum bijo cimerman, pa mu na vrime sve oteso, a ni tijo ništa ni uzet zoto. Zidarcke poslove obavili on i ženin uja, a oko tišljercki zno njegov najstariji čika. Krov o trske napravijo didak. Jedino što platijo majstoru iz varoši da mu okrajči stakla za vrata i pendžere. Omazale i okrečale žene iz najbliže familije. Te godine jesen bila dugačka, pa stigo i napraviti štalicu, kočak i čardak i ograditi dvor. Uselili se prid zimu. Staje male, niske, al njima sve toplo u prsa. Gledu dite, raduju se jedno drugomu. A ona ope blagosovita. I tako godina za godinom, došlo jim na svit sedam dice, sve muški. Danas Martin sam na salašu. Za poslišnjega rata, mada va država divanila da ni u nikakomu ratu, taj komat atara bijo pun nikaki bradati što jim vazdan pritili da će ji zarđanima kašikama i da bi jim bilo bolje da otidu odavde. Dica, jedno po jedno, zamomčili se i poodlazili u svit. I niko o nji ni došo natrag. Njegova, vada o tuge, jedno veče samo zaspala i više se ni ni probudila. Jedino Martin osto, pa i dan danas čuva salaš i čeka da kogod naide.

NARODNE POSLOVICE

- Svaka ptica svome jatu leti.
- Posluh je otac krepostima, a neposluh svim zločinima.
- Ne boj se psa koji laje, nego onoga koji reži.
- Bez uzde strast, gotova propast.

VICEVI, ŠALE...

Došao čovjek kod liječnika i kaže:

- Molim vas pomozite mi, počeo sam sanjati vjeverice kako igraju nogomet.

Liječnik:

- Evo ovaj lijek i popiješ ga svaku večer pred spavanje.
- Hvala lijepo, početi ću ih od sutra piti. Večeras je finale.

Ugovaram sastanak na Facebook-u s jednom damom i pita ona mene:

- Kako da te prepoznam?

Kažem:

- Kad vidiš muškarca i pomisliš u sebi: »Jao Bože, nije valjda ovaj!« E, taj sam.

Pita žena muža:

- Kako mi stoji ova plava haljina?
- Divno!
- A ova s cvjetićima?
- Divno!
- Alo, u trapericama sam, ti uopće ne gledaš.
- I ta je isto divna!

DJEČJI BISERI

- Što najradije jedeš? Meso od pileta s drškom.
- Što je politika? To su ljudi koji čudno pričaju da bi drugi mislili kako su pametni.
- Kada volite nekoga, oči vam trepću i u njima vam sjaje male zvijezdice!

FOTO KUTAK

E, to ja zovem bajadera...

**PETAK
20.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:22 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Riječ i život:
Dostojanstvo u
demokratskom društvu
12:00 Dnevnik 1
12:32 Spone ljubavi
13:21 Dr. Oz
14:05 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:54 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17
18:08 Daj pet
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Prava frekvencija, film
22:02 Špijuniranje kraljevske
obitelji, dokumentarni film
22:55 Dnevnik 3
23:27 Hrvatska za 5
00:15 Nijemi svjedok
01:06 Čuvarice ognjišta
01:51 Don Matteo
02:48 Betty i njezine dijagnoze
03:31 Skica za portret
03:49 Fotografija u Hrvatskoj
04:02 Dr. Oz
04:43 Kod nas doma
05:28 Spone ljubavi

05:29 Kompozicija 3
05:59 Regionalni dnevnik
06:40 Džepni djedica
07:06 Juhuhu
09:10 Slatki piknik
09:16 Školski sat: I ja to
mogu - teškoće u učenju
09:50 Život sisavaca: Uspon
društvom ljestvicom
10:45 Plesni izazov
11:09 Kućni ljubimci Marca
Morronea
11:34 McLeodove kćeri
12:19 Slasne priče:
Peru, kulinarstvo otkriće,
dokumentarna serija
12:49 Turska - predivna
raznolikost: Obala
Sredozemnog mora,
dokumentarna serija
13:46 Život s tuđim
identitetom, američko-
kanadski film
15:20 Starigrad
17:15 Regionalni dnevnik
17:57 U istom loncu
18:39 Istina ili mit:
Klinička ispitivanja su

eksperimentiranja na
ljudima

18:44 Izradi sam: Vješalice
18:50 Kronike Matta Hattera
19:14 POPROCK.HR
20:05 Ubojstvo u Walesu
21:38 Ray Donovan
22:33 Starigrad
23:08 Rocky, američki film
01:03 Seks i grad
01:46 Noćna kretanja, film
03:34 Noćni glazbeni
program

**SUBOTA
21.4.2018.**

06:21 Klasika mundi:
Čajkovski na putu -
Valerij Gergijev i orkestar
Marijinog kazališta iz
Saint Peterburga,
glazbeni dokumentarni
film
07:19 El Dorado, američki
film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:28 Veterani mira
13:16 Sigurno u prometu
13:46 Duhovni izazovi
14:19 Prizma
15:09 Svijet aplikacija
15:37 Zdrav život
16:02 Bajkovita Hrvatska:
16:08 Bonton:
16:14 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik:
Ljubav na treću
17:42 Lijepom našom -
Mostovi kultura: Odžak

19:00 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:59 Loto 7/39
20:05 Spider-Man 3, film
22:24 Dnevnik 3
22:56 Čuvar zakona, irski film
00:33 Čovjek s dva mozga,
američki film
01:59 El Dorado, američki
film
04:00 Skica za portret
04:25 Inspektor George
Gently
05:54 Veterani mira
06:40 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu

08:55 Slatki piknik
09:00 Pripovjedač bajki
09:28 Život sisavaca: Poticaj
za mozak i razmišljanje,
dokumentarna serija
10:21 Lidijina kuhinja
10:50 Vrtlarica
11:20 Veliki preporod
britanskog vrta
12:25 Špica, riva, korzo
13:18 Kokice
14:48 Magazin UEFA
15:20 Rabac - Poklon
17:35 Regionalni dnevnik
18:04 Smogovci, serija
18:40 Road to the 2018 FIFA
World Cup Russia
19:12 Istina ili mit: Srčani
bolesnici se ne smiju
izlagati se tjelesnom
naporu
19:18 Izradi sam: Tisak na
tkaninu
19:25 André Rieu -
Dobro došli u moj svijet
20:05 Miss Universe
Hrvatske 2018., prijenos
21:38 Od Rusije do Irana
kroz divljinu,
dokumentarna serija
22:32 Igra prijestolja
23:33 Rabac - Poklon
00:03 Telenovela
00:24 Imitacije aristokracije,
humoristična serija
00:45 Opaki par
01:08 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
22.4.2018.**

07:45 Fedora, njemački film -
Zlatno doba
Hollywooda
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Drnje: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Život u zraku: Gužva
na nebu,
dokumentarna serija
16:30 Sigurno u prometu
17:00 Vijesti u 17
17:16 Popuna
17:25 Torta za hipoteku,
američki film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša,
humoristična serija
20:40 Hrvatski velikani

21:40 Podrijetlo - povijest
čovječanstva: Put pred
nama
22:35 Dnevnik 3
23:15 Fedora, njemački film -
Zlatno doba Hollywooda
01:05 Nedjeljom u dva
02:00 Skica za portret
02:16 Inspektor George
Gently
03:46 Legenda o motoru,
novozelandsko-
američki film
05:51 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:30 Mačje tajne: Mačji
pogled
09:20 Ružno pače
10:35 Poirot
12:10 Luka i prijatelji
13:05 Indeks
13:30 Dobar, bolji, najbolji...
kroz ušicu igle
14:35 Vrtlarica
15:10 Samobor - Zagreb:
Bicikizam - Tour of Croatia,
prijenos 6. etape
17:10 Road to the 2018 FIFA
World Cup Russia
17:40 A strana
19:25 Cesarica - hit godine
19:30 Garaža: Boris Štok
20:05 Poldark
21:04 U redakciji novina,
američki film
22:52 Samobor - Zagreb:
Bicikizam - Tour of Croatia
- sažetak
23:27 Graham Norton i gosti
00:17 Foo Fighters - Sonic
Highways, glazbeno-
dokumentarna serija
01:12 Opaki par
01:42 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
23.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Čuvarice ognjišta
17:00 Vijesti u 17

17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Je li moglo drugačije?,
dokumentarna serija
21:04 Gledali ste: Duga
mračna noć
21:05 Duga mračna noć,
dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1
na 1, talk show
00:05 Čuvarice ognjišta
00:50 Don Matteo
01:50 Betty i njezine dijagnoze
02:35 Reprizni program
03:20 Labirint
03:45 Treća dob
04:10 Dr. Oz
04:55 Kod nas doma
05:40 Spone ljubavi

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
07:00 Juhuhu
08:55 Slatki piknik
09:00 Školski sat:
Matematičke igre
09:30 Mačje tajne: Lav u krilu
10:30 Plesni izazov
11:05 Indeks
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Slasne priče:
Hong Kong a la carte,
dokumentarna serija
12:55 Svijet vrtlara
13:30 Zapaljena srca, film
14:55 Cesarica - hit godine
15:00 Turska - predivna
raznolikost: Kapadokija
i jugoistok Anatolije,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Prizemljene ptice,
dokumentarni film
18:20 TV Bingo
19:00 Cesarica - hit godine
19:02 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Azil, britansko-irski
film
22:30 Doktorica Foster
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Na granici, američki
film
01:30 Noćni glazbeni
program

**UTORAK
24.4.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Glas domovine
 11:35 Informativka
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Znanstveni krugovi
 14:25 Zdrav život
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Čuvarice ognjišta
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 U svom filmu
 21:00 Snovi o budućnosti: Medicina budućnosti
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Čuvarice ognjišta
 01:00 Don Matteo
 02:00 Betty i njezine dijagnoze
 02:45 Skica za portret
 03:00 Glas domovine
 03:25 Dr. Oz
 04:08 Koktel-bar
 04:58 Kod nas doma
 05:43 Spone ljubavi

05:20 Knjiga ili život
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Pustolovine mede Paddingtona
 08:55 Slatki piknik
 09:00 Školski sat: U dvorištu dvorca
 09:30 Mačje tajne: Mačji razgovorserija

10:30 Plesni izazov
 11:35 McLeodove kćeri
 12:25 Slasne priče: Beč - Europska prijestolnica deserta
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Zapleši sa mnom, američki film
 15:00 Turska - predivna raznolikost: Istok Anatolije
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Cesarica - hit godine
 16:45 Ljubav prema planetu, dokumentarni film
 17:40 U istom loncu
 18:30 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:05 Koktel-bar
 21:00 Velika pljačka, britanski film
 22:35 Mučke
 23:25 Ludnica u Clevelandu
 23:45 Stipe u gostima
 00:20 Ljubavni posrednik, američki film
 01:50 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 25.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Potrošački kod
 14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Čuvarice ognjišta
 17:00 Vijesti u 17

17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7/39
 20:05 Mijenjamo svijet: Sirija - džihadisti izbliza
 21:01 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Gorski kotar
 21:29 Pola ure kulture
 22:00 Otvoreno
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Čuvarice ognjišta
 01:00 Don Matteo
 02:00 Betty i njezine dijagnoze
 02:45 Skica za portret
 02:55 Eko zona
 03:20 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 03:45 Pola ure kulture
 04:15 Dr. Oz
 05:00 Kod nas doma
 05:45 Spone ljubavi

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Pustolovine mede Paddingtona
 08:55 Slatki piknik
 09:00 Školski sat: Mladi inovatori
 09:30 Životinjska superosjetila: Vid
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Luka i prijatelji
 11:35 McLeodove kćeri
 12:25 Slasne priče: Savršena kuhinja u japanskom stilu
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Osjećajna odvjetnica,

američki film
 15:00 Turska - predivna raznolikost: Obala Crnoga mora
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Proročanstvo o klimatskim promjenama na Aljasci
 17:40 U istom loncu
 18:30 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 19:30 POPROCK.HR
 20:35 Nogometna LP - prijenos
 23:00 Mučke
 23:50 Ludnica u Clevelandu
 00:10 Stipe u gostima
 00:45 Uloži na favorita, američko-britanski film
 02:15 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 26.4.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 10:20 Betty i njezine dijagnoze
 11:10 Prodaja djece, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Spone ljubavi
 13:10 Dr. Oz
 14:00 Sigurno u prometu
 14:25 Prometej
 15:00 Dobar dan, Hrvatska
 15:55 Velečasni Brown
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Kod nas doma
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:05 Šifra
 20:55 Ona riječ na A, serija
 22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
 23:25 Nijemi svjedok
 00:15 Velečasni Brown
 01:05 Don Matteo
 01:55 Betty i njezine dijagnoze
 02:40 Skica za portret
 02:55 Prodaja djece, emisija pučke i predajne kulture
 03:25 Dr. Oz
 04:10 Žene, povjerljivo!
 05:00 Kod nas doma
 05:45 Spone ljubavi

05:20 A forum
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:00 Juhuhu
 08:30 Pustolovine mede Paddingtona
 08:55 Slatki piknik
 09:00 Školski sat: Dramske metode u nastavi
 09:30 Životinjska superosjetila: Zvuk
 10:30 Plesni izazov
 11:05 Pozitivno
 11:35 McLeodove kćeri
 12:55 Svijet vrtlara
 13:30 Moj George, ilm
 15:00 Turska - predivna raznolikost: Istanbul
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Australski patuljasti pingvin
 17:40 U istom loncu
 18:25 Stipe u gostima
 19:02 Kronike Matta Hattera
 20:05 Žene, povjerljivo!
 21:00 Nogometna EL
 23:00 Mučke
 23:50 Nogometna EL - sažeci
 00:05 Ludnica u Clevelandu
 00:25 Stipe u gostima
 01:00 Gosti za odstel, film
 02:30 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Subotička atletičarka osvojila 29. titulu prvaka države

Čeka jubilarnu – 30. titulu

Živimo u državi koja je često mijenjala imena u proteklom razdoblju, omeđenoj jednom sportskom karijerom. No, što se atletike tiče, odnosno discipline bacanje kugle za seniorke, tu se ime prvaka ne mijenja. Bez obzira za koju je državu nastupala **Dijana Šefčić** je bila najbolja. Da je tako i sada potvrđuju i najnovije sportske vijesti – u Srijemskoj Mitrovici je održano Zimsko prvenstvo Srbije u bacačkim disciplinama, a kod seniorki, u bacanju kugle, prvo mjesto je ponovo osvojila natjecateljka Atletskog kluba *Spartak*. Osvojena titula je 29. po redu, a naša sugovornica je spremna da dođe i do jubilarne – 30. titule prvaka države.

Među brojnim osvojenim medaljama i titulama, Dijana ne pravi veliku razliku, pa je i ova, 29. titula, našla svoje mjesto.

»Svako natjecanje ima svoju ljepotu i težinu. Ako imaš volju i želju, sve je lakše psihički. 'Glava' je čudo i ona ti pomaže da ostvariš ono najbolje što si za sebe zamislio. Ova medalja, kao i svaka do sada, ima svoju težinu, jer i iza nje stoji mnogo rada, snage i volje«, govori Dijana Šefčić.

U karijeri uspješnog sportaša nema mnogo vremena za slavlje i uživanje u ostvarenom, jer novi izazovi stižu brzo. Rutina dobrog rada se ne mijenja.

»Želim svakako i narednu titulu prvaka države koja bi bila jubilarna. No, nema nikakvih posebnih priprema za tu borbu. Imat

ću u međuvremenu još nekoliko natjecanja, a radim normalno, kao što sam i do sada radila. Dakle, recept je jasan: rad i volja, pa ćemo vidjeti kako će to biti; što će to donijeti. Samo da bude zdravlja i da me mimoidu ozljede, a ovo ostalo je lako.«

Moglo bi se očekivati da poslije nekoliko titula prvaka države u istoj disciplini dođe do zasićenja, do problema s motivacijom. Kod Dijane to nije slučaj.

»Izvor motivacije je čista ljubav prema sportu i ovoj disciplini. Ako nešto voliš, a ja volim ovo, onda ništa ni nije teško. Treba znati uživati u onom što radiš, a ako to znaš, onda je sve i lakše i ljepše. Nastavit ću još s ovim, bar malo, koliko mi to volja i želja budu nalagali. Ako mi Bog podari zdravlje, bit ću tu i da se borim da osvojim tu tridesetu titulu prvaka države.«

Mijenjaju se države, redaju se medalje, ali u posljednje vrijeme neka pitanja ostaju ista, napose ona koja stižu iz konkurentnih tabora. Dijana i tu pokazuje nesalomljivi sportski duh.

»Najčastije pitanje na natjecanjima bude 'Ama, Dijana, dokle više?' Na to se samo nasmiješim i kažem: 'Ovo je slobodna zemlja. Izvolite!«

Uz Dijanu je, inače, godinama i njen trener **Bela Evetović**, a čini se da se ovom dvojcu smiješi i čekana trideseta titula prvaka. Bilo bi lijepo već ove sezone.

D. Vuković

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

**MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Koristimo prava koja nam pripadaju

– obrazujemo djecu na hrvatskome!

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini,
građani hrvatske nacionalnosti u Republici Srbiji!

Dragi roditelji, vrijeme je **upisa** u prve razrede osnovnih škola.

Od školske 2002./03. u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na **hrvatskom** jeziku. Pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku država **garantira** Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima. Dakle, nastava na hrvatskome **legalna** je u punom kapacitetu. A razloga za **strah** više **nema**!

Predsjednik Republike Aleksandar Vučić nedavno je izjavio da se Hrvati u Srbiji ne smiju osjećati ugroženi, da nisu nikakva smetnja i prijetnja nikome! Stoga, dragi roditelji, **hrabro** upišite svoju djecu u nastavu na hrvatskome i tako **ostvarimo** svoja prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **svjedočimo** da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta. Upisom djece u nastavu na hrvatskome **očitujemo** odgovornost za našu budućnost.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome **vodimo** brigu o budućnosti vlastite djece. Nastava na hrvatskome u Srbiji je **kvalitetna** nastava čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na brojnim natjecanjima, **kvalitetna** nastava koju izvođe stručni i pozivu posvećeni nastavnici, **kvalitetna** nastava koju prate bogati dodatni izvannastavni sadržaji, **kvalitetna** nastava koja odrastanje vašeg djeteta čini lijepim i ugodnim, **kvalitetna** nastava koju je do sada već upisalo više od 1000 djece.

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti, **upišimo svoju djecu** u nastavu na hrvatskome! Potičimo i ohrabrujmo i druge. **Zagovarajmo** oko nas ono dobro! Pokažimo tako **zauzetost** za svoja prava.

Aktivno i angažirano pratimo dobro naše djece!

**BAŠ
KAO
SVI**

15 GODINA
OPSTOJNOSTI
I OBRAZOVANJA

U takvoj vjeri,

Tomislav Žigmanov,
predsjednik DSHV-a

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

